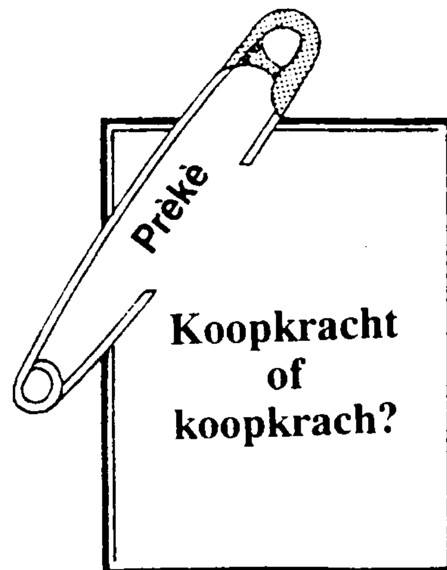
VANDAAG

ROY HENRIQUEZ ...achterban...

109E JAARGANG — NO.: 68 ZATERDAG 21 MAART 1992

AMIGOE

Koopkracht of koopkrach?

■ *JOHANNESBURG — Zulu's zijn vandaag gewapend met stokken en speren de straat opgegaan om te protesteren tegen het geweld tegen zwarten. Hoewel Zuid-Afrika deze week een stap dichterbij een niet-raciale toekomst is gekomen, is de onderlinge haat tussen zwart en wit nog lang niet gesleten. Vandaag werd herdacht dat 22 jaar geleden 69 zwarte demonstranten werden doodgeschoten in Sharpeville.*

Zulu's gewapend de straat op tijdens herdenking Sharpville

JOHANNESBURG — Zwaaiend met stokken, speren en brandende fakkels trokken tienduizenden Zulu's zaterdag door de straten van Johannesburg. Zij betoogden tegen het geweld in de zwarte woonoorden.

De met traditioneel wapentuig uitgeruste demonstranten, allen lid van de Inkatha vrijheidspartij van Zulu-leider Buthelezi, riepen op tot de ontbinding van de gewapende arm van het ANC, de tegenhanger van Inkatha. Ook dreigden zij met geweld tegen de Xhosa's, waarvan ANC-leider Nelson Mandela voorman is.

Het merendeel van de betogers, afkomstig uit de provincie Natal en het thuisland Kwazulu, woont in pensions in de zwarte woonoorden rondom Johannesburg. Bij gevechten tussen deze migrantenwerkers en de oorspronkelijke, ANC-getrouwe, bewoners in de zwarte steden zijn de afgelopen twintig maanden zo'n drieduizend mensen omgekomen.

De manifestatie van Inkatha moest de demonstraties overschaduwen die het ANC en het linkse PAC, het Pan Afrikaans Congres, organiseerden. Deze groepen herdachten dat het zaterdag 22 jaar geleden is dat het bloedbad in Sharpeville plaatshad waar de Zuidafrikaanse politie 69 demonstranten doodschoot.

Inlichtingendienst KGB ingezet op Kennedy-moord

WASHINGTON — De inlichtingendienst van de voormalige Sovjetunie, de KGB, wordt binnenkort gevraagd mee te werken aan een nieuw op te zetten onderzoek naar de moord op president John F. Kennedy.

De democratische afgevaardigde Lois Stokes, die vijftien jaar geleden een onderzoekscommissie van het Huis van Afgevaardigden naar de Kennedy-moord voorzat, wil deze week een resolutie indienen waarin gevraagd wordt om de assistentie van de KGB.

De inlichtingendienst zou het archief dat zij heeft aangelegd over de vermoedelijke moordenaar van Kennedy, Lee Harvey Oswald, aan het Amerikaanse Congres moeten overhandigen.

Nog altijd doen geruchten de ronde dat Oswald, die in de jaren vijftig tijdelijk in de Sovjetunie heeft gewoond, een geheim agent was van de CIA en dat een samenzwering aan de moord op Kennedy voorafging. Deze kwesties zijn actueel geworden na verschijning van de film "JFK", over de moord in Dallas op 22 november 1963.

Toch uitlevering van Honecker aan Duitsland

BERLIJN — President Patricio Aylwin van Chili heeft besloten de voormalige DDR-leider Erich Honecker, die in december zijn toevlucht heeft gezocht in de Chileense ambassade in Moskou, volgende week uit te wijzen naar Duitsland.

Dit schrijft de Duitse Bild Zeitung zaterdag. De Duitse ambassadeur in Santiago heeft bondskanselier Helmut Kohl afgelopen donderdag van het Chileense besluit op de hoogte gesteld. Chili wil wel dat de terugkeer "vriendschappelijk" verloopt, zonder handboeien.

Bush tekeer tegen Congres van 'nietsnutten'

Afgevaardigden maken het Bush moeilijk met belastingverhoging

WASHINGTON — De Amerikaanse president George Bush krijgt deze dagen nauwelijks rust. Met de spanning van de voorverkiezingen voor het presidentskandidaatschap amper achter de rug, kreeg Bush het vrijdag aan de stok met het Congres over een belastingverhoging voor welgestelden. Het Congres zei "ja" tegen de verhogingen, terwijl Bush daar fel op tegen is en bij voorbaat al heeft aangekondigd er zijn veto over uit te spreken.

In een rede vol theatrale effecten beschuldigde Bush de democraten, die het Amerikaanse parlement beheersen, er vrijdag van de Amerikaanse economie te gijzelen.

"Het Congres is tegenwoordig anders, het is partijdiger", zei Bush. "Zijn campagnes worden gefinancierd door speciale belangengroepen. Het is niet meer in staat zichzelf te controleren. En, nog belangrijker, het is niet meer verantwoording verschuldigd aan afzonderlijke Amerikaanse burgers en kiezers."

Over zijn besluit om een veto over de voorgestelde belastingverhoging uit te spreken zei de Amerikaanse president: "Dit is geen lichtzinnige stap. Sinds Harry Truman heeft geen enkele president een belangrijke belastingwet met een veto verworpen."

Maar de democratische senator Lloyd Bensten uit Texas hielp hem snel uit de droom. "Ik heb Harry Truman gekend, en ik heb voor Harry Truman gewerkt, en George Bush is een nette man maar geen Harry Truman." Met dezelfde bewoordingen had Bentsen vier jaar eerder korte metten gemaakt met vice-president Dan Quayle, toen deze zich aan John F. Kennedy trachtte te spiegelen.

VOETSPOREN

Bentsen had Bush door. "Wat hij graag zou willen is in de voetsporen treden van een driftige Truman en campagne voeren tegen een Congres van 'nietsnutten'." Dat laatste was de strijdkreet waarmee "give 'm hell Harry" Truman in 1948 ten strijde trok tegen het door de republikeinen beheerste Congres.

De democratische president werd kansloos geacht in de verkiezingen dat jaar, maar nadat hij zijn boodschap had uitgedragen in een treinreis van 35.000 kilometer door heel het land, slaagde hij erin zijn republikeinse tegenkandidaat Thomas Dewey nipt te verslaan. Net als Truman destijds heeft Bush een enorme achterstand in de opiniepeilingen. Met zijn uitval naar het Congres probeert de president zich te profileren als de man van de verandering - een rol die de democratische voorman in de verkiezingsrace, Bill Clinton, met meer succes opeist. Veel kiezers zien Bush juist als onderdeel van het probleem, het politieke establishment in Washington, en niet als de oplossing.

MUNITIE

De ontstane impasse heeft beide partijen weer volop munitie gegeven voor de verkiezingsstrijd dit najaar. Nu ze Bush' veto hebben uitgelokt kunnen de democraten aanvoeren dat hij een belastingverlaging voor de meeste Amerikanen afwijst, alleen maar om de rijken te kunnen sparen. Bush kon moeilijk anders, omdat hij onder druk staat van zijn conservatieve partijgenoten onder anderen Pat Buchanan, die hem de afgelopen maanden steeds heeft herinnerd aan zijn verkiezingsbelofte, "Read my lips, no new taxes".

Van zijn kant stelde Bush vrijdag dat de democraten door hun dadeloosheid de economie in gijzeling houden. Het werd tijd dat hun wurggreep op het Congres na een halve eeuw eindelijk eens wordt gebroken, was zijn boodschap.

Deze offensieve strategie tegen het Congres is de afgelopen week uitgewerkt in het Witte Huis. Het Bushkamp wil daarmee proberen munt te slaan uit de publieke verontwaardiging over het "Rubbergate"-schandaal, waarbij afgevaardigden ongedekte cheques konden uitschrijven.

PROFITEREN

Niet alleen de president, ook zijn partijgenoten hopen van deze nieuwe koers te profiteren. Waarnemers verwachten dat er dit jaar een honderdtal zetels in het congres vrijkomen, en de Republikeinen hopen er zestig of zeventig in de wacht te slepen als Bush op de democratische senatoren en afgevaardigden blijft beuken. Veel republikeinen waren dan ook ingenomen met Bush' donderpreek. "Het werd tijd", zei een republikeins Congreslid. "hij had die rede twee maanden geleden moeten houden."

Maar de vraag is of Bush wel het lef heeft om het Congres hard aan te pakken op zijn inertie. Een campagne onder de vlag van de verandering kan zich tegen hem keren, omdat hij zelf wordt gezien als de man van de status quo en het behoud - met name het behoud van zijn presidentschap. Zijn toespraak klonk dan ook als die van "een kandidaat die in paniek is over zijn herverkiezing", schamperde senaatsvoorzitter en democraat George Mitchell. "Het Amerikaanse volk weet dat hij politieke spelletjes speelt, daarom zakt hij in de peilingen."

Zal Bush erin slagen de strijd met het Congres te winnen? De lakmoesproef wordt de pork barrel, het "vat met varkensvlees". Bush heeft de congresleden uitgeg-

Vervolg op pag. 2

Nederland bekent kleur

AMSTERDAM — Het Museumplein in Amsterdam is zaterdag volgelopen met mensen die meedoen aan de manifestatie 'Nederland bekend kleur' tegen de toenemende vreemdelingenhaat in Nederland.

Er doen volgens de schatting van de politie ruim 20.000 mensen mee. Er hebben zich tijdens de tocht van De Dam naar het Museumplein volgens de politie tot dusver geen noemenswaardige incidenten voorgedaan. De manifestatie begon flauwtjes in de ochtenduren toen in totaal een drieduizend mensen de stad binnendruppelden voor de mars. Organisatoren rekenden op deelname van enkele tienduizenden.

MEXICO — Juridische beambten hebben bekendgemaakt dat zij de grootste drugsvondst van dit jaar hebben binnengehaald. Het gaat om een hoeveelheid van 2,9 ton cocaïne.

Panamees majoor achter de tralies

PANAMA — Een voormalig majoor onder Manuel Noriega is deze week veroordeeld tot veertig maanden gevangenisstraf vanwege het schenden van mensenrechten.

Felipe Camargo, die als assistent fungeerde in de staf van Noriega werd schuldig bevonden aan het illegaal gevangenhouden en mishandelen van een Panamese man in 1988.

Camargo werd al gevangen gezet gedurende de VS-invasie in december 1989 die tot doel had Noriega uit zijn macht te ontzetten. Om die reden worden hem nu 26 maanden kwijtgescholden.

...Brood en spelen...

■ *TIRANA — Albanese burgers strekken hun handen uit door de tralies van een bakkerij om een brood te kunnen kopen. Brood is als een van de weinige middelen nog betaalbaar omdat de prijs daarvan aan banden is gelegd.*

Sigaretten in Cuba vijf keer zo duur

HAVANA — Cuba heeft de prijs van sigaretten die niet op de distributiekaart staan, vervijfvoudigd van 1,6 pesos naar 8 pesos per pakje van 20 sigaretten. Volgens de officiële koers staat 1 peso gelijk aan ongeveer 2 gulden.

De staat wil rookgewoontes niet stimuleren, noch de belangrijke harde valuta besteden aan dit soort middelen die toch 'in rook opgaan' en bovendien schadelijk zijn voor de gezondheid, zo werd uitgelegd in de partijkrant Granma van de communisten.

"Een sigaret is niet hetzelfde als melk", aldus Granma, aldus consumenten eraan herinnerend dat sigaretten niet vergeleken kunnen worden met medicijnen of essentiële basisvoedingsmiddelen, die op de bon verkrijgbaar zijn.

Slechts enkele schendingen

Rust na bestand in Nagorno-Karabach

MOSKOU/KIEV — Het bestand dat sinds vrijdagmiddag in de omstreden enclave Nagorno-Karabach van kracht is, lijkt, afgezien van enkele kleine schendingen, te houden.

De leiders van de Armeense bevolking in de enclave verklaarden het plan voor een staakt-het-vuren te aanvaarden op voorwaarde dat Azerbajdzjan de blokkade van de enclave opheft. Bovendien moet Azerbajdzjan Nagorno-Karabach spoedig erkennen als "legitieme gesprekspartner" in onderhandelingen ter beëindiging van het conflict.

De afgelopen vier jaar heeft de strijd om Nagorno-Karabach, dat tot Azerbajdzjan behoort maar een in hoofdzaak Armeense bevolking heeft, aan 1.500 mensen het leven gekost.

Het bestand kwam tot stand dank zij Iraanse bemiddeling en het moet de Iraanse onderminister van buitenlandse zaken, Mahmoud Vaezi, de tijd bieden de strijdende partijen aan de onderhandelingstafel te krijgen.

Tijdens het bestand zullen krijgsgevangenen, doden en gewonden uitgewisseld worden en moet de economische blokkade van de enclave worden opgeheven. Daarna moeten er onderhandelingen komen.

Demonstraties in Amsterdam

Onenigheid in Nederland over banenplan allochtonen

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — Bestrijding van racisme en discriminatie staan dit weekeinde in Nederland volop in de aandacht. In Amsterdam demonstreerde een grote groep organisaties en politieke partijen tegen beide bedreigende verschijnselen, maar ook in kringen van allochtonen wordt de manifestatie "Nederland bekent kleur" als ongewenst beschouwd. In vergelijking tot de ons omringende landen valt het met de discriminatie en het racisme best mee en zo'n betoging zou de tegenkrachten alleen maar aanwakkeren, is een veelgehoord argument van de tegenstanders.

In de media in Nederland ligt het accent voornamelijk op de discriminatie in het dagelijks werk en op de achterstelling van allochtonen bij de werkgelegenheid.

Karin Adelmund, vicevoorzitter van de vakbeweging FNV beschouwt het daarom als een principiële doorbraak dat juist vrijdag in de SER (Sociaal Economische Raad) een unaniem advies aan het kabinet is uitgebracht. Daarin wordt voorgesteld werkgevers wettelijk te verplichten meer allochtonen in dienst te nemen. Tot op heden was er in de SER geen meerderheid voor verdergaande maatregelen dan een vrijblijvend advies aan de werkgevers om gezamenlijk 60.000 allochtonen extra in dienst te nemen.

"Nu komen er wettelijke mogelijkheden om te controleren of de werkgevers hun afspraken ook nakomen. Door de plicht tot registratie en informatie worden hun prestaties op dit terrein meetbaar. Dat is belangrijk als je bedenkt dat tot op heden niet meer dan drie procent van de werkgevers gevolg heeft gegeven aan het aanvankelijke akkoord om meer allochtonen in dienst te nemen. Zestig procent weigert nu zelfs om de eigen afspraken na te komen" aldus Adelmund in het "Algemeen Dagblad".

Omdat ze toegeven dat de uitkomsten van het akkoord teleurstellend zijn gaan de werkgevers nu akkoord met de invoering van een wettelijke verplichting voor bedrijven om hun eigen ondernemingsraden de arbeidsbureaus te laten informeren over hun inspanningen allochtonen aan te nemen. Die nieuwe verplichting is de kern van het gisteren vastgestelde eenstemmige advies van de SER.

De werkgevers zijn falikant tegen extra wettelijke maatregelen buiten dit SER-advies. Mocht het kabinet toch extra stappen willen nemen, dan zal dat op groot verzet van de werkgevers stuiten. Dat dreigement werd gisteren geuit door Jan Kamminga, voorzitter van het KNOV (Koninklijk Verbond van Ondernemers), een organisatie van het midden en kleinbedrijf.

Delen van de vakbeweging blijken wel begrip te hebben voor dat dreigement. Adelmund (FNV) ging schoorvoetend akkoord om verdere polarisatie te vermijden, maar het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV) meent dat het 60.000 banenplan wel degelijk resultaat zal afwerpen.

Minister De Vries van sociale zaken en werkgelegenheid wordt in de Tweede Kamer onder zware druk gezet om wel extra maatregelen in te voeren. De drie oppositiepartijen VVD, D'66 en Groen Links hebben een initiatiefwetsvoorstel ingediend. Dat voorstel moet leiden tot een Wet Bevordering Arbeidskansen. Het voorstel is zo geformuleerd dat het de ideeën van regeringspartij PvdA op dit gebied volgt.

Premier Lubbers verklaarde gisteren na afloop van de ministerraad dat hij over het initiatief-wetsvoorstel van de oppositiepartijen "bepaald niet misprijzend wil doen". Met andere woorden: het kabinet is bereid de initiatiefnemers met een eigen wetsvoorstel te volgen.

De vakbonden willen met gerichte acties onder hun leden meer begrip kweken voor de positie van de allochtonen in Nederland. Ook onder de leden van de vakbonden is de weerstand tegen de "buitenlandse werknemer" gegroeid en vaak worden alle allochtonen over één kam geschoren.

Het vakbondskaderlid W. Kovacs, actief in de ambtenarenbond Abva-Kabo en in een migrantenwerkgroep van de FNV in zuidelijk Zuid-Holland klaagt dat vele autochtone werknemers geen enkel begrip hebben van de levenswijze van menig allochtoon. "Daar moet je toch wat aan doen" zegt hij.

Hij benadrukt dat de kansen van de allochtonen op de arbeidsmarkt gering zijn. Ze zijn veelal slecht geschoold, kampen met taalproblemen en worden achteruit gezet.

De Surinaamse Nederlander A. Raalte vertelt dat hij overal heeft gesolliciteerd. "Nergens kreeg ik werk. Af en toe een deeltijd-baantje. Je werd gewoon gediscrimineerd. Openlijk. Ik maakte me soms wel nijdig, als het weer niet lukte. Dan zeiden ze: voor zo'n teringneger als jij hebben we geen werk" citeert "de Volkskrant" hem.

In een commentaar onder de kop "Werk voor allochtonen" prijst het "Algemeen Dagblad" het initiatief van de oppositiepartijen tot extra maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid onder allochtonen. Het blad vergelijkt het voorstel met de werkwijze die Canada in dit opzicht hanteert. Politici en sociale partners moeten het nu toch eens zien te worden over een gemeenschappelijk offensief. Het is makkelijk om kritiek te hebben op de voorstellen in het parlement, maar het moet langzamerhand duidelijk worden dat op basis van goede voornemens en vederlichte wetgeving geen bevredigende resultaten kunnen worden geboekt, aldus het blad.

Vervolg van pag. 1

Vervolg van pag. 1

daagd het mes te zetten in deze extra staatssubsidies voor hun eigen kiesdistricten en hen gevraagd 68 projecten te schrappen, goed voor zo'n 7,5 miljard dollar boven de lopende begroting.

EXTRAATJES

Op papier worden deze extraatjes besteed aan de meest idiote projecten, van onderzoek naar het baltsgedrag van bepaalde vogels tot de reparatie van een pier waar sinds de vorige eeuw geen boot meer heeft aangemeerd. In werkelijkheid gaat het geld naar een plaatselijke industrietak, landbouwsector of universiteit, om de kiezers tevreden te stellen en stemmen te winnen.

Zo komen de 68 projecten die nu in het vat zitten officieel ten goede aan onderzoek, ondermeer naar de voortplanting van de nerts, wintergroenten, varkensziekten, stedelijke insecten en de afnemende aspergeteelt. "Het is het goed recht van de Amerikanen om hierover verontwaardigd te zijn, het is tenslotte hun geld", aldus Bush.

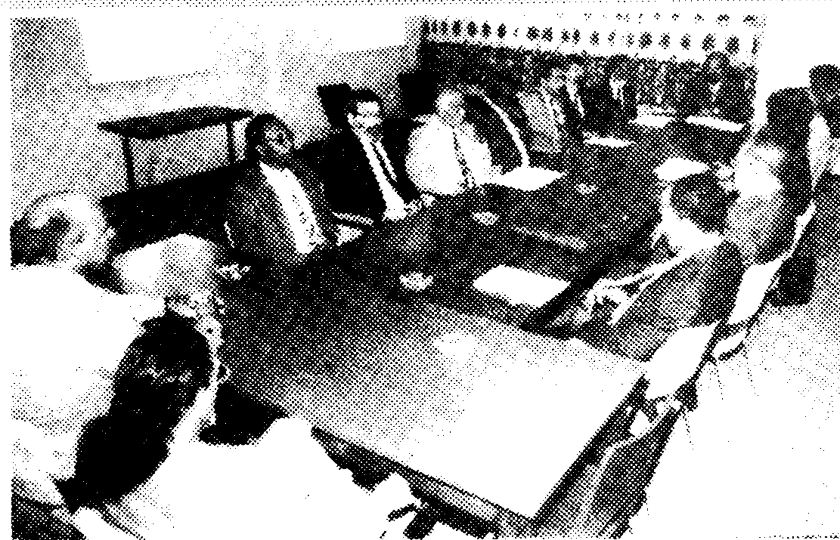
De democraten hebben beloofd het verzoek in overweging te nemen - niet dan na er fijntjes aan herinnerd te hebben dat de president op zijn electorale rondreisjes ook kwistig is met beloften voor federale hulp. Maar makkelijk zal het niet zijn voor Bush: tot dusver is het nog geen enkele president gelukt het congres te doen afzien van de pork barrel - zelfs Harry Truman niet.

ANP hersteld

WILLEMSTAD — Tot de niet geringe vreugde en opluchting van de redactie en directie van de Amigoe is de verbinding tussen onze krant en de nieuwsvoorziening van het ANP sinds gistermiddag vier uur hersteld. De storing heeft de redactie van de Amigoe en de andere nieuwsmedia in totaal honderdenvier uur parten gespeeld. Sinds maandagmorgen is bij Landsradio door een vijftal overgebleven technici met man en macht gewerkt om de storingen te verhelpen die optraden direct nadat een groep technici, aangesloten bij de STTK, het werk had neergelegd.

Onze dank aan hen is groot.

Sede Antia bij minister

■ *WILLEMSTAD — Minister Ellis van Ontwikkelingssamenwerking heeft onlangs kennis genomen van alle gerealiseerde projekten tijdens de afgelopen 15 jaar Sede Antia. Naast het bestuur van de jubilerende stichting, waren ook directeur Curiel van het departement van ontwikkelingssamenwerking en oud-premier J. Evertsz bij het gesprek aanwezig.*

Zilveren jubilea

■ *WILLEMSTAD — Vijfentwintig jaar bij de ALM. Dat heugelijke moment werd onlangs gevierd door Bila Lourens-Kenepa, Fröland Schoop (rechts) en Robert Hansen (tweede van links). Geheel links staat de directeur financiën, terwijl de echtgenotes van Hansen en Schoop vooraan zitten.*

Afsluiting seminar over interculturele contacten

WILLEMSTAD — Afgelopen vrijdag vond de afsluiting plaats van het seminar 'Hosting International Visitors in a Multicultural Environment', dat werd georganiseerd door het Curaçao Hotel & Tourism Training Centre (CHTTC), het trainingscentrum van Feffyk dat zich richt op de hotel- en toeristenindustrie, in samenwerking met het adviesbureau IMD Training. Aan het seminar over effectieve communicatie met medewerkers, zakenrelaties, cliënten en toeristen uit verschillende culturen, namen vijftig participanten deel.

Het seminar 'Hosting International Visitors in a Multicultural Environment' bleek duidelijk in een behoefte te voorzien. Het Curaçaose bedrijfsleven, de toeristensector en de dienstverlening in het algemeen komen immers regelmatig in contact met zakenmensen, toeristen en cliënten uit het buitenland. Daarnaast kan Curaçao zelf beschouwd worden als een multicultureel eiland, waardoor ook interne culturele verschillen binnen organisaties een belangrijke rol in de bedrijfsvoering spelen.

Het seminar van vijf halve dagen verschafte de deelnemers ondermeer inzicht in de normen, waarden, omgangsvormen en etiquette binnen verschillende culturen. Ook werd de nodige aandacht besteed aan het inspelen op de wensen en verwachtingen van internationale bezoekers van Curaçao. Dit laatste is vooral belangrijk met het oog op een betere serviceverlening aan buitenlanders die Curaçao bezoeken.

De 50 deelnemers, zowel overheidsmedewerkers als medewerkers uit de private sector, verdiepten zich niet alleen in de theorie van de interculturele communicatie, ook oefenden zij de aangeleerde technieken en vaardigheden op dit terrein tijdens de behandeling van praktische cases, gericht op het Caribisch Gebied. en in rollenspelen.

Boy Hernandez nieuwe voorzitter van DP

WILLEMSTAD — De Democratische Partij (DP) heeft een nieuwe voorzitter. Sinds gisteravond hanteert Boy Hernandez de voorzittershamer bij de rode partij. Voor het bestuur werden zeven nieuwe leden gekozen.

Gedurende een druk bezochte vergadering in het Holiday Beach hotel werd de voorzitter bij acclamatie gekozen. Hernandez was de enige kandidaat voor het voorzitterschap. De vorige voorzitter, Leslie Navarro, stelde zijn functie beschikbaar, omdat hij het te druk heeft met zijn werk als waarnemend hoofd bij de belastingdienst. Samen met acht anderen heeft Navarro zich wel voor een bestuursfunctie kandidaat gesteld.

De verkiezing van zeven nieuwe bestuursleden vond eveneens gisteravond plaats. Van de negen kandidaten werden de volgende zeven gekozen: Leslie Navarro, Boy Rozendal, Frank Gressman, Ada Sprockel-Kroon, Abel Arrindell, Pieter Jackson en Errol Rienhart.

De bestuursverkiezingen bij de DP worden om de twee jaar gehouden.

Nieuwe lichting Antilliaanse mariniers

WILLEMSTAD — Op maandag 9 maart is er weer een nieuwe lichting Antilliaanse mariniers opgekomen. Op het detachement Suffisant werden 's ochtends de mariniers opgewacht door de sergeanten Martis en Lourens. De eerste twee dagen van de dienstplicht, die totaal 12 maanden duurt, bestonden uit het invullen van veel formulieren, het halen van een "financieel-voorschot", schoenen passen en het halen van kleding en uitrusting.

Op woensdagochtend 11 maart werd koers gezet naar het oefengebied op Banda Abao. Tijdens het "introductiebivak" werden de aanstaande mariniers geconfronteerd met allerlei eenvoudige militaire zaken. Discipline en fysiek uithoudingsvermogen zijn gedurende deze periode belangrijke gedragseigenschappen. Ook werd gedurende deze dagen de zwemtest afgelegd. Het introductiebivak duurde tot zondagochtend 15 maart.

De afgelopen week hebben de a.s. mariniers lessen in de kazerne Suffisant. De sportinstructeur, sergeant Kenbeek, is gestart met een fysiek opwerkprogramma, zodat de mariniers straks na 13 weken (de basisopleiding) aan de eerste zware oefening kunnen meedoen en met een gunstig resultaat afsluiten. Dit weekeinde mogen de mariniers voor het eerst naar huis.

Donatie aan Mgr. Verriet

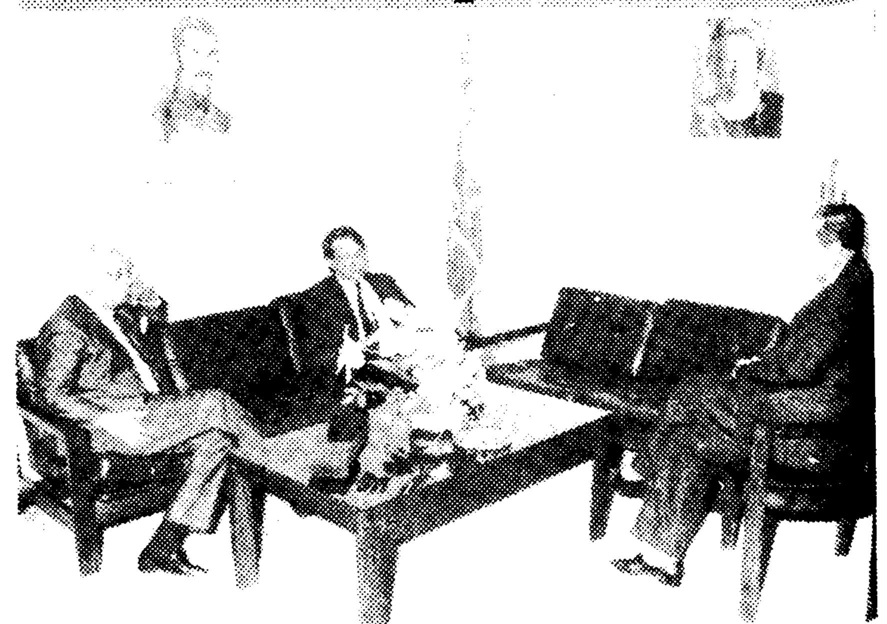
WILLEMSTAD — Ter afsluiting van het Otto Bock seminar, dat in de week van 16 t/m 20 maart 1992 werd gehouden voor de orthopedisch instrumentmakers van de Nederlandse Antillen, Aruba en Suriname, werd de vrijdagochtend gewijd aan de zg. Calergo zitsystemen. Met deze bijzondere zitondersteuningen, kunnen ernstig fysiek gehandicapten nog in een zitpositie gebracht worden, zodat de verzorging, maar ook de activiteiten van deze patiënten veel beter kunnen plaatsvinden.

De aanleiding voor deze extra dag aan dit seminar is de donatie, die uit Nederland deze week van de Wilde Ganzen is binnengekomen: f.50.000,-, dat het Mgr. Verriet kon gebruiken om voor zijn ernstiger gehandicapte pupillen een aantal zitsystemen aan te schaffen.

De 'Wilde Hanzen' is een kerkelijke organisatie, die geld inzamelingen organiseert door maandelijks een zg. "Ganzenvlucht' te houden voor de Nederlandse Televisie in het IKON-programma. Hierin wordt dan telkens een onderwerp aangesneden. In juli 1991 'vlogen' de Wilde Ganzen voor het Mgr Verriet Instituut en de opbrengst was boven verwachting hoog.

Met de revalidatie-arts en de ergotherapeuten werd een selectie gemaakt van patiënten, die het meest toe waren aan een aangepaste zitvoorziening, en die hiervan ook profijt zouden hebben voor hun verdere functioneren. In totaal zijn er 1[illegible] zitvoorzieningen aangeschaft. In een latere evaluatie zal worden nagegaan of en in hoeverre een betere zitpositie leidt tot beter functioneren.

De bank op de bank

■ *WILLEMSTAD — De voorzitter van de Credit Lyonnais Bank in Nederland bracht onlangs een beleefdheidsbezoek aan de gezaghebber drs. Elmer Wilsoe. Hij werd daarbij vergezeld door J.A. Kruisheer, algemeen manager van deze bank op Curaçao.*

Ernstig gewonden bij aanrijding

WILLEMSTAD — Gisteren vond een aanrijding plaats ter hoogte van de Essoweg, waarbij twee mensen ernstig gewond raakten.

De bestuurder van een personenauto, die kennelijk met te hoge snelheid reed, verloor in een bocht de macht over het stuur, gleed naar de rechterkant van de rijbaan en kwam terecht in een afrastering. Een der inzittenden liep verwondingen en breuken aan de benen op; een andere raakte ernstig gewond aan het hoofd en verkeerde buiten bewustzijn. Beiden verkeren buiten levensgevaar en zijn opgenomen in het hospitaal.

■ *Deze week bezocht het bestuur en de staf van Sede Antia de waarnemend gouverneur van de Nederlandse Antillen, mevrouw Rose-Mary de Paula, ter gelegenheid van de viering van het derde lustrum.*

Afvallend naar Costa Rica

WILLEMSTAD — Contoured Body Studio houdt zoals elk jaar in de maanden maart en april een competitie in afvallen. De hoofdprijs is dit jaar een achtdaagse vliegreis naar Costa Rica voor twee personen, inclusief hotelaccommodatie en diverse belastingen.

De winnaar wordt diegene die procentueel de meeste kilo's kwijtraakt. Contoured Body Studio beschikt over zes oefentafels, een stoombad en een 'bodywrap'.

CFW wint referendum bij Pinedoe

WILLEMSTAD — De Centrale Federatie van Werknemers heeft het referendum bij Pinedoe Security Services gewonnen. Een meerderheid van de werknemers sprak zich uit voor de CFW als officiële representant van het personeel.

Het heeft heel wat hoofdbrekens gekost voordat het zover was. Het vakbondsbestuur heeft indertijd nogal wat tegenwerking ondervonden van de directie van het beveiligingsbedrijf.

■*Gedeputeerde van Financiën Faroe Metry (links) is een van de ontwerpers van het herziene regeringsvoorstel. "Wat we uitgeven aan hogere salarissen, zal ook weer geïnd moeten worden. Inkomstenverhogende maatregelen zijn dan ook noodzakelijk om de uitgaven te compenseren."*

"Geen koopkrachtverbetering in 1992"

Regeringsvoorstel ligt nog ver van eisen vakbonden

WILLEMSTAD — De ambtenarenvakbonden ABVO, BTG (werklieden), NAPB (politie) en Sitek (onderwijzers) buigen zich dit weekeinde op het vrijdag uitgereikte regeringsvoorstel, dat zes procent vakantieuitkering, een kerstbonus, negen procent loonsverhoging en een indexeringssysteem inhoudt. Maandag zullen de bonden, na de leden te hebben gepolst, de regering een officiële reactie geven.

De bonden toonden zich 'zuur' over de voorstellen, omdat de regering niet tegemoet is gekomen aan de meest urgente wens: verbetering van de koopkracht in 1992. Met uitzondering van een kerstbonus (1 à 2 procent), die eind dit jaar zal worden uitbetaald, zullen de overige verbeteringen pas op zijn vroegst eind 1993 aan het loonstrookje worden toegevoegd.

De drie vakbondsvoorzitters Royer (ABVO), Concincion (BTG) en Henriquez (NAPB) reageerden gistermiddag alle drie ontsteld. Roy Henriquez gaf te verstaan dat het voorstel geen reden is om de actieplannen in de ijskast te zetten. Meteen na het gesprek te Fort Amsterdam lichtte hij zijn leden bij het politiebureau in.

Enige uren later verliet het Sitek-bestuur het bestuurskantoor aan de Concordiastraat na kennis te hebben genomen van het voorstel. In een eerste reactie zei hij dat de overheid niet de moeite had genomen om met een aangepast pakket voor de dag te komen. "Er wordt over schalen gesproken, die onderwijzers niet kennen."

Hoewel de overheid een gebaar heeft gemaakt, is nog lang niet tegemoetgekomen aan de eisen van de leden, liet ABVO-voorzitter Hubert Royer weten.

ACHTERUITGANG

Zes procent vakantieuitkering, uit te betalen in 1993, stuit de bonden tegen de borst en betekent zelfs een concrete achteruitgang vergeleken met het vorige aanbod (2 procent in 1992), aldus de voorzitter.

Veel onduidelijkheid bestaat over het plan van de overheid de salarisverhoging van negen procent te koppelen aan een nieuw bezoldigingssysteem dat met terugwerkende kracht tot 1 januari 1992 zal worden ingevoerd. Zowel de drie ambtenarenbonden als de Sitek struikelden tijdens de besprekingen over deze koppeling, omdat gevreesd wordt dat de loonstijging 'verdwijnt in een nieuwe regeling'.

Het 'extraatje' om de bestaande uittredingsregeling te vervangen door de oude, is met gemengde gevoelens opgevat. Indertijd is de pensioengerechtigde leeftijd verlaagd naar 55 jaar, waardoor vele kundige mensen de overheidsdiensten verlieten. De overheid heeft nu voorgesteld om die leeftijd weer op te trekken naar 60 jaar. Vooral Sitek-voorzitter Errol Cova is hier verbolgen over. "Dat onderwijzers met 55 jaar met pensioen kunnen gaan is een verworven recht dat we zeker niet zullen opgeven."

SOLIDAIR

Minister-president Maria Liberia zegt in een toelichting dat de overheid per definitie solidair is met de strijd van de werknemers, omdat de regering wordt gevormd door de ambtenaren en de bewindslieden.

Zij benadrukt eveneens dat de overheid haar grenzen kent in de huidige begroting. Extra personeelskosten moeten gedekt worden, wat betekent dat elders geld vandaan moet worden gehaald. De extra kosten kunnen niet zomaar afgewenteld worden op de gemeenschap, gaf gedeputeerde van Financiën Faroe Metry de bonden te verstaan.

Het inwilligen van de vakbondseisen kost het land 24 miljoen en het eiland 34 miljoen gulden op jaarbasis: een totaal van 58 miljoen extra, aldus minister van Financiën Gilbert De Paula.

De premier liet al eerder weten dat de stijging van de personeelskosten mogelijk tot de invoering van btw (salestax) zal leiden. Ook worden andere inkomstenverhogende maatregelen overwogen in de sfeer van de inkomstenbelastingen en de accijnzen.

■*Hildo Concincion, voorzitter van de bond van werklieden BTG.*

■*ABVO-voorzitter Hubert (Bebe) Rojer.*

■*RoyHenriquez, voorzitter van de politiebond NAPB, lichtte na de besprekingen te Fort Amsterdam, onmiddellijk een aantal van zijn leden, werkzaam op het nabijgelegen politiebureau, in over de uitkomst van het gesprek waarbij de overheid haar nieuwe ambtenarenvoorstellen presenteerde.*

Desishon '92 op radio en tv

WILLEMSTAD — Voor het discussieprogramma over Desishon '92 van aanstaande maandag wordt dit keer geen publiek uitgenodigd. Deze beslissing is genomen onder druk van kritiek van kijkers. Zij meenden dat er in de uitzending van afgelopen maandag onvoldoende gelegenheid was om hun vragen en opmerkingen telefonisch kenbaar te maken. De vragen zullen dit keer genoteerd worden om er daarna zoveel mogelijk te kunnen beantwoorden.

De genodigden van het panel zijn Agustin Diaz, ing. Don Martina, mr. Elco Rosario van St. Maarten en mr. drs. Ronnie Durand, staatkundig expert.

De uitzending van maandag begint om 21:00 uur.

Het radioprogramma van Desishon '92 is deze week gewijd aan alle door de verschillende eilanden ingenomen standpunten. Deze worden door Ronnie Durand behandeld.

De uitzendingen via de verschillende radiostations zijn als volgt: maandagmiddag om 13:30 uur via Radio Kòrsou; dinsdagavond om 19:30 uur via Radio Curom Z-86; vrijdagmiddag om 17:30 uur via Radio Hoyer I en zaterdagavond ten slotte om 19:00 uur via Radio Karibe.

PWFC tegen prijsverhogingen voor salarissen ambtenaren

WILLEMSTAD — De bond van werknemers bij de Curaçaose raffinaderij Isla accepteert het niet dat voor verbetering van de salarissen van de ambtenaren prijsverhogingen zullen worden ingevoerd. Dit heeft hij schriftelijk aan de regering laten weten.

Er zijn volgens de bond, PWFC, voldoende alternatieven om de verhogingen te bekostigen. De overheid heeft vrijdag na acties van de ambtenarenbonden een aantal maatregelen voorgesteld ter verbetering van de salarissen. Premier Maria Liberia had eerder al laten weten dat daarbij gepaard zou gaan met voor de regering inkomsten verhogende maatregelen. Daarbij dacht zij in eerste instantie aan bezuinigingen op niet duurzame goederen. Maar vrijdag werd ook gesproken over invoering van btw (salestax) en verhoging van de invoerrechten en accijnzen.

De bond van werknemers bij de Curaçaose Droogdok Maatschappij heeft voor zaterdag een vergadering uitgeroepen om over hetzelfde onderwerp te spreken.

De ambtenarenbonden begonnen begin deze week acties om hun eis kracht bij te zetten de in de jaren tachtig afgeschafte secondaire arbeidsvoorwaarden terug te krijgen. De acties beperkten zich vrijwel tot deelneming aan vakbondsvergaderingen tijdens werktijd en langdurig werkoverleg. Vrijdag zaten zij met de regering aan tafel, die onder meer een vakantieuitkering van zes procent en een indexeringssysteem aanbood. De bonden zijn met die voorstellen teruggegaan naar hun achterban.

Hueck: Aanpassing begroting mogelijk

WILLEMSTAD — Volgens de politieke leider van de FOL/SI George Hueck is het mogelijk om in de begroting ruimte te maken voor de vervulling van de wensen van de ambtenarenvakbonden. Dit maakte Shon Garcia tijdens het radiopraatje van deze partij gisteravond bekend.

George Hueck is vier jaar lang gedeputeerde van Financiën geweest en weet dus waar hij over praat, aldus de FOL/SI. Alles wat de ambtenaren verloren hebben kunnen zij volgens deze partij terug krijgen, mits de volksvertegenwoordigers bereid zijn om een eenmaal goedgekeurde begroting aan te passen en te corrigeren. In overheidskringen heet zoiets een 'aanvullende begroting'.

Grootste actie ooit

Internationale oefening marine in drugsbestrijding

WILLEMSTAD - Tijdens een grootscheepse internationale oefening van de marine die eind deze maand op en rond Curaçao zal worden gehouden, is ook tijd uitgetrokken voor het oefenen in het opsporen van drugstransporten. Dit heeft de Koninklijke Marine gisteren bekendgemaakt. De marine op de Antillen en Aruba heeft sinds kort ook de taak deel te nemen aan de bestrijding van de drugshandel in het Caribisch gebied. Samen met Amerikaanse, Britse en Franse oorlogsschepen en vliegtuigen gaan de Nederlandse schepen en vliegtuigen oefenen in het opsporen en volgen van drugstransporten op zee en via de lucht. De oefening is gericht op het uitwisselen van technieken en vaardigheden.

De commandant Zeemacht Caribisch gebied, commandeur Rodriques, zei op een persconferentie dat wanneer de marine drugstransporten ontdekt deze worden gemeld aan de justitie. De marine zelf gaat niet over tot aanhouding. Tot op heden heeft de marine nog geen transporten onderschept.

Rodriques vestigde er de aandacht op dat het nog wel enige tijd kan duren voor de marine deze nieuwe taak volledig kan vervullen. Zo is voor het nieuwe stationsschip dat in mei naar de Antillen komt al een programma samengesteld. Daar kan door reeds gemaakte afspraken niet meer van worden afgeweken.

De marine-oefening is de grootste die de Koninklijke Marine ooit in het Caribisch gebied heeft gehouden. Er nemen 1850 mariniers en bemanningsleden van schepen aan deel, op twee Nederlandse, drie Franse, twee Amerikaanse en twee Britse oorlogsbodems. Daarnaast zijn drie Nederlandse en een Amerikaans vliegtuig ingeschakeld. De oefening duurt van 28 maart tot 4 april. De week daarvoor werken de eenheden zich op en rond Curaçao en Aruba in.

De maritieme eenheden zullen elkaar op en boven zee uitdagen. De mariniers houden amfibische landingen ten westen van Willemstad om de "vijand" te verdrijven. Zij banen zich een weg naar Westpunt waarin in de vroege morgen van 4 april het "eind-offensief" wordt ingezet. De marine heeft toegezegd tijdens de oefening de dichtbewoonde gebieden en natuurgebieden zoveel mogelijk te ontzien.

Actie: adopteer een baai

WILLEMSTAD — Rotary Club Curaçao start op 11 april met een aktie voor het schoonmaken van baaien, georganiseerd door de milieucommissie van de Rotary. Deze aktie houdt het schoonmaken en schoonhouden in van baaien op adoptiebasis.

Dat wil zeggen dat een bepaalde groep personen, bijvoorbeeld een school, een padvindergroep, serviceclub, sportvereniging een bepaalde baai voor 1 jaar adopteert. Deze groep heeft dan de verantwoordelijkheid dat de betreffende baai schoongehouden wordt.

Het accepteren van de adoptie is uiteraard puur vrijwillig, daarna is het gedurende één jaar een verplichting dat de betreffende baai ook werkelijk schoongehouden wordt. Na een jaar kan een verlenging van weer een jaar aangegaan worden, enzovoorts.

De milieu-commissie van de Rotary heeft dit idee overgenomen uit de Verenigde Staten, waar dit systeem sinds enige jaren al goed werkt. In 1989 bestond daar de totale groep vrijwilligers uit ruim 60.000 personen.

In december 1988 is hierover gerapporteerd door Imagen Ambiental, een milieuvoorlichtingsblad, uitgegeven door de Milieudienst van Curaçao. Hierop is niet lang daarna, geraageerd door de International School, die toen de Caracasbaai schoongemaakt heeft. Deze school kan dus als pionier op dit gebied op Curaçao beschouwd worden. Wij hebben, naast de Internationale School, de Felix Chacuto padvindersgroep uit Barber bereid gevonden om de adoptie op zich te nemen van twee baaien, te weten Santa Cruz en Jeremy.

De eerste grote schoonmaakbeurt zal dan op zaterdag 11 april plaatsvinden, 's morgens Santa Cruz en 's middags Jeremy, uitgevoerd door ca. 40 jongeren. Als wij over baaien spreken, bedoelen wij niet alleen het zandstrand, maar ook de parkeerplaatsen en de bosranden, grenzend aan de baai.

De zandstranden van de openbare baaien zoals Santa Cruz worden al schoongehouden door de Dienst Landbouw Visserij en Veeteelt, maar voor de andere delen van de baai kunnen wij als nuttige steun dienen.

De baai Jeremy is wel openbaar, maar privé bezit en wordt daarom (nog) niet door L.V.V. schoongehouden. Het verzamelde vuil zal door Selikor op dezelfde dag opgehaald worden. Onze opzet is om klein te beginnen met de baaien en dan geleidelijk uit te breiden. Hierbij kan dan ook gedacht worden aan wegen, scholen, enz.

Gegadigden kunnen zich aanmelden voor de adoptie van een baai bij de heer H. Brussen die 's morgens bereikbaar is op telefoonnr.626900.

Veel geld in omloop in carnavalsperiode

WILLEMSTAD — In de carnavalsperiode is weer veel geld in omloop geweest op de Antillen. Dat blijkt uit de toename van de rekening 'bankbiljetten' bij de Bank van de Nederlandse Antillen (BNA) in de maand februari. Die rekening geeft de waarde van het aantal bankbiljetten weer dat in omloop is. Zoals gebruikelijk heeft menige Antilliaan zijn spaarcentjes aangesproken om van een goed carnavalsfeest te kunnen genieten.

Ook de deviezenvoorraad is in de maand februari toegenomen, en wel met 20,4 miljoen gulden. Dit is voornamelijk te danken aan de maandelijkse storting door de PDVSA aan de Isla-raffinaderij enerzijds en de netto aankoop van deviezen door de commerciële banken anderzijds.

Onder andere omdat Landsradio een deel van haar exploitatie-overschot heeft overgemaakt is het rekening-courant-tegoed van de centrale overheid - rekening 'Landsontvanger' - met 2,4 miljoen toegenomen.

De rekening 'Eilandsontvanger' is daarentegen met 1,3 miljoen gulden gedaald ten gevolge van het voldoen van lopende verplichtingen.

Eveneens gedaald zijn de rekeningen 'Solidariteitsfonds' en 'Meerjarenplan projecten'. Uit het solidariteitsfonds worden maandelijks uitkeringen verricht aan de eilandgebieden Bonaire, St. Eustatius en Saba ter financiering van de structurele begrotingstekorten. De daling bedroeg 0,4 miljoen gulden.

De rekening 'Meerjarenplan projecten' financiert projecten van de centrale overheid en van het eilandgebied Curaçao. Van deze rekening werd 1,7 miljoen aan de overheid en 0,6 miljoen aan het eiland overgemaakt.

Op 29 februari had de BNA in totaal 492,6 miljoen gulden in kas, zes miljoen meer dan op 31 januari van dit jaar.

Inschrijving Miss Teenage verkiezing

WILLEMSTAD — De 'Curaçao Youth Beauty Contest Organization' (Cybeco) viert dit jaar haar zilveren jubileum. Dat betekent dat er ook dit jaar weer een *Miss Teenage Curaçao*-verkiezing plaatsvindt.

Vanaf 21 maart staat de inschrijving voor deelname aan deze verkiezing open voor alle meisjes in de leeftijd van veertien tot zeventien jaar. De inschrijving sluit op 11 april. Inschrijvingsformulieren zijn verkrijgbaar bij de Cybeco aan de Fokkerweg 36 en bij verschillende boekhandels.

UPAH: meer koopkracht niet ten koste van pensioenfonds

WILLEMSTAD — Frank Willem, voorzitter van de bond van gepensioneerden (UPAH), is verheugd dat een kleine commissie van de overheid alternatieve voorstellen heeft gedaan om ook de gepensioneerden te laten meeprofiteren van het herstel van de koopkracht van ambtenaren. Die voorstellen mogen echter niet ten koste gaan van het pensioenfonds (APNA), aldus Willem.

De UPAH is zeer tevreden over het feit dat de overheid de gepensioneerden niet over het hoofd ziet, maar wil wel waarschuwen dat onder geen beding de pensioenuitkeringen in gevaar mogen komen door een dergelijk plan. Het pensioenfonds APNA mag niet de dupe worden van eventuele compensaties.

De overheid is verplicht geld af te dragen aan het APNA, maar heeft dit lange tijd verzuimd, waardoor zij een achterstand in betaling heeft opgelopen van 200 miljoen gulden.

"Onze waarschuwing is erop gericht om de huidige fondsen te beschermen en om de betalingen aan gepensioneerden van vandaag én morgen veilig te stellen."

Onlangs liet de pressiegroep Kousa Komun een noodkreet horen. Zij wees op de enorme problemen die het APNA heeft als gevolg van het tekortschieten van de overheid. De groep wil dat uitgezocht wordt waarom geen geld is overgemaakt en waar het gebleven is. "Het kan niet langer zo doorgaan, omdat de betalingen aan gepensioneerden in gevaar komen."

Informatie over agressieve kind

WILLEMSTAD — Het informatie- en vormingscentrum tot welzijn van kinderen (SIFMA) houdt op 29 maart van negen tot één uur een informatie-ochtend voor ouders over 'het agressieve kind'.

De bekende pedagoge, drs. Emy Schermer uit Bonaire, geeft uitgebreid uitleg en beantwoordt vragen van geïnteresseerde ouders.

Er bestaat kennelijk behoefte aan meer informatie over agressieve kinderen, want het onderwerp is door ouders zelf aangedragen.

De informatie-ochtend vindt plaats in de crèche 'Dede Pikiña' aan de Kaya Regenboog 64 (Seru Fortuna). Meegebrachte kinderen worden opgevangen door de leidsters van de crèche. Nadere informatie is te verkrijgen via telefoonnummer 627232.

Op alles voorbereid

IDROVJANAJA — Een Russische soldaat uitgemonsterd in een compleet veiligheidspak wordt getraind op een chemische aanval. Een vuur dat veel rook verspreidt, wordt gebruikt als 'simulator'. De Russische president Boris Jeltsin heeft in een akkoord toegezegd nucleaire arsenalen van de voormalige Sovjet-republieken in Rusland te vernietigen. De kernwapens in de Oekraïne worden op eigen grondgebied vernietigd onder toeziend oog van de Russen.

Miljarden bezuinigingen voor Verenigde Staten

WASHINGTON — De Amerikaanse president Bush zal vandaag een aantal bezuinigingsmaatregelen aankondigen. Volgens de woordvoerder van het Witte Huis, Marlin Fitzwater, wil Bush de overheidsuitgaven met miljarden dollars verminderen.

Deze maatregel is nodig om het land uit zijn economische recessie te halen. De bezuinigingen zullen gelden voor tal van sectoren, zo liet Fitzwater weten. Het is overigens niet duidelijk of de president dergelijke maatregelen eenzijdig mag opleggen. Verwacht wordt dat in het Congres tegen de plannen zal worden geprotesteerd.

Garantielening $ 300 miljoen voor Israël

WASHINGTON — De regering Bush heeft Israël woensdag een garantielening van 300 miljoen dollar gegeven voor huizenbouw.

Een gebaar van de Amerikaanse regering 'zonder nadere vragen te stellen', maar met de eis dat Israël onder ede verklaart af te zien van het bouwen van meer nederzettingen op Palestijns grondgebied.

Een woordvoerder namens het State Department sprak van een "eerlijk en weloverwogen aanbod" omdat van Israël verlangd wordt dat het staakt met huizenbouw op de Westoever, op de Gazastrook en in Oost-Jeruzalem.

De Likud-regering heeft inmiddels al bekend dat de huizenbouw niet wordt stopgezet.

Franse studenten massaal in verzet tegen overheid

PARIJS — Zeker honderdduizend studenten en middelbare scholieren hebben in Parijs en enkele andere Franse steden geprotesteerd tegen de plannen van de regering om de toelatingseisen tot de universiteit te verzwaren.

Er vielen verscheidene gewonden en dertig mensen werden gearresteerd. De betogers eisten van de Franse regering behalve intrekking van de nieuwe toelatingsplannen meer geld voor het universitaire onderwijs. In Parijs, waar tussen de 14.000 en 30.000 demonstranten de straat op gingen vielen enkele lichtgewonden bij schermutselingen met de politie.

De demonstranten in de Franse hoofdstad hielden zich niet aan het verzoek van de organisatoren van de protestbijeenkomst om rustig te blijven. Ruiten van winkels werden ingegooid, auto's van journalisten beschadigd en stenen en flessen naar de politie gegooid. Zeker 30 mensen werden gearresteerd.

Demonstratie tegen geweld
Dodental Israëlische ambassade loopt nog op

BUENOS AIRES — De stoffelijke resten van nog drie slachtoffers van de aanslag van afgelopen dinsdag op de Israëlische ambassade in de Argentijnse hoofdstad zijn gisteren aangetroffen onder het puin. Het officiële dodental is daarmee gekomen op 24.

Een van de drie gisteren gevonden slachtoffers werd geïdentificeerd als David ben Rafaël, de tweede man van de Israëlische ambassade in Buenos Aires, de grootste van het Zuidamerikaanse continent. Onder de 24 doden zijn twee diplomaten en twee echtgenotes van diplomaten. Volgens een laatste telling zijn bij de zelfmoordactie 240 mensen gewond geraakt.

Gisteravond gingen in Buenos Aires naar schatting zestigduizend mensen de straat op om uiting te geven aan hun afschuw van het geweld. Deelnemers aan deze betoging waren onder anderen president Menem en oud-president Alfonsin.

Inmiddels zijn in de Argentijnse hoofdstad leden van de Israëlische geheime dienst Mossad aangekomen, die zullen helpen bij het onderzoek naar de daders. De pro-Iraanse islamitische Jihad heeft eerder laten weten voor de aanslag verantwoordelijk te zijn.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
100.

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

BIOSCOPEN
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **The Naked Gun 2 1/2** (drama, 18 jr.).
Zondag: 21.00 uur **The Smell of Fear'** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: zaterdag+zondag 20.30 uur **Jungle Fever** (drama 18 jr.).

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
(zaterdag+zondag)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter Yagua-Fingal via dr Horacio Oduber Hospitaal tel.:24300.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Boderie via sentro mediko San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Popular, Havenstraat 4, Oranjestad, tel.: 32147.
Pariba di brug: San Lucas, B. v.d. Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45119.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale, **tel.: 115, op te bellen.**

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720.

Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 19.00 The World's Museum; 19.30 Style with Elsa Klensch; 19.45 Big Story; 20.00 Ivan the Terrible; 21.00 Prime News; 21.30 Movie; 23.30 Sports Tonight.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Father Murphy; 19.00 Nature of Things; 19.30 Showtime; 20.30 Freddy's Nightmare; 21.30 Basketball; 23.30 Sports Tonight.

****

ZATERDAG
DIVERSEN
VOETBAL
(Poule A)
20.00 uur R.C.A. vs Buball - RCA.

VOETBAL
(Poule B)
20.00 uur Dakota vs La Fama - L.S.P.

SOFTBALL
(A.S.B.)
13.30 uur Duracell vs Caribe; 15.30 uur Blue Stars R. vs La Confianza - Duracell.

****

ZONDAG
DIVERSEN
VOETBAL
(Poule B)
18.00 uur Brazil Jrs vs S.L.D. - RCA.

SOFTBALL
(A.S.B.)
10.00 uur Amstel Beers vs Saliña Sluggers; 12.00 uur C.H.S. Giants vs Frank Party Service; 14.00 Tremont Seagram's vs Joey's - Caribe.

10.00 uur Furn. Outl Center vs Lee Tai Trading; 12.00 uur Kool-Aid vs Seguros Laclé; 14.00 uur Plymouth C. Cola vs ABN/Amro Bank; 16.00 uur Blue Stars Rowigi's vs Duracell - Duracell.

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA **(openingstijden):** dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

Opening vijfde Aquachem: WEB draait op volle toeren

BALASHI — Bij het Water- en Energie Bedrijf (WEB) werd vrijdagmiddag de vijfde Aquachem-waterfabriek officieel in gebruik gesteld door minister voor economische zaken, ing. Eddy Briesen. Het is een investering van vijftien miljoen florin. Het WEB beschikt nu over de totale capaciteit die Aruba momenteel nodig heeft: een produktie van maar liefst 34.000 ton water per dag.

Van de totale investering kwam 9.6 miljoen van Exportbank Verenigde Staten/Aquachem, 2.2 miljoen florin van ABN/AMRO-bank Aruba en 3.2 miljoen uit eigen middelen. In tegenwoordigheid van gouverneur mr. Lindo Koolman, minister president Nelson Oduber en genodigden werd gistermiddag bij het WEB de vijfde Aquachemfabriek in werking gesteld. WEB-directeur ing. Jossy Laclé sprak voldoening uit dat een jaar na opening van de fabrieken drie en vier nu de vijfde in gebruik kon worden genomen. "En dat nog wel twee maanden voor de vastgestelde opleveringstijd. Nu kunnen we de andere fabrieken in onderhoud nemen", aldus Laclé. Hij bracht speciale dank aan ABN/AMRO bank, die 2.2 miljoen florin in dit project investeerde.

Ook Briesen was blij met de ingebruikname van de nieuwe watereenheid en benadrukte dat de regering de afgelopen jaren ruim 55 miljoen florin in WEB-projecten investeerde. Daarbij noemde hij de drie watereenheden, de opslagtanks te Alto Vista en Oranjestad en tenslotte de aanschaf van computers en ander materiaal. Dit jaar zal nog eens 57 miljoen florin worden geïnvesteerd. Volgens het vijfjarenplan van de regering bedraagt het totaalbedrag dat in het WEB wordt geïnvesteerd 180 miljoen florin. "Het Water- en Energie Bedrijf is op de goede weg", aldus de bewindsman.

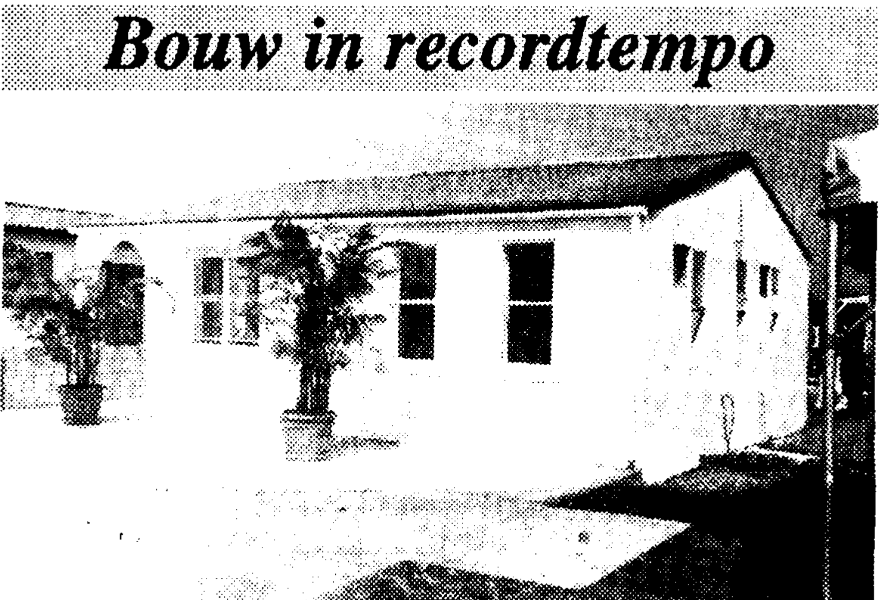
Oduber wil bedenktijd over verdrag Straatsburg

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber heeft tijdens zijn verblijf in Nederland gesproken met de ministers Wim Kok van financiën, Ernst Hirsch Ballin van koninkrijkszaken en Gilbert de Paula, de Antilliaanse minister van financiën, over het 'Verdrag van Straatsburg 1988'. Dit verdrag houdt de uitwisseling van gegevens in over het doen en laten van personen en is door Nederland al goedgekeurd. Volgens Oduber moet Aruba meer tijd krijgen om het verdrag te bestuderen en hier zelf over onderhandelen. "Aruba en de Nederlandse Antillen zijn op dit punt solidair", zo zei de premier.

Hij verklaarde dat het verdrag al geldt voor de OESO-landen (Europa, Canada, de Verenigde Staten en Japan) en dient voor de uitwisselingen van gegevens om te voorkomen dat personen dubbele belasting betalen. De premier zei, dat Aruba met geen van deze OESO-landen een belastingverdrag heeft. Als Aruba nu besluit dit verdrag te accepteren verliest het zijn eigen onderhandelingspositie. Bovendien is de regering niet geïnteresseerd in het inkomen en andere gegevens van Arubanen in het buitenland omdat dat maar een klein aantal is.

De premier herinnerde aan de onderhandelingen in januari over het verdrag van Venezuela waar Nederland ook aanwezig was. Toen Aruba liet weten hier ook aanwezig te willen zijn liet Nederland een 'nee' horen omdat "alle landen in het koninkrijk autonoom zijn". Waarom Nederland Aruba en de Antillen nu wél in het Verdrag van Straatsburg wil duwen, komt Oduber vreemd voor. "Wij moeten eerst de financiële situatie en andere zaken bestuderen en voldoende tijd krijgen om zelf over dit verdrag te onderhandelen", aldus Oduber.

Bouw in recordtempo

■*ORANJESTAD — Twee weken nadat met de opzet en bouw van een woning was begonnen presenteerden Madray Steelbuilding en Nahars general contractors de woning die beide bedrijven op Aruba bouwden. Enrique Iturriaga, president van Transnational Steel gaat van Aruba naar andere landen om te bewijzen dat de woning degelijk van opzet is en in een recordtijd kan worden gebouwd.*

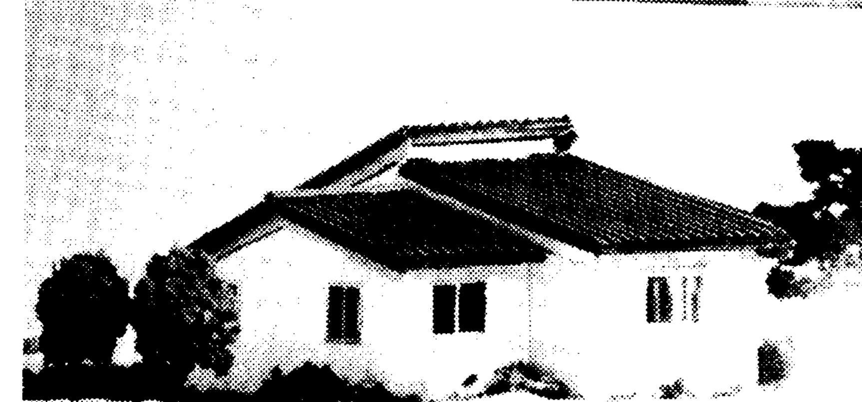
ABV-actie gaat door

ORANJESTAD — Het gistermorgen gevoerde gesprek tussen de vakbond ABV en de directie van het hospitaal heeft geen positieve resultaten opgeleverd. Voor landsbemiddelaar Dooley Tromp aanleiding om weer met de regering te gaan praten terwijl de vakbond aankondigde dat de acties doorgaan. Het grote knelpunt is volgens de directie geldgebrek.

De ABV laat weten dat de acties zich zullen richten op het ondertekenen van een CAO met de nodige verbeteringen. Er moet een einde komen aan het huidige beleid van bestuur en regentenraad. Het is de hoogste tijd dat de ABV een vertegenwoordiger in de regentenraad krijgt. In dit verband noemt de ABV de naam regentenraad 'uit het koloniale tijdperk'. De regentenraad was niet ingenomen met het verzoek van de vakbond om te mogen praten omdat dit buiten medeweten van de directie werd gedaan. Bij de CAO-onderhandelingen kwam de ABV in eerste instantie met voorstellen van 4.4 miljoen florin. Het hospitaal vond dit teveel en de ABV bracht het terug op 2.2 miljoen. "In de tijd dat de vorige CAO was afgelopen had het hospitaal nog een reserve van negen miljoen florin. Met een goed beheer zou men nu niet bij de regering moeten aankloppen voor een aalmoes. Het personeel wordt hier uiteindelijk de dupe van", aldus de verklaring van de ABV. Het hospitaal kreeg van de regering toestemming om de tarieven met twintig procent te verhogen. Maar de directie blijft van mening dat er nog geen ruimte is om over te onderhandelen.

Jucuri woningbouw

■*ORANJESTAD — De media werden vrijdagmiddag in de gelegenheid gesteld kennis te maken met het Jucuri Valley woningbouwproject te Ceroe Tijshi. De heren Luis Mansur, algemeen directeur, Ronny Dijkhoff, consultant, en Nicolaas Jacobs van ACE construction vertelden dat dit woningbouwplan een aanwinst voor Aruba is.*

Het project bestaat uit tweehonderd woningen waarvan elk ruim negentig vierkante meter groot en gebouwd op 450 vierkante meter grond. De woningen bestaan uit keuken/eetkamer, woonkamer, drie badkamers en één grote- en drie kleine slaapkamers. De woningen worden modern ingericht. De kosten per woning zijn 125.000 florin.

Betaling overwerk

ORANJESTAD — **In de ministerraad was de betaling van overwerk aan overheidspersoneel deze week aan de orde. "Als we álle ingevulde overwerk-uren optellen moeten we constateren dat sommige Arubaanse overheidswerknemers helemaal niet slapen", aldus de minister van financiën, ing. Roland Laclé.**

De bewindsman zei dat hij in augustus vorig jaar zijn collega's al waarschuwde voor de drastische toename van overwerk. Vorig jaar werd daar tien miljoen florin meer voor betaald dan op de begroting stond. "In januari en februari van dit jaar werden echter geen maatregelen genomen en het bedrag aan overwerk bleef stijgen", zo liet Laclé horen. Deze week is dan ook besloten, dat een onderzoek wordt ingesteld bij de betreffende overheidsdepartementen.

Wat betreft de kritiek dat de politie geen overtime krijgt uitbetaald, zei Laclé dat de commissaris van politie er voor moet zorgen dat de overwerk-lijst in handen komt van de minister van justitie. "Wanneer een hoofd van dienst deze lijst te laat indient en deze te laat bij de minister van financiën komt, dan duurt uitbetaling nog een extra maand", aldus minister Laclé. Hij zei dat de overwerk-lijst niet langer dan 24 uur op zijn eigen buro blijft liggen. Volgens de bewindsman ligt de fout bij het departement dat de overwerkformulieren niet op tijd invult.

Werkgroep 'Historische banden' bijeen op Aruba

ORANJESTAD — De door het Consultatief Mechanisme (CM) ingestelde werkgroep 'Historisch wetenschappelijke banden' vergadert vrijdag drie april op Aruba. Het wil een concreet en haalbaar projekt aandragen over bestudering van de historisch gemeenschappelijke banden. De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van Venezuela, de Nederlandse Antillen en Aruba.

De groep ontstond na een vergadering in mei 1991 te Nederland waar de staatshoofden Carlos Andres Perez, Maria Liberia Peters, Nelson Oduber en Ruud Lubbers aanwezig waren. De doelstelling en goedkeuring van de samenstelling van ook deze werkgroep ontstond tijdens de vergadering van het Executief Comité in september 1991 te Aruba. De eerste twee vergaderingen waren in de maand oktober 1991 te Caracas en in januari dit jaar te Willlemstad. Nu wordt op Aruba de derde bijeenkomst gehouden. Zowel de Venezolaanse deskundigen als die van de Nederlandse Antillen hebben hun aanwezigheid al bevestigd.

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber deelde mee dat Nederland voor dit jaar een bedrag van 51 miljoen gulden heeft goedgekeurd voor projekten op Aruba. Hij noemde het her-, om-, en bijscholings programma; het trainingsprogramma voor overheidspersoneel; het Dutch Caribbean programma en het projekt waterzuiveringsinstallatie (39 miljoen) in verband met de aanleg van de golfbaan te Arashi. Minister Charro Kelly voegde hieraan toe, dat eveneens het psychiatrisch ziekenhuis, het projekt vuilnisstortplaats (vier miljoen) en het huisvestingsprojekt zelfbouw (39 miljoen) werden goedgekeurd.

C.a.o. Americana

■*ORANJESTAD— Het Americana Hotel en vakbond FTA tekenden een nieuwe CAO, die geldt van 1 mei 1991 tot 31 december 1993. In een verklaring staat dat de werknemers een vakantiespaarplan, een thriftplan, een verhoging van het verzekeringspakket tegen ongevallen, een levensverzekering, een verhoging van de kerstbonus en het aantal vakantiedagen krijgen.*

In de verklaring staat ook een substantiële salarisverhoging, maar er worden geen bedragen genoemd. FTA en Americana kwamen verder overeen om een donatie te geven aan het Heilig Hart College te Savaneta. Met dit bedrag kan de school de spullen die enige tijd geleden gestolen werden, weer aankopen. Op de foto de ondertekening van de CAO.

Jeugdtennis

ORANJESTAD — Het jaarlijks TIHTA-jeugdtennistoernooi zal ditmaal plaatsvinden van vijf tot tien juli, direkt na het JITIC-toernooi op St.Lucia. Het organiserend comité van Aruba Lawn Tennis Bond onder voorzitterschap van Shon No Maduro is al begonnen met de voorbereidingen voor het toernooi.

Het wordt voor het zesde achtereenvolgend jaar gehouden en men verwacht een recordaantal van 180 spelers. Uitnodigingen voor het TIHTA-toernooi zijn gezonden naar: Dominicaanse Republiek, Venezuela, Colombia, Puerto Rico, Curaçao, Bonaire, St.Maarten, Guadeloupe, Barbados, Suriname, Martinique, Trinidad, VS, Haïti, St.Vincent, St.Lucia, Saudi Arabië, Jamaica, British Guyana, Bahamas, Mexico en St.Thomas.

Het organiserend comité bestaat verder uit: Barbara Kronenberg (secretaris buitenlandse correspondentie), Beatrix Gooskens (secretaris lokale correspondentie), Frans van Dijk (penningmeester), Albert Odor (tournament director), Adelaida Ponson (programma-boekje) en Herman Kuiperi (public relations).

Verdachten sabotage WEB opgepakt

ORANJESTAD — De recherche heeft twee mannen aangehouden die verdacht worden van het doorsnijden van de leidingen die van het Water- en Energie Bedrijf (WEB) naar Coastal lopen. Verwacht wordt dat morgen tijdens de persconferentie van de politie nadere bijzonderheden worden verstrekt.

Zoals bekend veroorzaakte het doorsnijden van de leidingen een politieke rel omdat de regeringspartijen de oppositie als dader aanwezen. Dit ontlokte een fel protest van de AVP. De partij zou zich niet "met zulk soort zaken bezighouden". Het bericht over de aanhouding van de twee mannen werd gisteren op het verjaardagsfeest van AVP-leider mr. Henny Eman met instemming begroet. "Hierdoor wordt de onjuiste beschuldiging in één klap naar het rijk der fabelen verwezen", aldus Eman.

Vernieling scholen

ORANJESTAD — De regering heeft van verschillende scholen brieven ontvangen over vernielingen. Dit verklaarde premier Nelson Oduber, die er op wees dat zijn regering al dertig miljoen heeft geïnvesteerd in vernieuwing en reparatie van scholen. Oduber betreurt het feit dat de vernielingen door 'eigen' mensen worden aangericht en dat het volk hiervoor moet betalen. Hij zei, dat bij één school in één maand tijd vier keer werd ingebroken. Alles werd meegenomen; alleen vernielingen bleven achter.

Verder deelde Oduber mee dat het aantal leerlingen blijft groeien. Dit jaar worden twee nieuwe basisscholen gebouwd en wordt Colegio Arubano uitgebreid. Zoals de situatie nu is, zijn er klassen bij met liefst veertig leerlingen. Oduber zei dat vermoedelijk veertig leerkrachten uit Nederland aangetrokken zullen worden voor de basisscholen, omdat dit aantal niet op Aruba en de Nederlandse Antillen voorhanden is.

Twintig jaar Saba

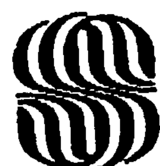
ORANJESTAD — Samen met bejaarden heeft directie en personeel van de Stichting Algemeen Bejaardenzorg Aruba (SABA) het jubileum van twintig jaar bejaardenzorg herdacht. Dit is inmiddels uitgegroeid tot verplegingszorg.

In de morgenuren kwamen de bejaarden in de Sociedad Bolivariana samen voor een mis en traktatie. Daarna genoten ze van de muziek van een Caha di orgel. Na een gezamelijke lunch werd de feestviering gesloten. In de avonduren was er een bijeenkomst voor genodigden en het personeel waarbij gouverneur mr. Lindo Koolman, minister president Nelson Oduber en SABA-voorzitter mr.Benky Fowler het woord voerden. Zij legden de nadruk op het belang van de bejaardenzorg op Aruba en bedankten het personeel voor hun inzet.

Drie groeperingen besloten twintig jaar geleden de SABA op te richten: de Stichting Tehuis voor ouden van dagen 'Juliana Paviljoen', de Stichting voor Volkshygiëne 'Het Wit Gele Kruis' en de Kerkeraad van de Protestantse Gemeente op Aruba. De SABA is momenteel beheerster van huize 'Maris Stella', het 'Verpleeghuis Oranjestad' en het 'Verpleeghuis San Nicolas'. De regering stelde destijds dat er slechts plaats is voor één verpleeginstelling omdat zij de exploitatiekosten van meerdere tehuizen niet zou kunnen dragen vanwege de precaire sociale- en economische situatie.

In Savaneta werd gestart met de huisvesting van 37 bejaarden. Ook werd een veertigtal bejaarden in het oude San Pedro Hospitaal opgenomen. Per 1 september 1979 werd R. van den Berg aangetrokken als algemeen directeur, een functie die hij nog steeds vervult. De stichting kreeg de laatste jaren veel aanvragen voor opnames en men verwacht dat eind van dit jaar ongeveer 350 bejaarden in aanmerking komen. SABA heeft veel uitgebreid, met hulp van veel instanties, instellingen en organisaties van Aruba, de Antillen en Nederland. Zo werd in Baarn (Nederland) een aktie gehouden die negentigduizend gulden, wat meubilair en een tweedehands ambulance opleverde.

De stichting die inmiddels een onmisbare plaats in de Arubaanse gemeenschap heeft ingenomen ziet de wachtlijst dagelijks groeien; 1 januari 1992 was het aantal 205. Er zijn al veel onderhandelingen gevoerd met de Arubaanse regering over eventuele toewijzing aan de SABA van het leegstaande oude San Pedro Hospitaal. Hoewel nog niets officieel is beslist, hoopt SABA in de toekomst met de exploitatie te worden belast.

THE SONESTA HOTEL, BEACH CLUB & CASINO ARUBA
located in the dynamic heart of Oranjestad

is now looking for qualified and motivated persons to occupy the following positions:

*** ACCOUNT RECEIVABLE SUPERVISOR/ ***
CREDIT MANAGER

Requirements:
— knowledge of credit & collection policies of hotels
— at least three years in account receivable department in a supervisory capacity
— experience in wholesaler travel collection

*** SOUS CHEF ***

Requirements:
— full knowledge of food preparation and standards
— ability to plan, supervise execution of operations and delegate responsibilities
— working knowledge of Papiamento, English and Spanish

*** DEMI CHEF ***

Requirements:
— basic knowledge of food preparation and standards
— willing and able to work in the teams of different departments in the kitchen.

Please send your application form to the Human Resources Department, c/o L.G. Smith Blvd. 82, Oranjestad Aruba.

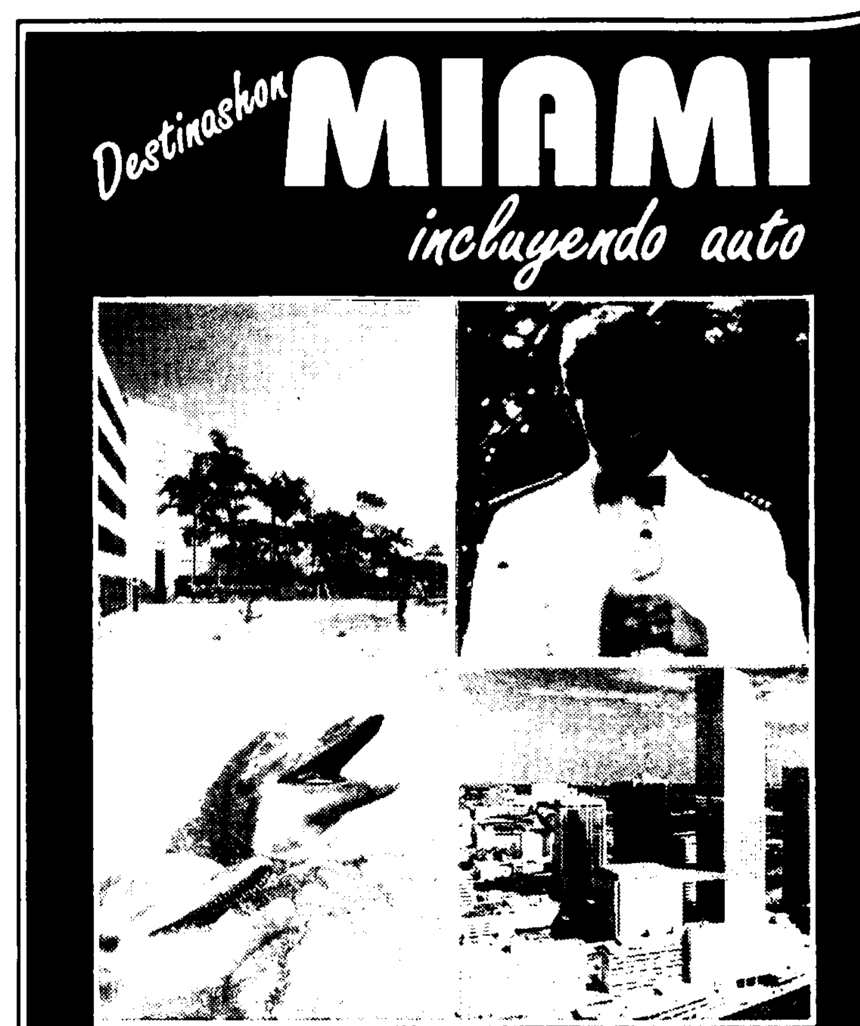

Zaterdag (heden)avond
vanaf 8.00 uur

Grolsch PREMIUM LAGER **f. 2.50**
Kahlua mix f. 3.00

Grolsch
PREMIUM LAGER
Tastes the same here as it does over there.

Miami, e destinashon ideal pa compras, placer of negoshi. Cu otro palabra e distinashon ideal pa tur bo necesidadnan!

Air Aruba ta ofrecebo un pakete unico cual ta inclui: Pasashi ida y vuelta, acomodacion na Holiday Inn Le Jeune Centre, Cocktail di bienvenida, Auto pa bo estadia, Desayuno Americano, transporte entre Hotel y Airport y tur impuesto di Hotel.

Miami desde Afl.697,- p/p
2 anochi, 4 den un kamber

Pa mas informacion yama bo agente di viaje of Reservation Office di Air Aruba tel: 36600

AIR ARUBA
We make flying a pleasure

TE KOOP AANGEBODEN ARUBA
Blokkenfabriek
4 jaar oud
semi automatisch
Prijs:
Afl. 35.000,-
Compleet met onderdelen etc. etc.
Tel.: 23248

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op maandag **23 maart 1992** van 07.00 uur tot 22.00 uur een **schietoefening** wordt gehouden op **California.**
Er wordt geschoten met scherpe munitie.
Het **onveilig zeegebied** bedraagt **4000 meter,** terwijl het onveilig gebied aan de landzijde met rode vlaggen en borden wordt afgebakend.

Te huur
gemeubileerd
ARUBAANS KNOEKHUIS
Te bezichtigen
zondag vanaf
9.00 - 12.00 a.m.

ARUBA DAILY ENTERTAINMENT

- **Hedenavond vanaf 8.00 uur lekker Grolsch en Kahlua Mix tegen speciale prijs.**
- **Morgenmiddag vijf uur: opening tippot waarvan opbrengst voor de gehandicapte sporters naar de Olympische Spelen in Madrid.**
- **Natuurlijk ook stevige stamppot.**

Voor iedere gelegenheid:
Aruba's Best loved imported wine RIUNITE on ice.
Mercurius Trading Co.
(Handelsmaatschappij Mercurius n.v.)
Uw feest slaagt zeker met **RIUNITE!**

Now every day is a Friday's!

DON'T JUST DO IT AT THE BEACH! DO IT AT FRIDAY'S! WE HAVE THE MARGARITA'S WAITING!

So ... Meet me at Friday's
Monday - Thursday 11 a.m. - 11 p.m.
Friday - Saturday 11 a.m. - Midnight
Cava Betico Croes 42 (mainstreet 42)

Wilhelminastraat 2, Oranjestad
Telefoon: 348888

Voor een goede lunch: iedere dag van 11.30 tot 14.00 uur open buffet-lunch $ 10,00
Voor dinner: van 18.00 tot 23.00 uur

INDONESISCH en INTERNATIONAAL MENU
DINSDAGMIDDAG GESLOTEN.
ZATERDAG EN ZONDAG ALLEEN DINNER.

Drive - In:

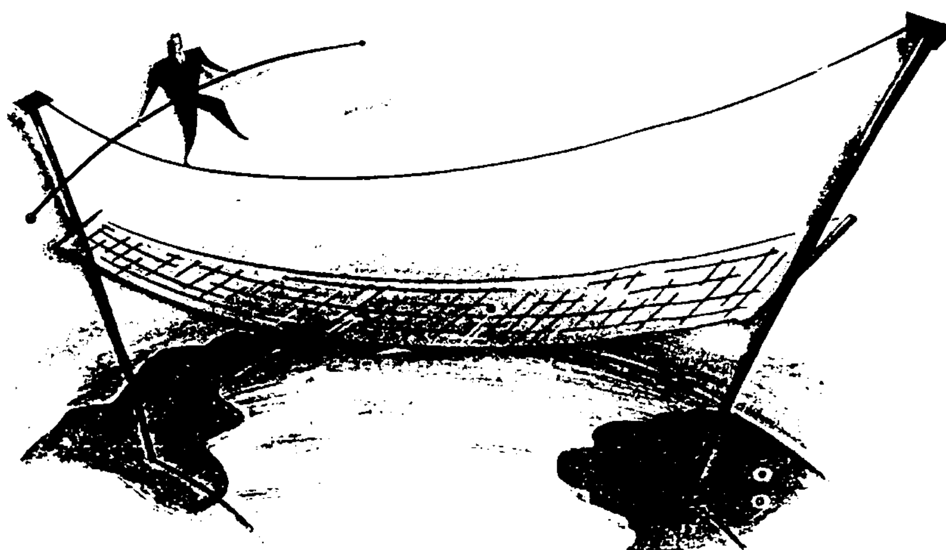
Today at
8:30 & 12:00 p.m.
Sunday at 9:00 p.m.

" THE NAKED GUN 2 1/2: " THE SMELL OF FEAR
drama 18 yrs.

Principal

Today at
8:30 p.m.
Sunday at 8:30 p.m.

" JUNGLE FEVER "
drama 18 yrs.

WINST MAKEN MET UW BEDRIJF IS FANTASTISCH.
Veel belasting daarover te moeten betalen is een minder prettige bijkomstigheid.

Wij hebben een perfecte oplossing om deze winstbelasting (of inkomstenbelasting) te verminderen.

Met een op maat gemaakte pensioenvoorziening stelt u tevens uw inkomen op latere leeftijd zeker.

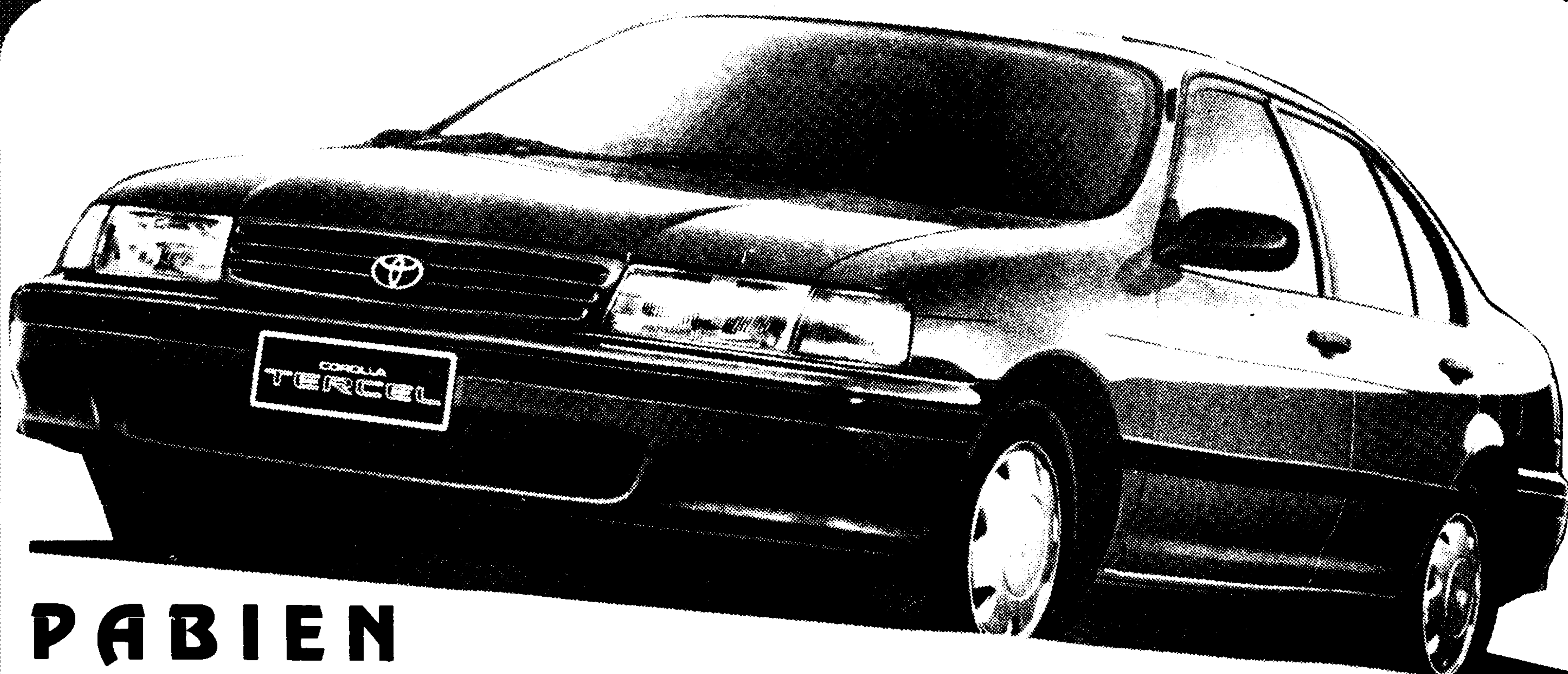
Informeert u geheel vrijblijvend bij ons kantoor naar deze unieke mogelijkheid.

DE ZAKENMAN
DIE Z'N GRENZEN
VERLEGT

REEBERG & ZONEN N.V.
Assurantie-Makelaars.
Windstraat 11
Oranjestad
Aruba
Tel: 22775/24443/21333

PABIEN

DIRECTIE VAN **SUPERMARKET PUEBLO**
MET UW VERSTANDIGE KEUZE OM VOOR UW CAMPAGNE

VIER TOYOTA TERCEL 1992 MET AIRCO

TER BESCHIKKING VAN UW KLANTEN TE STELLEN.

WIJ WENSEN U VEEL SUCCES MET DEZE CAMPAGNE.

Pabien
aan de derde winnaar
Stan Kuiperi
Kas Paloma 14

Garage Cordia Aruba N.V.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

LITTLE LEAGUE
10.00 uur Kiwanis vs Marchena; 12.00 uur Amalio vs Cocacola; 14.00 uur Curoil vs Setel; 16.00 uur Firgos vs Libbys - Suffisant.

10.00 uur Curoil vs Malta; 12.00 uur ABN Amro vs Boolchand; 14.00 uur Nederex vs Kodak; 16.00 uur Kodela vs Libbys - Hurtado.

ZONDAG
LITTLE LEAGUE
10.00 uur Fria vs Vitamalt; 12.00 uur ABN Amro vs Firgos; 14.00 Marchena vs Amalie; 16.00 uur Boolchand vs Gomez -Suffisant.

CURAÇAOSE ATLETIEK BOND
(relevo di Waaigat)
07.00 uur Start.

****

LAS VEGAS - De Amerikaanse bokser Thomas Hearns is in Las Vegas zijn wereldtitel in het halfzwaargewicht (WBA-versie) kwijtgeraakt. Uitdager Iran Barkley werd na twaalf ronden tot winnaar uitgeroepen. Barkley (31) domineerde in de eerste zeven ronden. Met een rechtse kreeg hij Hearns in de vierde ronde tegen de grond. De 33-jarige titelverdediger, met Sugar Ray Leonard de enige bokser die in vijf gewichtsklassen de wereldtitel veroverde, kreeg voor het gevecht ruim twee miljoen dulden. Barkley kreeg iets minder dan de helft. Hearns, die van zijn 55 profpartijen er vier verloor, denkt er over te stoppen.

Met 220 km/uur tegen vangrail

Senna tijdens trainingsrit aan de dood ontsnapt

MEXICO-STAD - Ayrton Senna is aan de dood ontsnapt.

Tijdens de eerste training voor de Formule I race om de grote prijs van Mexico verloor de 32-jarige wereldkampioen in een s-bocht de controle over de wagen. De McLaren slingerde over de piste en knalde met meer dan 220 kilometer per uur frontaal in de vangrails.

De neus en het frame van de wagen vlogen door de lucht. Senna zat klem in de cockpit en zwaaide met beide armen om hulp. Binnen dertig seconden was de eerste hulp ter plekke.

Professor Watkins, chef-arts van de Formule I, deed de Braziliaan een brace om de nek en een zuurstofmasker op, voordat hij acht minuten later uit het wrak werd getild.

Hij werd per ambulance naar het medisch centrum op het circuit vervoerd. Daar werden wonder boven wonder geen breuken geconstateerd. Wel had de coureur zware kneuzingen aan beide benen en een shock opgelopen.

Het ongeval gebeurde achttien minuten na het begin van de training. Die werd stil gelegd. Na 77 minuten werden de trainingen hervat.

het moment waarop men een brace om de nek van Ayrton Senna legt

Finale Real - Ajax mogelijk

GENEVE - Er is een kans dat de finale van de strijd om de Europa Cup III zal gaan tussen Beenhakkers huidige club Real Madrid en zijn vorige werkgever Ajax.

In Geneve werd bij de loting Real in de halve finale gekoppeld aan het Italiaanse Torino. Ajax gaat eerst op bezoek bij Genova in Italië, waar de Uruquayaan Aguilera op dit moment volop in de belangstelling staat van andere clubs. De rappe spits, wiens contract dit seizoen afloopt, zorgde er in zijn eentje voor met twee treffers dat Liverpool in eigen huid werd uit geschakeld (2-1).

Bij de Europa Cup II-loting trof Feyenoord AS Monaco, dat twee jaar geleden ook de halve finale bereikte, en gaat eerst op bezoek in het vorstendom. Beide Nederlandse ploegen hebben het voordeel (?) het tweede duel thuis te spelen.

De twee wedstrijddagen zijn gelijk met die van de strijd om de Europa Cup voor landskampioen: 1 en 15 april.

MICHAEL CHANG: doorgedrongen tot de finale

Michael Chang doorgedrongen tot finale van Key Biscane

KEY BISCAYNE - Na Pete Sampras heeft Michael Chang in Key Biscayne ook afgerekend met Jim Courier. Hij versloeg de titelhouder vrijdag in de halve finales met 6-2 6-4.

Het directe gevolg is dat Courier komende maandag zijn leidende positie op de wereldranglijst overgeeft aan de Zweed Stefan Edberg. De Zweed verloor zelf in de tweede ronde van de Amerikaanse qualifier Robbie Weiss en was een buitengewoon ontevreden over zijn eigen spel.

Courier, die de open Australische titel op zijn naam bracht, heeft zes weken nummer een gestaan: van af begin februari, toen hij in San Fransisco de finale bereikte. Michael Chang was daar ook al de man, die hem van de titel afhield.

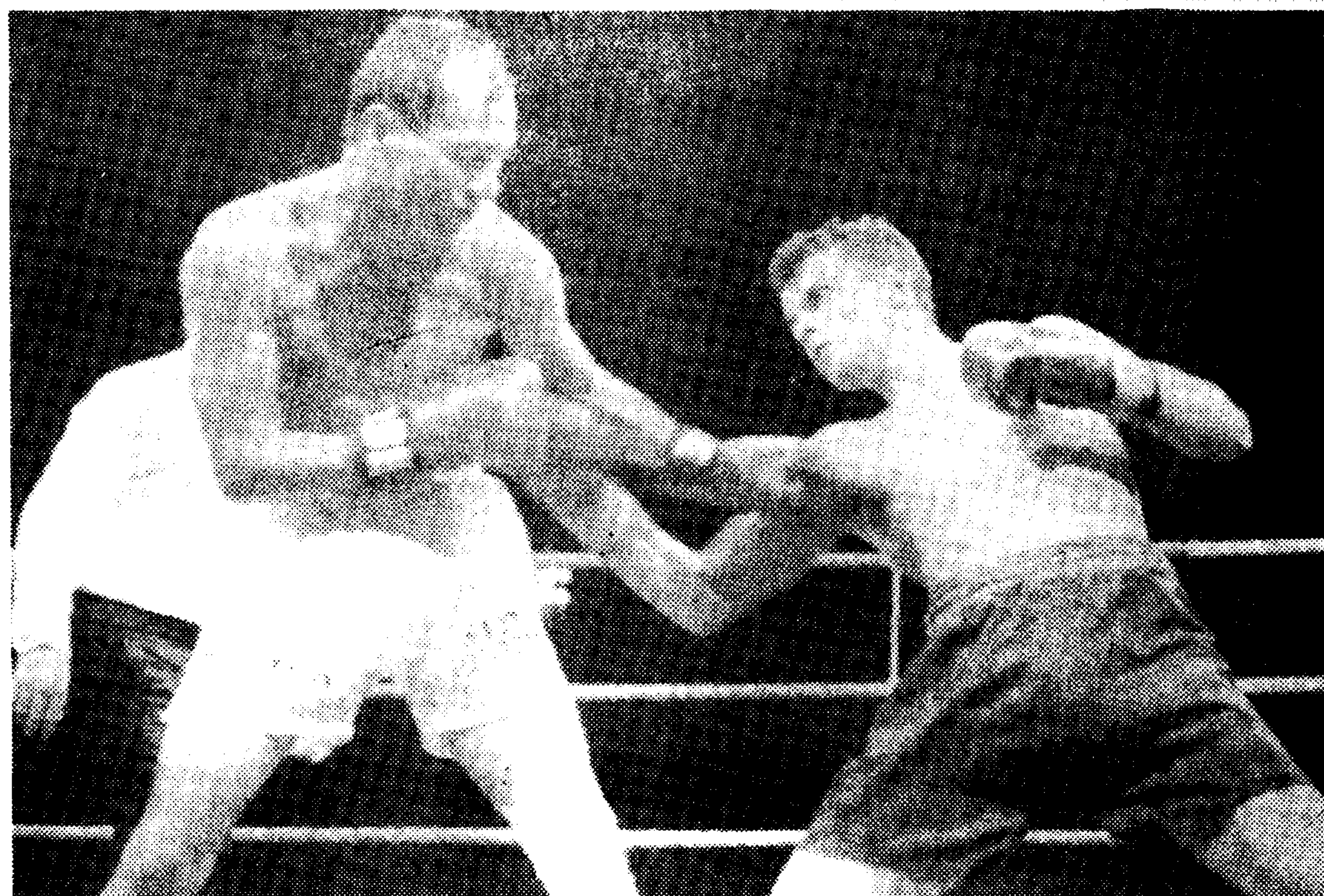
De tweede halve finale van Key Biscayne gaat tussen de Zwitser Jakob Hlasek en Alberto Mancini: de bedwinger van Becker en Krajicek.

Brenda Schultz zegevierde met haar Amerikaanse partner Stefanie Rehe. De combinatie Manon Bollegraf/ Kartina Adams won met 6-1 6-2 van Robin White/Natalja Svereva.

Marc Koevermans, die in Casablanca het gravel weer heeft opgezocht, verloor in de kwartfinales met 6-3 7-5 van de Spanjaard Berasategui.

GLASGOW - Pat Clinton van Schotland (rechts) heeft gisteren een verrassende overwinning behaald op de Mexicaan Isidro Perez in een gevecht voor de wereldtitel vlieggewicht (WBO). De 27-jarige Clinton, die op punten won, werd daarmee de zesde Schot in de geschiedenis die een wereldtitel behaald bij het boksen.

Wereldtitel voor Schotse vlieggewicht

Vechtschaak op nationale titelstrijd in Eindhoven

EINDHOVEN - De vredelievendheid is er af bij het Nederlands schaakkampioenschap in Eindhoven.

Na een opening van louter remises was de vierde ronde er een van vrijwel uitsluitend beslissingen. De enige, die zich aan de veranderde trend wist te onttrekken, was Genna Sosonko. Na ruim zes uur spelen had hij de laatste dreiging uit de stelling gemasseerd en aanvaardde hij met een brede lach het remiseaanbod van Paul van der Sterren.

John van der Wiel versterkte zijn leidende positie met een zege op Bosboom. Met 3 1/2 uit 4 heeft hij een halfje voorsprong op Jeroen Piket. De tweevoudige kampioen en diens opponent Van Mil grepen naar het Wagner-gambiet, dat op dit niveau misschien eens in de tien jaar voorkomt: 1. Pf3, f5, 2. E4, fxe4, 3. Pe5...Het werd een wild duel, dat door Piket in tijdnood werd gewonnen.

Brenninkmeijer en Kuijf nestelden zich op de gedeelde derde plaats door overwinningen op resp. Klarenbeek en Knoppert. De laatste beantwoordde Kuijfs d4 en e4 met het buitenissige a6 en h6. Dat ging uiteraard niet goed en in zeventien zetten was de capitulatie een feit.

STAND

Stand na vier ronden:
1. Van der Wiel 3 1/2 pnt, 2. Piket 3, 3. Brenninkmeijer en Kuijf beiden 2 1/2, 5. Cifuentes, Sosonko en Nijboer allen 2, 8. Bosboom, Klarenbeek, Van Mil en Van der Sterren allen 1 1/2, 12. Knoppert 1/2.

Op wereldtitelstrijd allrounders

Krook heeft geen hulp nodig van vrouwencoach

CALGARY - Ab Krook kan het wel alleen af. De schaatscoach zegt de steun van Arie Koops tijdens de wereldtitelstrijd voor allrounders niet echt nodig te hebben.

Koops' naam staat niet op het lijstje van de officiële Nederlandse delegatie. Krook: "Arie houdt de borden op. Dat deed hij vroeger ook. Het wordt in dank aanvaard, maar echt noodzakelijk is het niet."

Koops meldde zich enige weken geleden aan om de mannencoach dit weekeinde in Calgary te assisteren. Met deze klus zou de vrouwencoach een enige weken durende studiereis door Noord-Amerika beginnen. Koops maakt de trip op eigen kosten.

Het bericht dat de vrouwentrainer op de Olympic Oval langs de baan zou staan, leidde tot vragen van de begeleidingscommissie kernploegen (BCK). De begeleiding voor vier aan de titelstrijd deelnemende schaatsers (plus een reserve) bestaat uit vijf leden. Naast Krook, arts Frank Nusse, fysiotherapeut Gerfred Greveling en ploegleider Egbert van 't Oever, staat ook Van 't Oevers echtgenote op de lijst.

Nagenoeg alle trainers en ploegleiders steunen het idee van Krook om volgend seizoen tijdens een wereldbekerwedstrijd met nieuwe regels te experimenteren. Dat bleek bij een hearing die de internationale schaatsunie vrijdag hield.

Bridge Baranca

WILLEMSTAD — Woensdag 18 maart werd in twee groepen gespeeld bij bridgeclub Baranca, de uitslag is als volgt: A-groep: 1 heren Saladin - Moenir Alam 61.80%; 2. echtpaar De Paula 59.72%; 3. echtpaar Maas 56.25%; 4. ds V. Beek - Blankevoort 52.43%; 5. heren Schrils - De Haseth 51.73%; 6. ds Saladin - De Vries 51.04%; 7. ds Senior - Nebbeling 50.00%.

B-groep: 1. ds V.d. Jagt -V. Silfhout 65.42%; 2. heren Grot - Cloose 63.54%; 3. mevr. Henriquez - dhr. Soleman 63.19%; 4. ds Nicolina - Eikelboom 58.33%; 5. echtpaar Potasse 57.29%; 6. ds Mous -Mayer 55.21%; 7. ds V. Loon - Goudberg 51.25%; 8. mevr. Wilgenhof - dhr Bremer 50.00%. De overige paren scoorden beneden het gemiddelde.

Voor liefhebbers architectuur, natuur en rust

Cuba: onontdekt, veilig en onbedorven toeristenparadijs

Cuba. Een land dat als vakantiebestemming steeds meer in trek komt. Ondanks of wellicht juist dank zij het communistische regime. Wie geen principiële bezwaren heeft tegen een vakantie in een dictatoriaal geregeerd land vindt op Cuba een variëteit aan mogelijkheden. Je kunt er genieten van de architectuur in Havana, van de stranden bij Varadero Beach of van de bergen aan de oostkant in de provincie Santiago de Cuba.

Ondanks alle aantrekkelijke kanten van Cuba, wordt het grootste eiland in het Caribisch gebied in veel reishandboeken gewoon genegeerd. Geheel ten onrechte, want juist op toeristisch gebied maakt het land een sterke ontwikkeling door. Toeristen brengen immers de vreemde valuta in het laatje die Cuba na de val van het 'moederland' Rusland zo dringend nodig heeft. Hoewel je er nog geen uitgesproken weelde mag verwachten, zijn de hotels alleszins goed te noemen. Het kan voorkomen dat een wat eenvoudiger hotel niet over warm water beschikt, of dat de lift het niet doet, maar wie niet kieskeurig is, maakt daar geen probleem van.

Het zal niet voor iedereen even gemakkelijk te accepteren zijn dat de luxe-artikelen uit de Intur-winkels niet voor de Cubanen bestemd zijn. Wat heet luxe, zelfs een stukje zeep is voor een Cubaan al luxe, want niet te krijgen.

Aan de andere kant is het een verademing om te merken dat de kinderen in Cuba dan misschien snakken naar kauwgom en pennen, maar niet van pure armoede hoeven te bedelen, zoals in de Dominicaanse Republiek of in Haïti. Het land is berooid en verpauperd, maar niemand hoeft honger te lijden. De mensen kunnen er niet hardop hun mening verkondigen, maar wie meewerkt heeft een basisinkomen. En dat sommigen het in dit communistische land toch een stuk beter hebben dan anderen zal de toerist moeten accepteren; of hij moet wegblijven.

Wie door het voorgaande niet afgeschrikt is, kan veel van een vakantie op Cuba verwachten. Het gerestaureerde deel van de hoofdstad Havana is schitterend. Maar de stad heeft meer te bieden. Omdat de toerist overdag of 's avonds met een gerust hart door de woonwijken in het hartje van de stad kan lopen, hoeft hij niet uitsluitend de voor de toeristen gebaande wegen te begaan.

Het is niet te geloven, maar je kunt echt met z'n tweeën 's avonds door de vrijwel onverlichte straten van Havana naar je hotel lopen. Niet dat er nooit een toerist beroofd wordt, maar vergeleken met steden als Kingston, Santo Domingo of Caracas is Havana, sterker nog, heel Cuba beslist veilig te noemen.

De Cubanen zullen je hooguit verwonderd nakijken, vragen of je - illegaal - geld wilt wisselen (een op tien in plaats van de officiële een op een) of jaloerse blikken werpen op je westerse *kedsen*. Maar de kans is ook groot dat ze een gesprek met je aanknopen en je uitnodigen voor een drankje bij hen thuis.

Dat geeft je meteen de kans om eens goed te zien hoe de Cubanen in Havana gehuisvest zijn. In het oude centrum staan veel mooie oude herenhuizen. Na de revolutie werden die echter opgedeeld in talloze eenkamerwoninkjes. Omdat de kamers hoge plafonds hebben, zijn er door de bewoners nieuwe verdiepinkjes in aangebracht. Soms worden deze eenkamerwoningen door families van zes of meer personen bewoond.

Ondanks het 'achterstallige onderhoud' aan de huizen is hun aanblik een feest voor het oog. Als toerist kun je je zo een beetje een voorstelling maken van de glans van het Havana uit de jaren vijftig. Een nog betere indruk daarvan krijg je als je het *Gran Teatro de Habana* (1837) aan het *Prado* binnenloopt. Een barok trapportaal leidt naar de eerste verdieping, waar een schitterend café gehuisvest is.

Dit is een echt Havaans café. Je treft er weinig tot geen toeristen. De *ron collins* heeft er een kunstmatig smaakje, maar de ruimte en het uitzicht zijn fantastisch. Hoge pilaren steunen het plafond. Het houten meubilair wordt afgewisseld met witte kamerschermen en grote potplanten; aan de wanden meters hoge spiegels; louvredeuren die tot het plafond reiken, geven toegang tot het balkon.

Vandaar kijk je uit over de kronen van de palmen van het *Parque Central* met op de achtergrond een wit, neo-classicistisch gebouw. Je waant je zo terug in de tijd voor Castro. Alleen zal de verlichting toen minder schaars zijn geweest.

Naast het theater ligt Hotel Inglaterra. Ook al zo'n prachtig gebouw. Het is een officieel toeristenhotel, dat zowel vanwege het mooie interieur, de prijs als de centrale ligging zeer is aan te bevelen. Voor een tweepersoonskamer in dit driesterren hotel betaal je ongeveer 25 dollar per nacht.

Hotel Inglaterra stamt uit het einde van de vorige eeuw en heeft binnen dezelfde grote glas-in-lood ramen, die elders in het gerestaureerde gedeelte van Havana ook zo veel voorkomen. In dat deel staat een tweetal pleinen, dat met hulp van de Unesco geheel in oude glorie hersteld is. Op de *Plaza de la Catedral* staan behalve de oude kathedraal enkele koloniale paleizen uit de achttiende eeuw. De balkons en vooral de patio's zijn een lust voor het oog. Ook de *Plaza de Armas* is een juweeltje.

Wie alleen die gerestaureerde gedeelte bekijkt en zich met een toeristentaxi van en naar zijn hotel laat vervoeren, krijgt helaas een wat vertekend beeld van het echte Havana. Want dat verschilt hemelsbreed van de voor de toerist aantrekkelijk gemaakte pleinen en restaurants.

Behalve te voet en/of per bus (pas wel op voor zakkenrollers!) kan Havana per fiets verkend worden. Bij sommige hotels staan vrachtwagentjes met een paar aftandse fietsen, die voor veel geld gehuurd kunnen worden. Een leuke ervaring, en goed te doen in een stad waar slechts weinig auto's rijden. Op de snelweg wordt zelfs gefietst en paardgereden.

De toerist die ook wat van het land wil zien heeft verscheidene mogelijkheden. De volhouders kunnen per bus of per trein uit de stad proberen te komen. Houdt er dan wel rekening mee, dat er soms maar een enkele bus per dag gaat, meestal 's ochtends vroeg. De trein rijdt -nog -wel, maar over een afstand van zo'n 350 kilometer doet hij ruim tien uur.

Het voordeel van per bus of trein reizen is dat je veel ziet en veel - aardige - mensen ontmoet. Maar deze manier van reizen is alleen geschikt voor toeristen met veel tijd. Wie zijn tijd helemaal zelf wil indelen, huurt een auto. Duur, maar comfortabel. Hotels onderweg kunnen tevoren via het hotel in Havana gereserveerd worden.

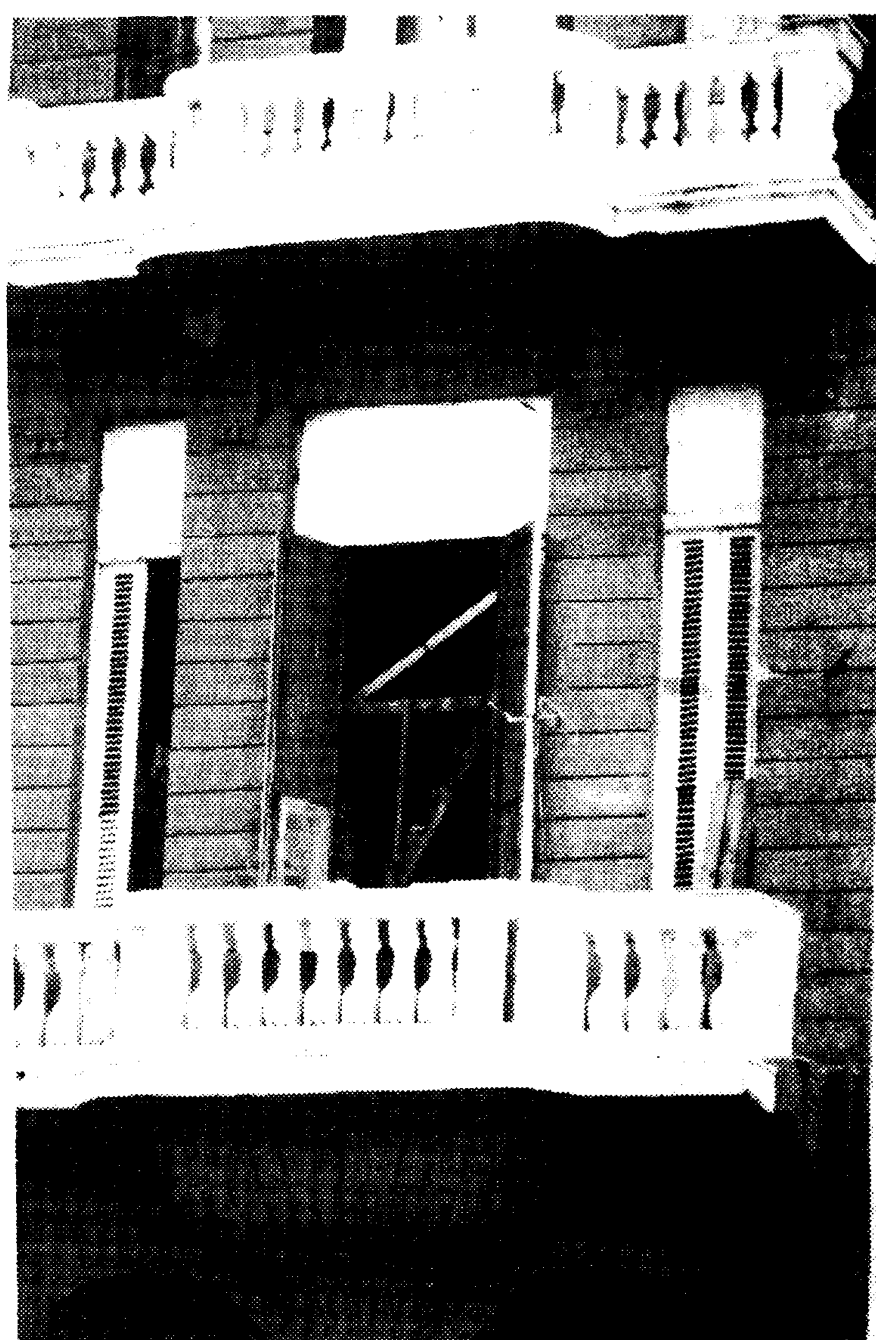
De laatste mogelijkheid is het boeken van excursies bij het Cubaanse reisbureau Cubatur. De meest interessante bestemmingen zijn Pinar del Rio, gelegen in de heuvels in het westen, Sancti Spiritus, Trinidad en Cienfuegos, alle drie in het zuiden van Cuba, waar het al bergachtig begint te worden.

Sancti Spiritus en Trinidad werden in 1514 gesticht en het lijkt wel alsof er sindsdien weinig veranderd is. In Trinidad loop je door straatjes met kinderhoofdjes; vanwege de energieschaarste rijden er bijna geen auto's, maar wel paard en wagens die als taxi of bus fungeren. Ook hier een gerestaureerd plein met mooie paleizen. Per vliegtuig kan -tegen acceptabele prijzen - Santiago de Cuba in het oosten bezocht worden. Daar begon op 26 juli 1953 de Cubaanse revolutie. Het ten westen daarvan gelegen Sierra Maestra gebergte was vanaf 1956, na de terugkeer van Fidel Castro naar Cuba, de uitvalsbasis voor de guerrillero's, die in 1959 een einde aan het bewind van Batista maakten.

Voor echte snorkel- en duikliefhebbers is er ten slotte nog het beroemde Varadero Beach: een badplaats met twintig kilometer zandstrand, 140 kilometer ten oosten van Havana. Het plaatsje bestaat voornamelijk uit hotels en winkels voor toeristen. Cubanen tref je er nauwelijks aan, hoewel de 'bevoorrechten' er in het laagseizoen vakantie mogen vieren. Wie op Curaçao al genoeg zwemt, hoeft er niet heen.

Rond Havana zijn de bekende communistische betonnen woonblokken opgetrokken. Ongetwijfeld praktisch, maar daar is alles dan ook mee gezegd. Buiten Havana vallen natuurlijk de eindeloze suikerrietplantages op. De behuizing op het platteland is eenvoudig, maar wel iets ruimer dan in de stad. In de omgeving van Pinar del Rio wordt tabak voor de wereldberoemde Havana-sigaren verbouwd.

Cuba is ontegenzeggelijk een mooi en boeiend land. Het is alleen jammer dat je als toerist zo gedwongen wordt in je eigen 'westerse' wereldje te verkeren. Je mag bij voorbeeld niet logeren in een hotel, waar met pesos betaald wordt. Buiten Havana laten ze je zelfs niet eten in een 'pesos'-restaurant. Maar er zijn mogelijkheden om aan die toeristenwereld te ontsnappen. Wie daarin slaagt, zal ongetwijfeld een onvergetelijke vakantie hebben.

De woningnood heeft de Cubaan inventief gemaakt. Een hoge kamer is opgedeeld in twee kleinere vertrekken. (foto: F.A. de Graaff)

Vanwege de grote schaarste aan brandstoffen op Cuba rijden er maar weinig bussen. Wie toch mee wil moet met een minder comfortabele plaats genoegen nemen. (foto: F.A. de Graaff)

Een van de gerestaureerde gebouwen aan het pleintje van Trinidad. (foto: F.A. de Graaff)

Op het platteland staan veel kleine, oude huizen. De Cubanen hebben er wel meer ruimte dan in de stad. (foto: F.A. de Graaff)

Amigoe's Reiswijzer

Vanuit de Antillen vliegen geen maatschappijen rechtstreeks naar Havana. Het is het meest praktisch om via Caracas te reizen. Vanuit Aruba en Curaçao vertrekken daarheen dagelijks twee of meer vliegtuigen; vanuit Bonaire gaat er drie maal per week een Avensavlucht naar Caracas. Daar zal men moeten overstappen op een vlucht naar Havana. De vlucht vanuit Curaçao en terug kost minimaal 760 gulden.

Havana heeft veel goede hotels, die speciaal voor toeristen bestemd zijn. De prijzen variëren van twintig tot negentig dollar voor een tweepersoonskamer. In elk hotel zijn Intur-winkels te vinden, waar drank, souvenirs en lectuur te koop zijn.

Illegaal wisselen heeft alleen zin als u zeker weet dat u veel geld buiten de toeristensector uitgeeft: buskaartjes, kleine boodschapjes in de vrijwel lege warenhuizen of een drankje in een Cubaans café. Veel zal de gemiddelde toerist niet nodig hebben.

Op Curaçao zijn voor zover bekend twee reisbureaus die *all-in*-reizen naar Cuba organiseren. Agencia de Viajes Monte heeft voor eind april een trip van een week naar Cuba op het programma staan. Het reisbureau Tursoko (telefoon 615532 of 671349) organiseert regelmatig reizen naar Cuba. Voor dit jaar staan er in elk geval vier reizen op het programma, drie in juli en een in oktober.

Een visum voor Cuba wordt meestal geregeld door het reisbureau dat een *package* verzorgt. Wie op eigen gelegenheid Cuba bezoekt kan bij Tursoko voor een visum terecht.

De beste informatie over Cuba geeft het 'Caribbean Islands Handbook', uitgegeven door Trade and Travel Publications. Voor gedetailleerdere informatie is op Cuba ook goede lectuur te krijgen.

***

De IRS, de Amerikaanse belastingdienst, heeft AT & T toch een order van 1,4 miljard dollar gegund voor de levering van een computersysteem. De order was enige tijd geleden al geplaatst, maar werd teruggetrokken na protest van IBM en Lockheed. De IRS heeft "na zorgvuldige overwegingen" toch weer voor AT & T gekozen.

***

GELDERSE PAPIERGROEP verhoogt het dividend van f 4 tot f 5 in contanten. Het nettoresultaat steeg vorig jaar van f 13,1 miljoen tot f 16,3 miljoen. Per aandeel is het resultaat geklommen van f 12,65 tot f 16,81. De omzet daalde van f 453 miljoen tot f 424 miljoen.

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.

Op de schietbaan WACAO:

Maandag	23 maart '92	van 06.30 - 16.00 uur.
Dinsdag	24 maart '92	van 06.30 - 17.00 uur.
Woensdag	25 maart '92	van 06.30 - 17.00 uur.

Op schietbaan HATO:

Maandag	23 maart '92	van 07.00 - 16.00 uur.
Dinsdag	24 maart '92	van 07.00 - 17.00 uur.
Woensdag	25 maart '92	van 07.00 - 17.00 uur.
Donderdag	26 maart '92	van 07.00 - 24.00 uur.
Vrijdag	27 maart '92	van 07.00 - 13.00 uur.

Onveilig zeegebied ca. 4000 meter uit de kust.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

***

De detailhandelsprijzen in GROOT-BRITTANNIë zijn in februari ten opzichte van januari met 0,5 procent gestegen. Bekeken over een periode van een jaar stegen de detailhandelsprijzen in februari met 4,1 procent.

***

'Milieu-beleid boven alles'

Booi: 'Raffinaderij niet vergelijkbaar met Curaçao'

KRALENDIJK — Tegenstanders van de komst van de Amerikaanse raffinaderij gebruiken allerlei argumenten om duidelijk te maken, dat de vestiging van een bedrijf als de Export Refinery een ramp is voor het eiland. Een graag gehoord argument is ook de schade die de Shell en de Lago op Curaçao en Aruba hebben aangericht. Argumenten die trouwens voor het Bonaireaanse Bestuurscollege niet gelden.

Gedeputeerde Ramoncito Booi benadrukt, dat de raffinaderij die het BC voor ogen staat onder de terminologie valt van "state of the art refinery". Dat betekent, dat het hier een raffinaderij betreft waarvan de standaard zo hoog is, dat het voortbestaan van het milieu vrijwel verzekerd is. Overigens attendeert Booi er op, dat niets ter wereld de natuur volledig kan verzekeren. Naar zijn mening is het de praktijk die aangepast moet worden aan het milieu.

De drie man tellende Bonaireaanse delegatie die aanwezig was bij de gesprekken met vertegenwoordigers van de ERWH in Tampa en New York zijn geen deskundigen. Het kost gedeputeerde Booi weinig moeite om dat te erkennen. Wel voegt hij er echter aan toe, dat de delegatie zich vergezeld wist van in de oliewereld erkende deskundigen zoals prof mr Frans Wubbs, die overigens komende week op Bonaire zal zijn, waar er uitgebreid de gelegenheid zal bestaan om nadere informatie te krijgen. Een van de mededelingen die uit de mond van de deskundigen is te vernemen, is het feit, dat het inpompen van voldoende geld in de te vestigen raffinaderij, vrijwel zeker betekent, dat er geen enkel probleem zal bestaan voor het milieu.

Gedeputeerde Ramoncito Booi laat er geen twijfel over bestaan, dat de overheid milieu-beleid boven alles stelt. Hij legt er eveneens de nadruk op, dat evenmin de bevolking verkeerd voorgelicht mag worden. Booi: "Het schijnt dat wanneer er over een raffinaderij gepraat wordt, aangenomen wordt dat dit iets desastreus en fataals voor het eiland is. Er wordt zelfs gezegd dat de wind kan keren en de bevoking van Rincon verstikt wordt door de rook, terwijl hun huizen bedekt worden met zwarte roet net zoals de wijk Marchena op Curaçao.

Booi wijst er op, dat dit soort vergelijkingen gemaakt worden en die worden dan geassocieerd met de rook die uitgebraakt wordt door de PDVSA te Curaçao.

Maar in werkelijkheid zal er bij de potentiële raffinaderij op Bonaire nauwelijks enige rookontwikkeling zijn. Booi wijst op het voorbeeld in Nederland, waar in Vlissingen (Zeeland) een gelijksoortige raffinaderij is ontwikkeld, maar die als de dag en de nacht verschilt, van hetgeen de gemiddelde Antilliaan kent van de Shell en de PDVSA van Curaçao.

Amerikaanse arts tegen raffinaderij

KRALENDIJK — Het Amerikaanse echtpaar James P. Koch en Harriet F. Koch heeft een brief gericht aan de Bonaire Tourism Corporation (BTC) waarin het vermeldt al twaalf jaar naar Bonaire te komen om te duiken. De huisarts uit Brookline (Massachusetts) keert steeds weer terug, omdat hij van het eiland en de bevolking houdt.

Hij noemt het onderwaterpark een onvervangbare schat en van grote waarde van het eiland. Zij zijn dan ook erg blij vernomen te hebben dat e.. nu voor het onderwaterpark agenten in buitengewone dienst zijn aangesteld. Zij weten zich nu verzekerd van een beschermd stukje natuur.

Nu hebben de beide Amerikanen vernomen, dat er mogelijk een raffinaderij gevestigd zal worden op Bonaire en de arts is van mening, dat alles in het werk gesteld moet worden om dat te voorkomen. Een 'oil-spill' is een potentieel gevaar voor het onderwaterpark en het toerisme van Bonaire, vindt Koch.

In zijn brief zegt de huisarts te hopen dat het Bestuurscollege en de Eilandsraad, samen met de Stinapa, de CURO (Council of Underwater Resort Operators) Bonhata en de Amigu di Tera de komst van de rafinaderij volledig zullen afwijzen.

Koch meent, dat een raffinaderij weinig voordelen zou brengen voor de bevolking, maar wel veel schade kan veroorzaken aan het onderwaterpark. Ten slotte schrijft Koch te willen vernemen, hoe de TCB en de Eilandsraad eigenlijk over deze zaken denken.

250 Miljoen voor VN-vredesmacht in Joegoslavië

BELGRADO — De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft besloten 250 miljoen dollar uit te trekken voor de stationering van een vredesmacht in Joegoslavië.

Die moet daar in elk geval tot september blijven. Het sturen van een vredeskorps liep vertraging op, doordat niet duidelijk was wie voor de kosten ervan moest opdraaien.

Vierhonderd VN-officieren zijn al in Kroatië om de komst van de troepen voor te bereiden. De vredesmacht van 14 duizend man wordt in de loop van de volgende maand verwacht.

De Verenigde Naties zullen in Kroatië drie veiligheidszones instellen. De VN-militairen moeten ervoor zorgen dat de Kroatische militie wordt ontwapend. Verder moeten ze erop toezien dat het Joegoslavische federale leger zich uit het gebied terugtrekt.

Chinese economie in versnelling

BEIJING — De Chinese premier Li Peng heeft verklaard dat in China de economische ontwikkeling zal worden versneld. Aan het begin van de jaarlijkse zitting van het Volkscongres (het Chinese parlement), zei de premier dat een periode van soberheid, om de inflatie te beperken, kan worden afgesloten.

Li Peng hield het Congres in Peking wel voor dat in China nog lang niet alle economische problemen zijn opgelost. Hij waarschuwde ook voor sociale onrust. "Orde leidt tot voorspoed en chaos tot verval", aldus de Chinese premier, die verklaarde dat "bourgeois liberalisme" - de term waarmee in China westerse politieke ideeën worden aangeduid - niet zal worden geduld.

De Chinese Volksrepubliek hoopt dit jaar een economische groei te halen van zes procent. Vorig jaar bedroeg dat percentage zeven procent.

Willem: 'Overheidsregels niet alleen voor Cervantes'

KRALENDIJK — Volgens de partijleider van de Partido Bonaireano Sosial (Paboso) is het al weer geruime tijd geleden dat de UPB-fractie in de Eilandsraad een voorstel lanceerde om van de vigerende L.M.A.-regels af te wijken. Dit zou de Colombiaanse arts Octavia Cervantes ten voordele strekken. Volgens Willem echter leven veel Bonaireanen in dezelfde situatie, maar daar heeft de UPB, volgens de Pabosoleider, minder aandacht voor.

Cervantes, die al ruim vijftien jaar als huisarts op Bonaire woont en werkt, is een Colombiaan die te kennen heeft gegeven in vaste dienst te willen treden met recht op Antilliaans pensioen. Daarvoor zal er echter een regeling getroffen moeten worden, want als buitenlander kan de huisarts niet onder de L.M.A. vallen. De Paboso heeft volgens Willem totaal geen bezwaar tegen het streven van Cervantes. De partij vindt het zelfs logisch dat de arts een zekerheid wil hebben en daarom vaste dienst aanvraagt

Willem: "Maar de basisregel dat een werknemer in het genot van pensioen gesteld wil worden, geldt niet alléén voor huisarts Cervantes. Dat zal moeten gelden voor alle werknemers in de gemeenschap en daaronder vallen ook de gedeputeerden. In dat kader heeft de Paboso al meerdere malen voorgesteld om alle overheidswerknemers ambtenaar te maken. Zij kunnen dan in vaste dienst treden en pensioen gaan betalen".

Een tweede alternatief dat de Paboso voorstelt is de vorming van een algemeen pensioenfonds voor werknemers. Het geld dat dan gestort wordt door werkgever en werknemer kan op een verantwoordelijke manier geïnvesteerd worden in economisch gezonde projecten en daardoor ook een bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling. Overigens erkent Willem dat dit geen nieuw idee is, maar afkomstig van een ex-vakbondsleider van de taxichauffeurs.

Aan dat voorstel is volgens Willem door de overheid nooit enige aandacht gegeven, evenmin is de mogelijkheid onderzocht. Toch gelooft Willem, dat wanneer het voorstel geaccepteerd zou zijn geweest, Bonaire nu een front had kunnen maken tegen de mondiale recessie die uiteraard ook Bonaire heeft geraakt. Willem: "Onze bestuurders zoeken het liever in miljoenenprojecten van vrienden. De belangen van de bevolking worden vergeten. Het is niet meer dan logisch, dat de bevolking bezwaar maakt tegen deze onjuiste manier van besturen die zelfs leiders ter goeder trouw die het Bestuurscollege steunen, beïnvloeden". Naar de mening van Willem opnieuw een van de ingrediënten, wat wijst op een crisis in de UPB.

MENSEN

Kennedy met verloofde

■*WASHINGTON- Een staatsieportret van Senator Edward Kennedy van Massachussetts en zijn 38-jarige verloofde Victoria Reggie, een advocate en moeder van twee kinderen. Zij zijn van plan binnenkort in de echt te treden, wat voor beiden het tweede huwelijk zal worden.*

Grootste borstfabrikant stapt uit de markt

Door de honderden rechtszaken die Dow Corning corporation de laatste maanden tegen zich aangespannen zag, heeft dit bedrijf besloten te stoppen met het maken van silicoongel, dat wordt gebruikt bij **borstinplantingen**. De niet verkochte voorraden zullen worden vernietigd.

Deze beslissing kan van grote invloed zijn op de beschikbare silicoonvullingen op de markt. Ook kunnen andere fabrikanten dezelfde beslissing gaan nemen en de produktie stopzetten, stellen advocaten en vrouwenorganisaties.

Woordvoerders van de twee andere borstinplantfabrikanten Mentro Corporation en Medical Corporation, beiden van Santa Barbara Californië, hullen zich in stilzwijgen.

Duizenden Amerikaanse vrouwen wachten de beslissing van de Food and Drugs Administration af inzake het opheffen of verlengen van een moratorium op borstinplantingen. Deze stop werd in januari van dit jaar ingevoerd om veiligheidsredenen. Momenteel kunnen alleen vullingen gebruikt worden die van natriumverbindingen zijn vervaardigd.

Dow Corning functionarissen wilden slechts kwijt dat Keith McKennon van dit bedrijf een belangrijke mededeling zal doen vandaag.

Financiële medewerkers kregen vorige week echter te horen dat het bedrijf definitief uit de "borstzaken" zou stappen.

EC wil nieuw milieuplan

De Europese commissie wil een radicale omslag tot stand brengen in het **milieubeleid** van de EG. Dat blijkt uit het vijfde actieplan van de Commissie dat in Brussel is gepresenteerd. Daarin wordt de nadruk op dwingende maatregelen in het beleid verlegd naar vrijwillige maatregelen en zelfregulering. Dat betekent dat de individuele verantwoordelijkheid voor het milieu van lidstaten, bedrijfsleven en burgers meer nadruk krijgt.

Verdreven door modder

■*BELO HORIZONTE - Een Braziliaanse die haar huis heeft verloren in de aardverschuiving van afgelopen woensdag, zit met haar hond en haar spullen te wachten tot familie haar komt ophalen. De modderlawine heeft naar verluidt 200 huizen verwoest, 23 mensenlevens geëist en zo'n tachtig mensen gewond.*

Proteïne mogelijk als anti-conceptie

Wetenschappers hebben een heel belangrijk eiwit dat nodig is zodat sperma een vruchtbaar eitje kan binnendringen, onderzocht. De bevindingen van dat onderzoek zouden wel een s een heel belangrijke bijdrage kunnen leveren bij het construeren van een **anti-conceptiemiddel** voor mannen.

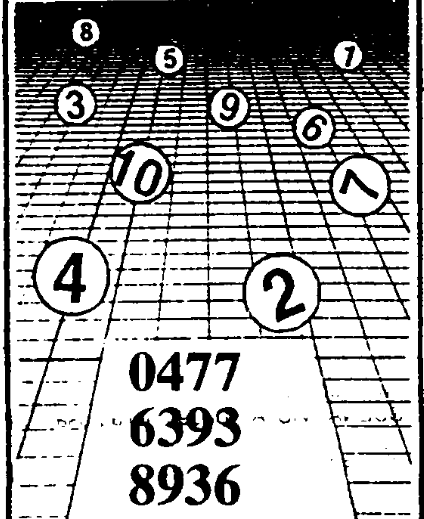
Dat middel zou als werking moeten hebben dat het eiwit wordt uitgeschakeld en bevruchting wordt voorkomen. Het eiwit PH-30, bevindt zich enkel aan de bovenkant van een spermazaadje en heeft waarschijnlijk invloed op de manier waarop een zaadje zich vasthecht aan een ei. Dat stellen onderzoekers van de universiteit van California, San Francisco, in een medische publicatie in British journal nature.

In een redactioneel commentaar in het blad zegt een Schotse vruchtbaarheidsexpert, dat de bevindingen tevens enige klaarheid zouden kunnen brengen in onvruchtbaarheid bij mannen.

Het PH-30 eiwit heeft twee functies. Eerst hecht het het zaad vast aan de buitenkant van een eitje, dan zorgt het ervoor dat het ei en het zaad zich samensmelten. Elke stap wordt door een andere eenheid van het eiwit uitgevoerd.

Wat wetenschappers uiteindelijk willen bereiken is de functie van het eiwit uit te schakelen of te beïnvloeden voor anti-conceptie doeleinden.

Wega di Number Kòrsou

HBO

ZATERDAG

16.15 Movie: 'Welcome Home, Roxy Carmichael' (1990)
18.00 Movie: 'Hot Stuff' (1979)
19.30 Movie: 'Rock'n Roll High School Forever' (1990)
21.00 Movie: 'Miller's Crossing' (1990, Gabriel Byrne, Albert Finney)
23.00 Whoopi Goldberg: Chez Whoopi
24.00 Welcome Home, Roxy
01.40 Russell Simmons' Def Comedy Jam
02.10 Movie: 'Die Hard 2' (1990)
04.10 Movie: 'Dealers' (1989)
05.40 Movie: 'The Curse III: Blood Sacrifice' (1991)

Binnen 2 dagen 2 maal bruid

In Mississippi gaf een vrouw onlangs toe, binnen twee dagen met **twee mannen** te zijn getrouwd. Nu wil ze geen van beiden nog hebben als echtgenoot.

Melissa L'Anorre Bullock bekende haar schuld aan bigamie. Zij trouwde op 2 november van het vorig jaar met Turman Fourroux en twee dagen later deed zij hetzelfde met Michael Shelby in een andere staat.

"Welke van deze twee echtgenoten wil je behouden", vroeg de rechter aan de vrouw die onbewogen in de beklaagdenbank stond. "Geen van beiden", antwoordde Melissa droog. Heb je misschien een ander op het oog? "Neen, ik ben te jong om getrouwd te zijn".

De vrouw is 21. Haar advocaat verklaarde dat de bruid ten onrechte had verondersteld dat het eerste huwelijk niet op de juiste wijze had plaatsgevonden. Toen zij echter erachter kwam dat het eerste ja-woord helemaal legaal was, spoedde zij zich om het tweede huwelijk te laten ontbinden. Dat is inmiddels geschied.

De staat was niet van plan een gevangenisstraf aan de vrouw op te leggen.

HBO

ZONDAG

13.15 Movie: 'Some Kind of Wonderful' (1987)
15.00 Movie: 'Guilty by Suspicion' (1991)
17.00 Movie: 'Tune in Tomorrow...' (1990)
19.00 Movie: '1941' (1979)
21.00 Movie: 'True Colors' (1991, James Spader, John Cusack)
23.00 Movie: 'My Blue Heaven' (1990, Steve Martin, Rick Moranis)
24.40 Movie: 'Guilty by Suspicion' (1991)
02.30 Movie: 'Traveling Man' (1989)
04.20 Movie: 'Last Call' (1991)
05.55 Movie: 'Eternity' (1989)

CBS

ZATERDAG

19.00 College Basketball (Cont.)
22.00 To Be Announced
23.00 To be Announced

CBS

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie
24.00 CBS News

NBC

ZATERDAG

20.00 Local Programming
21.00 Golden Girls
21.30 Walter and Emily
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters

NBC

ZONDAG

20.00 Eerie, Indiana
20.30 The Torkelsons
21.00 Hot Country Nights
22.00 NBC Sunday Night at Movies

TBS

ZATERDAG

16.05 Movie: 'The African Qu (1951, Humphrey Bogart)
18.05 Fishing With Roland Martin
18.35 Fishin' With Orlando Wilson
19.05 World Championship Wres
21.05 Movie: 'Legend of the Go Gun' (1979, Jeff Osterhage, Hal brook)
23.05 US Olympic Gold
24.05 White Water Summer
02.05 Movie: 'Massacre at Cen High' (1976, Andrew Stevens)
03.50 Night Tracks: Chartbusters
04.50 Night Tracks

TBS

ZONDAG

13.35 Andy Griffith
14.05 Major League Baseball: York Mets vs Atlanta Braves at Palm Beach, Fla. (L)
17.05 Andy Griffith
17.35 Happy Days
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Pla teers
19.05 WCW Main Event
20.00 Movie: 'Avalanche' (1978, Ro Hudson, Mia Farrow)
22.00 National Geographic Explor
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
01.30 World Tomorrow
05.00 WCW Main Event
06.05 Hogan's Heroes
06.35 CNN Headline News

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Cocktail Turistiko;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala:;
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.

(wijzigingen voorbehouden)

* * * * * *

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

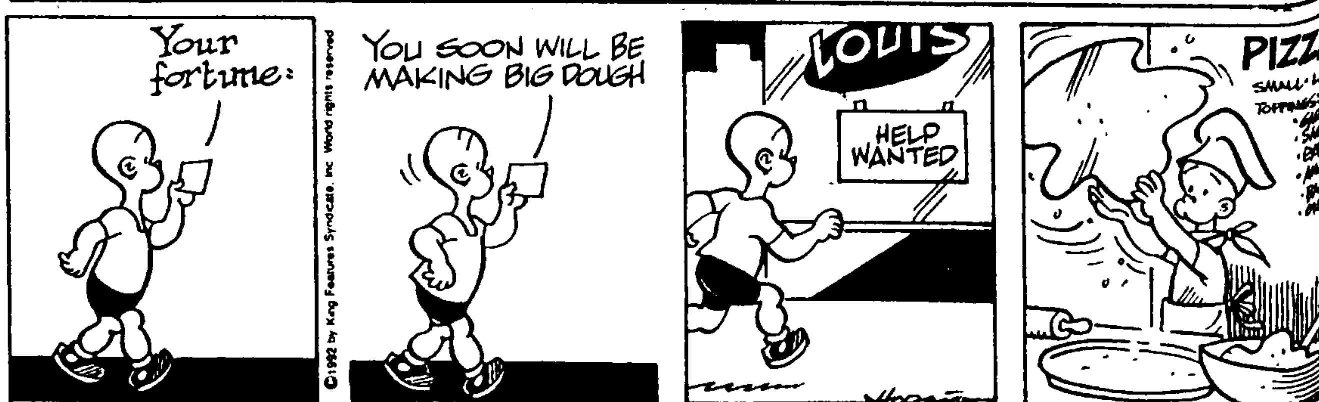
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 25,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

HENRY ® By Dick Hodgins

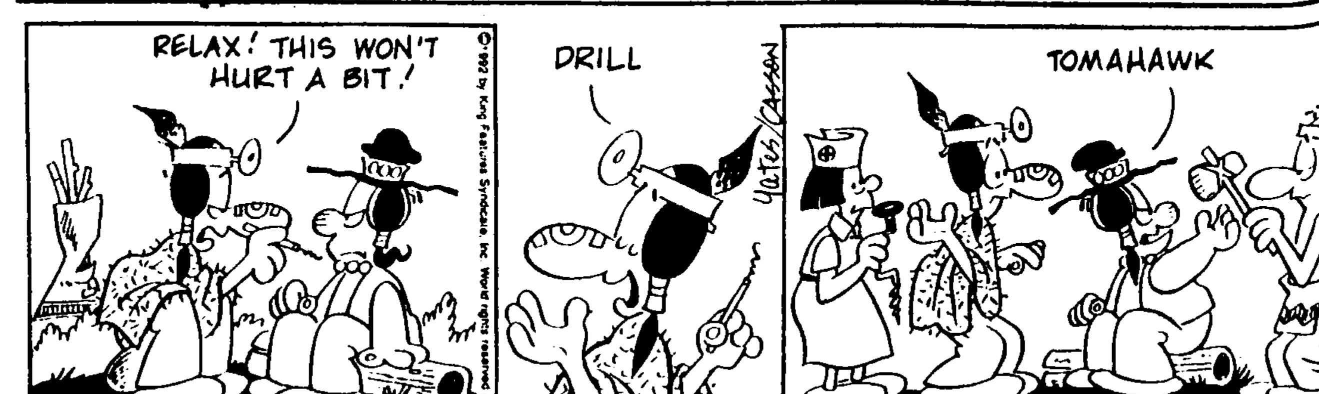
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

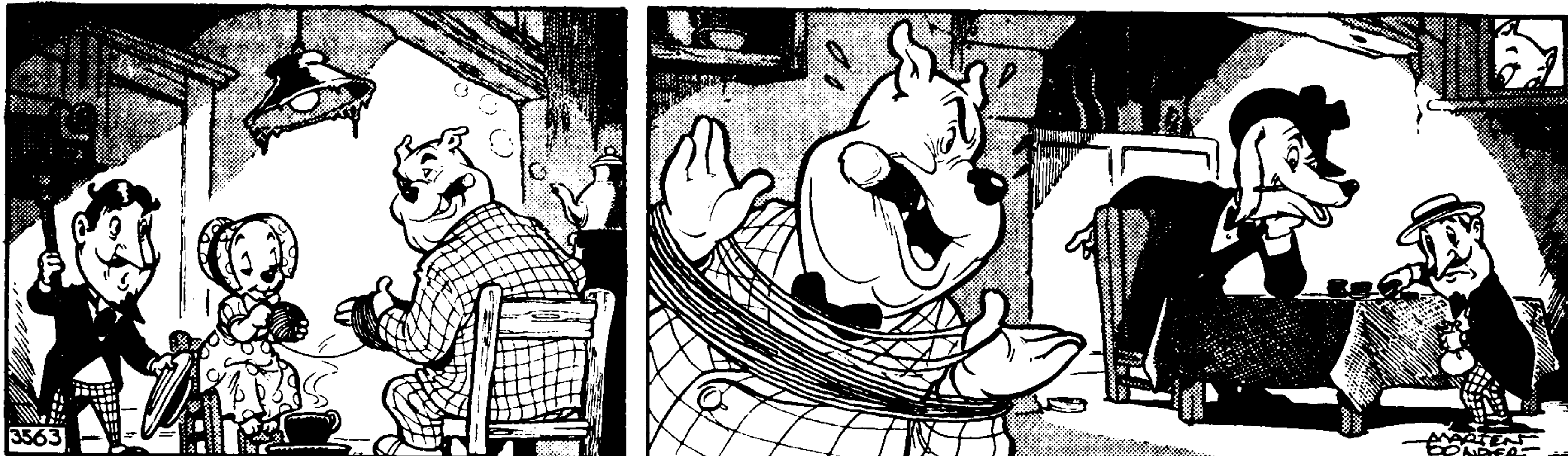
BEETLE BAILEY By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Tom Poes en de Kiekvogel door Marten Toonder

3563 — De heer Kiekvogel kwam het vertrek in en bleef wat besluiteloos bij de kachel staan.

"Stoor ik?" vroeg hij. "Ik kom even afrekenen. Het is gelukt; de foto is genomen. Ik weet niet hoe jullie het gedaan hebben... maar misschien kunnen we beter zaken doen, wanneer je vrouw er niet bij is".

"Dit is mijn vrouw niet", zei Super kort. "Dit is een dame, die wij ontvoerd hebben om die foto voor jou te kunnen krijgen. En handel de zaken maar met Hiep af. Zie je niet dat ik bezig ben?"

De fotograaf deinsde verschrikt achteruit. "Ontvoerd?" stamelde hij. "Maar dat was de bedoeling niet!"

"Wat dacht je dan?" vroeg Hieper, die hem gevolgd was. "Zo gemakkelijk is het niet om iemand op zo'n foto te krijgen".

"O", zei de ander verbleekt. Hij tastte in zijn zak en haalde enkele goudstukken te voorschijn.

"H-Hier is je aandeel", vervolgde hij. "Pak aan. Ik wil hier liever niets mee te maken hebben".

"Het is niet genoeg", zei Hieper, die een goed zakenman was. "Je voelt wel, dat we hier niet kunnen blijven. We moeten de stad uit, want als we juffrouw Doddel vrijlaten hebben we zó de politie achter ons aan. Je zult maar moeten betalen, hè baas?"

"Zeker", zei Super. Hij verschikte de streng wol wat en keek grimmig over zijn schouder. "Je moet onze verhuiskosten betalen, ventje! En bovendien wil ik smartegeld hebben".

"Smartegeld?" riep de heer Kiekvogel uit.

"Ja" zei de ander. "Straks moeten we juffrouw Doddel weer missen en daar moet iets tegenover staan".

Stockmarket-NEWS

NEW YORK	PREV.	20-3	FRANKFURT	PREV.	20-3	AMSTERDAM	PREV	20-3
DOW JONES	3261.	3264.	DAX INDEX	1724	1736	CBS GEN.INDEX	126.00	125.80
[illegible]			ASKO	808.00	832.00	ABN-AMRO	46.20	46.10
AM.EXP.	22.00	22.13	BASF	244.90	247.00	AEGON	129.70	129.90
ANHEUSER B	57.00	57.25	BMW	554.50	560.80	AHOLD	86.00	86.70
[illegible]	39.88	40.40	COMMERZBANK	262.70	262.80	AMEV	56.90	56.50
[illegible]	32.50	32.38	DAIMLER BENZ	761.80	764.20	AKZO	150.80	150.60
CAMPBELL S	36.88	36.50	DEUTSCHE BANK	721.20	724.30	BOLS	48.20	49.00
CHRYSLER	18.38	18.13	HOECHST	255.30	259.60	BUHR.TET.	46.00	45.70
CITICORP	17.00	17.50	KAUFHOF	509.80	516.50	DAF	25.60	25.90
[illegible] CO	23.38	22.75	MAN	373.00	376.80	DSM	107.00	106.90
COCA COLA	80.75	80.50	PREUSSAG	381.00	383.00	ELSEVIER	116.00	114.60
DIGITAL	58.13	56.88	SIEMENS	669.20	674.00	FOKKER	34.70	34.40
DUPONT	45.50	46.00	VW	360.40	363.50	GIST BROC.	35.70	35.60
EAST.KODAK	40.38	40.63				HAGEMEYER	149.00	148.70
EXXON	55.25	54.50				HEINEKEN	190.50	189.10
[illegible]	40.25	40.63	LONDON			HOOGOVENS	52.30	52.10
GEN.ELECT.	78.38	78.75				ING	54.00	53.80
GEN.MOTORS	38.38	39.13	FT-100 INDEX	2466	2455	KLM	36.70	36.70
[illegible]	36.75	36.25				KNP	43.80	43.20
HOMESTAKE	13.00	12.75	ARGYLL	3.23	3.22	NEDLLOYD	59.40	58.00
IBM	86.63	86.13	BARCLAYS BANK	3.31	3.29	PHILIPS	36.60	36.80
KELLOGG	58.00	57.38	BASS	5.32	5.25	ROBECO	98.60	99.10
MC DONALDS	43.63	43.25	BRITISH STEEL	0.78	0.77	ROLINCO	97.60	97.90
[illegible]	148.13	146.50	BRITISH TEL	3.18	3.15	RORENTO	71.80	71.80
[illegible].MNG	90.00	89.75	BTR	4.08	4.08	RODAMCO	52.40	52.30
[illegible] CORP	60.00	58.63	CADBURY	4.35	4.32	ROYAL DUTCH	142.70	143.10
[illegible]			CABLE & WIRE	5.51	5.37	UNILEVER	183.20	184.40
[illegible]	71.38	71.13	GRAND MET	8.78	8.65	VMF STORK	44.40	44.30
[illegible]	77.25	77.25	MARKS & SPENCER	3.11	3.04	VOC	43.30	43.50
[illegible]	59.50	58.75	REDLAND	4.35	4.34	VNU	82.80	81.40
[illegible]	47.63	47.13	TATE & LYLE	4.24	4.20	WESSANEN	90.40	90.30
[illegible]	39.00	39.00						
[illegible]	30.75	31.25						
			TOKYO					
[illegible]	338.40	339.20				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	20105	closed			
[illegible]	4.00	4.10				TSE 300	3466.	3470.
			BRIDGESTONE	1100				
[illegible] OIL	19.01	19.33	CANON	1280		ALCAN	19.88	19.75
			DAI ICHI KANGYO	1870		BELL	46.50	46.63
[illegible]	133.34	134.35	DAIWA SEC.	770		BANK OF NS	20.75	21.00
			HITACHI	799		CAN.PAC.	17.00	17.13
[illegible]	1.67	1.68	HONDA MOT.	1520		INASCO	34.88	34.38
			JAPAN AIRLINES	786		LAIDLAW	12.13	12.13
[illegible]	171.25	170.10	NEC			MOORE	28.00	25.00
			NOMURA SEC.	1190		NORANDA	17.88	17.88
[illegible]	1.88	1.89	NIPPON STEEL	310		PLACER DOME	11.75	11.50
[illegible]	122.45	121.45	MAEDA	484		POWER CORP.	14.63	14.88
[illegible]	83.61	83.41	SONY	3930		ROYAL BANK	25.83	25.25

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12.00 uur:
Licht tot half half bewolkt, voornamelijk gedurende de ochtenduren tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een lichte bui.
Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige wind uit oostelijke richting (tussen tien en 25 knopen).

WEEROVERZICHT:
Alhoewel een gebied van hoge luchtdruk het weer op de Benedenwindse eilanden beïnvloed, waardoor de buienaktiviteit onderdrukt wordt. Kan in de komende 24 uur de aangevoerde lucht in de onderste en middelste luchtlagen af en toe voldoende [illegible] bui [illegible] ontwikkeling [illegible].

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Curaçao	licht bewolkt	30	24	sp
Aruba	licht bewolkt	30	24	sp
Bonaire	licht bewolkt	--	--	1.3
St.Eustatius	licht bewolkt	30	24	0.0
St.Maarten	licht bewolkt	30	25	-.-

Financieel Nieuws

Koersstijging Heineken ten einde

AMSTERDAM - Aan de koersstijging van Heineken op de Amsterdamse effectenbeurs is vrijdag een einde gekomen. Het bierfonds volgde de lijn van de meeste andere fondsen en gaf wat terrein prijs. Het Damrak was vriendelijk gestemd begonnen aan de dag, maar de slappe vrijdagmarkt kon geen weerstand bieden aan de koersdaling in Londen en aan het aanbod vanuit de optiebeurs als gevolg van het aflopen van maart-opties.

De EOE-index verloor ruim een half punt op 306,11. De koersindex won daarentegen 0,2 punt op 207,9. De omzet kwam uit op f 1,82 miljard, waarvan de f 656,7 miljoen aan aandelen allesszins redelijk was. De meest verhandelde fondsen waren Koninklijke Olie, Philips en Unilever.

Heineken was vrijdagochtend nog zeer goedgemutst met f 1,80 opgestoomd naar f 192,30. Het slot was op f 189,10 echter f 1,40 lager. "Winstnemingen en misschien wat optiepartijen" was de verklaring van een hoekman. "Niet meer dan een gezonde reactie" na enkele dagen van forse koerswinsten, zo voegde hij eraan toe.

Nedlloyd kreeg opnieuw een aderlating als gevolg van de onderhandse aandelenplaatsing bij ABN Amro en Nationale-Nederlanden. Ook de Vereniging van Effectenbezitters heeft zich vrijdag beklaagd over de uitbreiding van het aandelenkapitaal met 11 procent. Over "de grote omvang, de slechte timing en de verwatering van de aandeelhouderswaarde" was de VEB niet te spreken. Nedlloyd leverde f 1,40 in op f 58.

Elsevier gaf vooruitlopend op de publikatie van de cijfers over 1991 f 1,40 prijs op f 114,60. Handelaren wilden niet te grote posities innemen voor de publikatie, zo redeneerde de een, terwijl een ander het erop hield dat op het hoogste punt winst werd genomen. Branchegenoot VNU verloor f 1,40 op f 81,40.

Philips, Koninklijke Olie en Unilever profiteerden als internationals van de stijging van de dollarkoers met iets meer dan een cent. Philips won twee dubbeltjes op f 38,80, Unilever won f 1,20 op f 184,40 en Koninklijke Olie ging vier dubbeltjes vooruit naar f 143,10.

Op de parallelmarkt sprokkelde Van Melle er twee kwartjes over 1991 bij. Alanheri gaf vier dubbeltjes prijs nadat de Venlose handelsgroep had bericht over de vergroting van het aandelenkapitaal met zeven procent. Op de optiebeurs was het vrijdag druk door expiratiehandel. De totale omzet kwam uit op 58.000 contracten, waarvan veertig procent in indexopties. Philips en ING waren de drukst verhandelde aandelenfondsen.

Mat gestemd Wall Street toch voorzichtig omhoog

NEW YORK - De aandelenkoersen op de effectenbeurs van New York zijn vrijdag bij een mat gestemde handel omhoog gegaan. De Dow Jones-index van de dertig toonaangevende fondsen steeg met 14,99 punten tot 3276,39 punten. Vooral tegen het einde van de handel was er weinig activiteit te bespeuren. Een belangrijke basketbalwedstrijd trok meer belangstelling dan de aandelenhandel. De handelaren waren niet onder de indruk van het militaire machtsvertoon van de VS tegenover Irak. Er was vrijdag geen economisch nieuws of bedrijfsnieuws dat de aandelenkoersen kon beïnvloeden. De koersen trokken zich niets aan van de daling op de obligatiemarkt, die te maken had met het aflopen van een drietal termijncontracten, het zogenoemde 'triple witching hour'.

Op de wisselmarkt van New York stond de dollar tegen het slot van de handel van vrijdag op f 1,8820, dezelfde koers als op donderdag. In Amsterdam was de dollarkoers gestegen van f 1,8785 tot f 1,8885.

Amsterdamse effectenbeurs laat zich analyseren

AMSTERDAM - Het bestuur van de Amsterdamse effectenbeurs wil een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren naar de positie van de beurs in Amsterdam ten opzichte van andere grote beurzen in Europa. Het bestuur wil in het najaar beslissingen nemen over de toekomst van de beurs op basis van het onderzoek en de daaraan gekoppelde aanbevelingen, zo heeft een woordvoerder vrijdag laten weten.

De bedoeling van het rapport is te komen tot "een sterkere positionering van Amsterdam in eigen land en daarbuiten", aldus de woordvoerder. Het beursbestuur wil onder meer laten bekijken of het mogelijk is een deel van de handel die vanuit Amsterdam is weggelekt naar Londen, terug te halen.

De woordvoerder noemde twee voorbeelden van mogelijke aanbevelingen. De kosten van de Amsterdamse beurs zullen moeten worden verminderd en de mogelijkheden voor directe handel tussen professionele partijen moeten worden vergroot.

Het beursbestuur is eind 1991 gestart met een "fundamentele strategie-discussie" over de te volgen koers in de komende jaren. Het bestuur "had behoefte aan een internationale analyse" in deze discussie. In een vergadering op 2 april zal het bestuur besluiten welk extern bureau de opdracht krijgt en hoe de formulering exact zal zijn.

Elsevier: beter resultaat maar lagere nettowinst

AMSTERDAM - Het uitgeversconcern Elsevier heeft vorig jaar de nettowinst zien dalen van f 506,9 miljoen tot f 384,8 miljoen. In de nettowinst over 1990 was een buitengewoon resultaat na belasting opgenomen van f 163,8 miljoen door de verkoop van het belang in Wolters Kluwer. Het buitengewone resultaat na belasting in 1991 was niet groter dan f 4,5 miljoen. Het bedrijfsresultaat verbeterde met 10,8 procent van f 343,1 miljoen tot f 380,3 miljoen, zo heeft Elsevier vrijdag bekendgemaakt. Voorgesteld wordt een dividend van f 2,25 per aandeel tegen f 2,10 over 1990. Voor dit jaar voorziet Elsevier een winst die tenminste 25 procent hoger ligt en een bedrijfsresultaat dat met 15 procent toeneemt.

Het exploitatieresultaat verbeterde zelfs met 20,3 procent tot f 466,3 miljoen. De aankoop van Pergamon Press heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan dit resultaat, aldus Elsevier. Elsevier nam de wetenschappelijke uitgeverij in maart over voor f 1,5 miljard. De inmiddels overleden mediamagnaat Robert Maxwell verzekerde het Nederlandse concern bij de overdracht dat Pergamon in het op 31 maart 1991 geëindigde boekjaar een nettowinst van minimaal f 111 miljoen zou behalen.

Het bedrijfsresultaat verbeterde minder dan het exploitatieresultaat door de hogere rentelasten als gevolg van de overneming van Pergamon en doordat het resultaat deelnemingen verslechterde van f 78,6 miljoen positief tot zes ton negatief. Elsevier verkocht zijn belang van 8,9 procent in het Britse Pearson in april voor f 608 miljoen. Het verschil met de aankoopprijs van f 634 miljoen is via de goodwill verwerkt. Het eigen vermogen nam af van f 1,05 miljard tot f 754,9 miljoen. Het netto-werkkapitaal was f 373,8 miljoen negatief terwijl er in 1990 nog een positief van f 479,5 miljoen werd geschreven.

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch [illegible] wij de stroomvoorziening onderbreken op:

Op zondag 22 maart 1992
van 9 uur t/m 2 uur
Handelskade, Heerenstraat, Keukenstraat, Smallesteeg, ged. westzijde Gomezplein, ged. Windstraat tussen Heerenstraat en Gomezplein, ged. Hanchi Snoa tussen Keukenstraat en Madurostraat, ged. Kuiperstraat, Spekstraat, Sommelsdijkstraat, Nassaustraat, ged. Breedestraat.

Op woensdag 25 maart 1992
van 9 uur t/m 2 uur
Ged. Caracasbaaiweg t.h.v. Jan Thiel en Rooi Santu, Landhuis Jan Thiel en omgeving, Kaya Pan Seiki, Kaya Taitai, Kaya Pepermunt, Kaya Konfeit, Kaya Tert, ged. Kaminda Broedernan di Brakkeput, ged. Rooi Santu en omgeving, Caracasbaaiweg.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
(Santa Maria 17, tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574)
geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags); Spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur, tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fenau: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat, tel.: 373584.
Nachtdienst t/m 24 maart: zuster Botermans, tel.: 372882.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 690222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
21 maart 1992 vanaf 08.00 uur tot 23 maart 1992 om 07.00 uur:
Dokter Braakman, Spreekkamer: Montagne Abao, tel.:673368; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.:671313 b.g.g. 699268/699337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Balmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
20 maart 1992 vanaf 17.00 uur tot 23 maart 1992 om 07.00 uur:
Dokter Middelhof, spreekkamer: Brievengat, tel.:377244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.:371227 b.g.g. 699266/699337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
20 maart 1992 vanaf 17.00 uur tot 23 maart 1992 om 07.00 uur:
Dokter Schellens, spreekkamer Barber, tel.:641658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.:641784 b.g.g. [illegible]
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

HYGIËNISCHE DIENST
In het weekeinde van 20 maart t/m 22 maart 1992 na kantooruren heeft de heer G. Davelaar, tel.:[illegible], page no:310 0713 dienst.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Caupain, tel.: 688614, pageboy 927-883 b.g.g. 691838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Caupain, tel.: 688614.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691083 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 649077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Pieters, tel.: 642555 b.g.g. 691760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/16.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672690.

APOTHEKEN

WEEKEINDDIENST
ZATERDAG
Otrobanda
Gosie, Gosieweg 90A, tel.:379744.
Punda
Sta. Rosa, Sta. Rosaweg 56, tel.:377679/377650.
ZONDAG
Otrobanda
Union, Breedestraat 137, tel.:623575.
Punda
Brievengat, Cornweg 32, tel.:379098/379567.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
zaterdag: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
zondag: A. Michel, Dr. M.L. King Blvd. 42.

DIVERSEN

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Gouv. Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 16.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het [illegible] is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: [illegible]544) openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: [illegible]

POSTMUSEUM NEDERLANDSE ANTILLEN
(hoek Keukenstraat/Kuiperstraat, Punda) openingstijden van maandag t/m vrijdag van 09.00-18.00 uur; zaterdag van 09.00-15.00 uur. Op zon- en feestdagen gesloten tenzij in zeer bijzondere omstandigheden.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

TOERISTENSCHIP

ZONDAG
08.00-17.00 'Royal Princess' (SJU).

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
11.00-17.30 uur 'Seawind Crown' (AUA).
08.30-18.00 'Carla Costa' (SJU).
08.00-24.00 'Sea Princess' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Maria Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw [illegible]): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jezus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 06.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 06.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 08.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: [illegible]
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: [illegible]
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
[illegible]
zaterdagavond 19.00 uur [illegible]
zondagmorgen 09.00 uur [illegible]
(Emmy Berthold [illegible])
zondagavond 19.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

[illegible]
08.30 uur dienst.
18.30 uur dienst.
Seru Fortuna
10.00+18.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur [illegible]
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur [illegible]

VERENIGDE PROT. GEMEENTE OP CURAÇAO

[illegible]

NOACH-KAPEL

[illegible] zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

* * * * * * * * * * * * * * * *

Wegens vertrek te koop
Toyota Cressida Station met airco i.z.g.s. (nov. '83) vraagprijs naf. 9.000,=
Toyota Corolla Liftback i.z.g.s. (sep. '87) vraagprijs Naf. 12.000,=
Tevens diepvries met laden naf. 700,= 220V
Tropen koelkast groot Naf. 750,= 220 V.
Diverse kleinere artikelen (fans etc.)
Kaya Panseiku 4, tel. 676317

SURINAME
Met wekelijks luchtpost verrast u fam. of vrienden met een PK Kip-5 Lbs voor f 15,= incl. verzendk.
DHAN TRADING N.V.
Nrd Roosendaal 208
Kant. wo t/m zat. 9 - 12 v.m., 7 - 9 n.m.
Tel. 692067
U belt op, wij doen de rest.

TE KOOP AANGEBODEN
PERKINS MARINE
4107 DIESEL MOTOR
45 p.k., 6 jaar oud.
Inlichtingen:
Tel.: 677643

Geopend: Iets unieks, iets aparts.
Le Salon/ a la Fin Boutique,
gevestigd aan de Gouverneur van Lansbergeweg 31 (tegenover MIL)
Uw specialist op het gebied van haar-verzorging en Europese kleding
Tel. 623488. Kom eens langs

VERHUISD
Love CAR RENTAL
is verhuisd naar
SANTA ROSAWEG 107
(vroeger KOEKEPAN) telefonisch bereikbaar op:
379353 / 379332 / 379217

TE KOOP
1 Alesis SR-16 drummachine fl. 900,-
1 Bas-versterker Yamaha fl. 250,-
2 Low speakers met 15" Black Widow fl. 550,-
1 Ibanez Digital Delay fl. 350,-
Tel.: 688973

TE KOOP

COMPUTERTAFELS en HOEZEN voor PS/1 enz.
Informatie: Tel. 615582
Cederstraat 20 Janwé

De Stichting ter Bevordering van het Onderwijs op St. Eustatius Nederlandse Antillen

zoekt met ingang van het komende schooljaar 1992/1993 een

DIREKTEUR/DIRECTRICE

die belast zal zijn met de leiding van de scholengemeenschap van de Gwendolyn van Puttenschool.
De school bestaat uit een MAVO, LBO Afd. (LADVO-LTS BOUW/METS. en ALBO)

Sollicitanten met ervaring in soortgelijk onderwijs en ervaring met het Antilliaanse systeem genieten de voorkeur.

Geïnteresseerden worden hierbij uitgenodigd om een sollicitatie te richten aan de stichting ter bevordering van het voortgezet onderwijs. P.O. Box 90, St. Eustatius, onder bijvoeging van één uitgebreid curriculum vitae en de nodige referenties, binnen 14 dagen na verschijning van deze advertentie.

Stichting ter Bevordering van het Onderwijs op St. Eustatius, P.O. Box 90, St. Eustatius N.A.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 24 maart 1992, des voormiddags om 10 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander of diens waarnemer, te zijnen kantore aan de **Galtoweg 2**, Alhier, in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:
het tot veertien juni tweeduizend eenenvijftig lopend recht van erfpacht op een perceel grond, gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als **blok B, kavel nummer 27 van het verkavelingsplan "Montagne Abao"** ter grootte van zeshonderd tachtig vierkante meter (680 m2), kadastraal bekend als Afdeling Vijf Sectie T nummer 129, met het daarop gebouwde.

De veilingsvoorwaarden liggen 8 dagen voor de dag van de veiling ter inzage op voormeld Notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Mr. M.L. Alexander,
Galtoweg 2
Curaçao
Telefoon: 37 11 11.

OPROEP VOOR VGKS JAARLIJKSE LEDENVERGADERING
De VGKS leden worden hierbij herinnerd aan de jaarlijkse ledenvergadering.

Datum: Maandag 23 maart 1992
Tijd: 20.30 uur
Plaats: Kaartzaal S.O.V. 'Asiento' Rust en Burgh

VERHUISD
dr D.J.A. van Kampen, Chirurg
Nieuw praktijkadres:
Poli Chirurgie 'buiten' Roodeweg 5
Ingang achterzijde t.o. ingang van het St. Thomas College **Telefoon: 623998**
of: via centrale van het Hospitaal **toestel 15..**

BUGS BUNNY
Fast Food Restaurants NV
Springtime Special
Chicken Saté, Fried Rice, French Fries, Cole Slaw — Dit alles voor slechts **fl. 6,50**
Telefonische bestellingen 370092, Dr. Caprilesweg 1 Mahaai
Open van 11 uur 's morgens tot 11 uur 's avonds

TE KOOP VOLKSWAGEN QUANTUM GLS
stationwagen i.z.g.s.
Automatic, fully equipped
3 1/2 jaar oud, 55000 km
nieuwe banden
NAF. 17.500,-
Tel. 601650

NU VERKRIJGBAAR OP VHS
CURAÇAO CARNAVAL
Deze VHS-videoband laat de kleurrijke Carnavalsoptocht in de straten van Willemstad zien. Beleef deze happening nogmaals thuis voor de buis!
Natuurlijk ook een prachtig cadeau voor familie en vrienden in het buitenland!
0 Verkrijgbaar in PAL (Europees)
0 Verkrijgbaar in NTSC (Amerikaans)
SLECHTS NAF 39,-
Voor bestellingen bel: 615977
HOLIDAY VIDEO (Plaza Hotel)

Tropical Lens Center
Aanpascentrum voor Kontaktlenzen
verbonden aan oogheelkundige praktijk
zoekt op korte termijn
ASSISTENTE
Leeftijd 18-24 jaar, representatief voorkomen, acuratesse en goede kontaktuele eigenschappen zijn van belang.

Brieven te richten aan:
Tropical Lens Center
t.a.v. Hr. P.J.H. Cuypers
Schottegatweg-Noord 37
Curaçao

CURACAO CARIBBEAN RESORT & CASINO
A GOLDEN TULIP HOTEL
WANTS
FEMALE TRAINEE DEALERS
AGE 20 TO 30
ENGLISH IS A MUST
COME TO CASINO WITH PHOTO

De lekkerste ROTI'S
pom, pastei, bamie, nasie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie meksie, bruine bonen, bloedworst
kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103

De Nationale Investeringsbank (NA) N.V.
Zoekt voor een van haar stafleden te huur een **woonhuis** in een goede buurt met tenminste drie slaapkamers, per 1 juli 1992.
Aanbiedingen aan de **Nationale Investeringsbank (NA) N.V.**
Kaya Flamboyan # 9b,
P.O. Box 4773, Willemstad
Tel: 370116, Fax: 370527

schildersbedrijf Perfect
Voor al Uw schilderwerk
tel.: 601766-369127
fax: 369127

ELCONA N.V. VRAAGT
UITVOERDER
(elektrotechnische medewerker)

Elcona is reeds 12 jaar een modern dynamisch elektrotechnisch installatiebedrijf.
Elcona installeerde hotelprojekten als Princess Beach Hotel, Hotel Avila, Lions Dive Hotel en Hotel Orabenda.
Elcona installeerde kantoorgebouwen, als Banco di Caribe, Winkel Brothers, maar ook verkeerslichten, Hato, de Loodsen Vrije Zone, Marnaprojekten.
Elcona installeerde volkswoningen en verzorgde tevens de straatverlichting bij projekten als Cas Grandi, Curasol, Waterloo, Grote Berg.
Het kantoor is gevestigd te Scherpenheuvel.
Bij het bedrijf zijn ca. 50 medewerkers aktief met het verlenen van diensten met een zo hoog mogelijke kwaliteit.

Funktie-informatie:
— Leiding geven aan werken t.b.v. utiliteitsbouw en petrochemische- en industriële bouwwerken.
— Het begroten t.q. bewaken van projekten.
— Het bijwonen van bouwvergaderingen etc.

Funktie-eisen:
— M.T.S. of gelijkwaardige opleiding.
— Ervaring als uitvoerder.
— Bereid om in voorkomende gevallen extra werkzaamheden te verrichten.
— Enthousiasme voor het installatiebedrijf.

Salaris/ arbeidsvoorwaarden:
— Het salaris kan in overleg worden bepaald en is afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring.
— Voor de funktie zijn van toepassing de geldende collectieve arbeidsovereenkomst, afgesloten tussen CAB en CFW.

Belangstellenden worden verzocht binnen een week na het verschijnen van deze advertentie hun schriftelijke sollicitatie te richten aan de direkteur van Elcona N.V. de heer ... Postbus 3062, Curaçao N.A.

Te huur gevraagd:
ca. f 500,= per maand.
Tel. 622000 toestel 37 tijdens kantooruren.

UNIVERSITEIT VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN
In het kader van het doctoraalonderwijs Bestuursrecht en Privaatrecht organiseren de Faculteiten der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van de Nederlandse Antillen en van de Universiteit van Aruba een gezamenlijk integratiecollege over het thema
ONRECHTMATIGE OVERHEIDSDAAD
dat zal worden verzorgd door de docenten mr.drs. H.B. van Aller (UA), mr.dr. F.B.M. Kunneman (UNA), mr.dr. A.B. van Rijn (UNA) en mr.dr. M. Tratnik (UA).
Het college is als plaatsvinden:
op Curaçao : maandag 23 maart van 13.00 - 16.00 uur in de Aula van de UNA;
op Aruba : vrijdag 3 april van 14.00 - 17.30 uur in de Aula van de UA.
Het college is vrij toegankelijk voor praktijkjuristen.
mr.drs. H.B. van Aller — Decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de UA.
mr.dr. F.B.M. Kunneman — Decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de UNA.
Universidat Nacional di Antia

Gezocht OPPASHUIS
voor familie in de periode 6 juni - 19 juni.
Tel. 637175

Piscadera Management Co. N.V.
WANTED
CAREER WOMEN
4 to 6 Serious minded women, age 20 to 30 years old, interested in training for Casino career. Knowledge of english is essential. Must have a High School Diploma and have never been a Dealer in any Casino.
We are willing to send you to LAS VEGAS for training, all expenses paid. When your training course is completed you must be willing to start at the bottom. Advancement will be quick if you are qualified.
You must be willing to work nights and weekends. A 3 (three) year contract must be signed with our Casino before you enter the training program. If you can meet these above requirements, please call for an appointment.
Miss. Beulah Henriquez
Piscadera Management Company N.V.
c/o Curaçao Caribbean Hotel & Casino

CASINO HOTEL HOLLAND N.V.
Op 21 maart a.s. zal er in Hotel Holland een groots, eenmalig optreden plaatsvinden van Nederlands meest populaire volkszanger
KOOS ALBERTS
Uw gastheer voor deze avond is de bekende Nederlandse voetballer Rene van der Kerkhof.
De kaarten à Nafl. 50,= worden voor 50% gesponsord, zodat u maar Nafl. 25,= hoeft te betalen voor deze onvergetelijke avond.
Dit geldt uitsluitend voor de voorverkoop tot vrijdag 20 maart om 20.00 uur op de bekende verkoopadressen, te weten:
Hotel Holland & Casino
Militair Tehuis 'Bo Vila Glomas'
Bar-Restaurant 'De Zoete Inval'
Mensing's Caminada en Mensing's Punda.
Music House (Bloempot)

Zondag 22 maart vanaf 12.00 ...

ÑAPA

AMIGOE

Weekend Bijlage

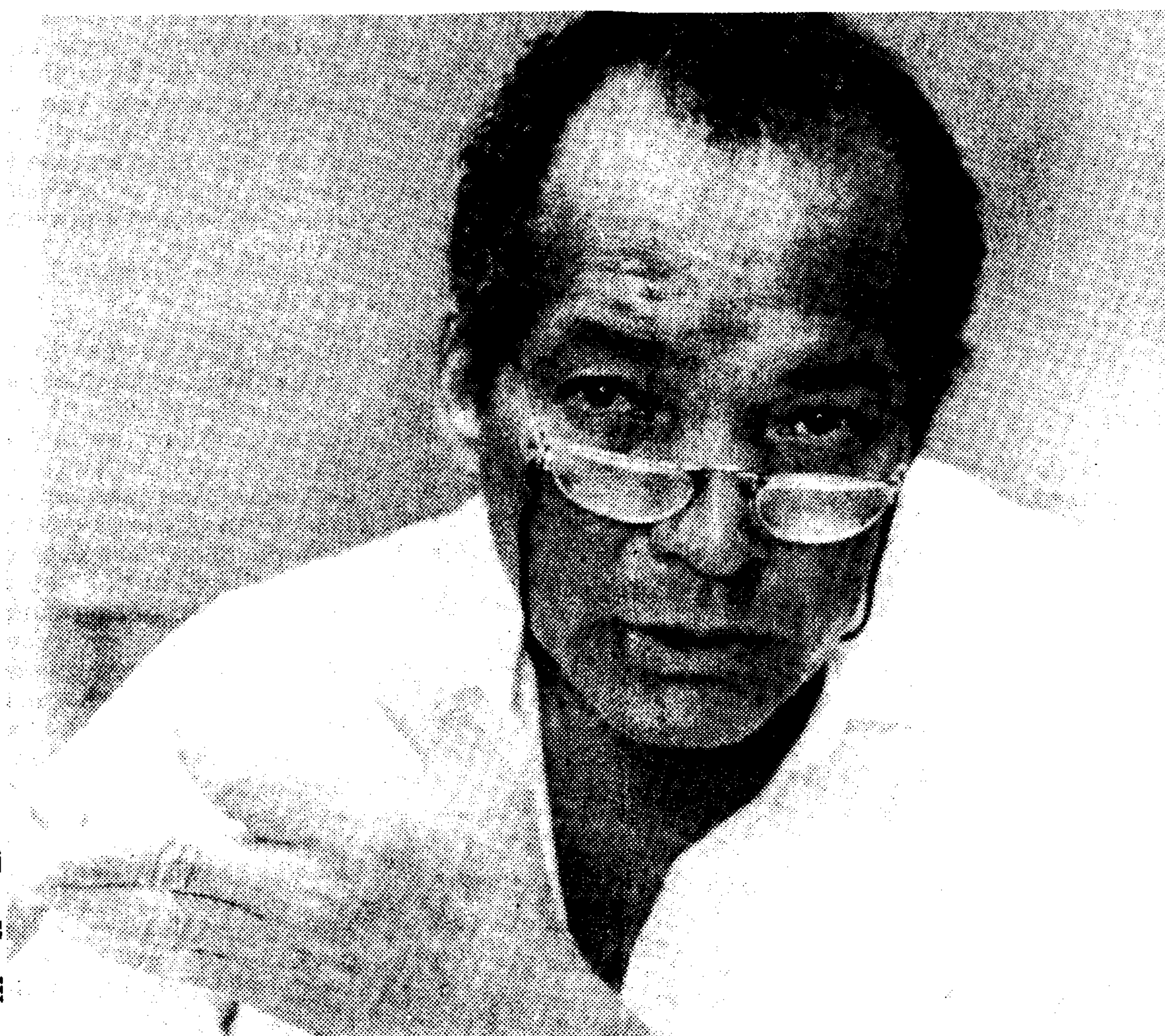
ZATERDAG 21 MAART 1992

Oud-MAN minister: "Kleine eilanden staan ons niet in de weg"

MARCO DE CASTRO:

= door Norbert Hendrikse =

"IK HEB GEEN enkel steekhoudend argument kunnen ontdekken om te verklaren waarom de Curaçaose politici met zoveel verve een autonome status voor Curaçao en hiermee het uittreden van dit eiland uit de Nederlandse Antillen nastreven. Alle motieven die ik tot nu toe heb horen noemen, zijn ofwel onjuist ofwel irrelevant. Het ergste vind ik, dat herhaaldelijk de schuld wordt gegeven aan de kleine eilanden, die niet zouden willen meewerken, terwijl eigenlijk na de status aparte van Aruba in 1986, nooit een serieuze poging is ondernomen om samen met hun een nieuwe Antillen op te bouwen". Drs. Marco de Castro, oud-minister van Financiën en daarvoor jarenlang direkteur van Economische Zaken, mede-oprichter van de politieke partij MAN, waarin hij geen aktieve rol meer speelt, maar waarvan hij nog steeds lid is, ziet geen enkele noodzaak om op 12 juni een referendum te houden. "Wij zijn daar nog lang niet aan toe, meent hij".

(Foto Ken Wong)

MARCO DE CASTRO *...geen reden voor 'autonome status'...*

"Curaçao heeft geen enkele reden om uit de Antillen te stappen"

U bent samen met Don Martina een van de oprichters van de Movimentu Antiyas Nobo, is het niet ironisch dat ook Martina nu een 'autonoom Curaçao voorstaat en betekent dat in feite niet dat de MAN zijn eigen naam niet heeft kunnen waarmaken?

De Castro: "Inderdaad ben ik in de beginjaren zeventig een van de oprichters geweest van de Movimentu Antiyas Nobo. Zoals de naam suggereert was de opzet te geraken tot een nieuwe struktuur van de Antillen met een solide basis, om daarna in het Caribisch gebied wegen te zoeken zodat de Antillen zich beter zouden kunnen profileren als natie. En we wilden zelfs komen tot bepaalde vormen van integratie in het Caribisch gebied en Latijns Amerika".

STATUS APARTE

"Dit was voordat Aruba begon te praten over een status aparte en voordat vanuit Curaçao geluiden kwamen dat men niet kon samenwerken met de kleine eilanden. Vanaf 1971 hebben wij als partij steeds de nadruk gelegd op de eenheid van de Antillen. Uiteraard was er weleens sprake van frictie, ontevredenheid en teleurstelling. Bijvoorbeeld toen Aruba eruit stapte. Dat was een grote teleurstelling. Wij hebben als partij en in de regering - we regeerden toen met de MEP - met rationele argumenten geprobeerd de Arubanen ervan te overtuigen om binnen de Antilliaanse constellatie te blijven. Tot het laatste toe hebben we van alles geprobeerd om de MEP in de centrale regering te houden, want dat betekende gelijktijdig dat Aruba in de Antillen bleef. En toen op een bepaald ogenblik toch het moment aanbrak dat de MEP defitinief koos voor de status aparte, namen wij met pijn afscheid van elkaar. Het was een heel emotionele vergadering. Tenslotte nam Betico Croes met tranen in de ogen en met veel 'abrazos' afscheid van zijn Curaçaose collega's.

Na het uittreden van Aruba was de opdracht van jullie minister de MAN had immers de portefeuille van Staatkundige Struktuur de Antillen te herstruktureren. Er werd toen ook veel gesproken over 'nation building'. Wat leidde ertoe dat, althans de Curaçaose politici, de Antillen als natie niet meer zien zitten?

"Na 1986 was afgesproken dat er twee dingen zouden gebeuren: men zou de Antillen gaan herstruktureren en het proces van decentralisatie zou gaan beginnen om elk eiland een grotere inbreng en een grotere eigen identiteit te geven. Dat is ook gebeurd, maar op een manier die eerder de problemen groter maakte dan oploste. De decentralisatie werd — zoals ook mr. Carlos Dip laatst opmerkte — 'ad absurdum' doorgevoerd. Er werd tot in die mate gedecentraliseerd, dat het problemen ging opleveren om te besturen. Competenties die in handen van de centrale overheid hadden moeten blijven, werden toch overgedragen aan de eilandgebieden, met name op Curaçao was dat zo. Dat gebeurde met behulp van 'experts' uit Holland, die m.i. eerder als 'hired guns' optraden, om stellingen te poneren waar ze zelf niet in geloofden. Het gevolg was dat de zaken op diverse terreinen hopeloos vastliepen. Wij hebben bijvoorbeeld momenteel geen enkel nationaal economisch beleid en ook geen 'policy makers' op dit gebied. Iedereen gaat zijn eigen weg, met alle gevolgen van dien. Op het gebied van verdragen is hetzelfde gebeurd. Competenties die per definitie in handen moeten zijn van de centrale regering, zijn overgedragen aan de eilanden".

RAPPORTEN

"Ook met de herstrukturering van de Antillen liep het fout. Deze 'reorganisatie' verzandde in een oeverloze discussie en in eindeloze vergaderingen die massa's rapporten produceerden, waarmee nooit iets gedaan is. Uit dit alles werd duidelijk dat wij als Curaçaose politici niet in staat waren te onderhandelen met de andere eilanden. Er waren teveel mensen met hetzelfde bezig, teveel rapporten en tegenrapporten, teveel alternatieven. Het lijkt allemaal heel democratisch, maar het is weinig effectief.

Er werden helemaal geen afspraken gemaakt over hoe het nu verder moest gaan, hoe men kon onderhandelen om bepaalde zaken te implementeren. Op een bepaald moment waren er meer meningen dan partijen en dat zegt wat, want wij hebben heel wat partijen. Super democratisch, maar ook enorm chaotisch, want niemand wist meer welke richting wij uitgingen".

Wie zou die richting dan aan moeten geven?

"Inderdaad, dan komen wij bij het punt, wie zou de belangrijkste onderhandelaar moeten zijn? Wie had de verantwoordelijkheid voor de staatkundige herstrukturering en was hij daar inderdaad geschikt voor? Allemaal vragen die nog beantwoord moeten worden. Ik heb een aantal van die vergaderingen bijgewoond en opvallend was dat er niemand opkwam voor de Antillen. Wel voor bepaalde groepen, voor politieke partijen en heel sporadisch voor de eilanden. Lucille Wout (MAN) kwam ooit op voor Curaçao en dat deed ze uitstekend, maar verder niemand. Daarom vraag ik mij nu af, hoe kan je in Godsnaam de kleine eilanden verwijten dat er niets van terecht gekomen is? Hoe kan je waarmaken dat de kleine eilanden niet willen meewerken en dat daarom Curaçao een autonome status binnen het Koninkrijk moet krijgen?"

Moet men niet eerder naar Curaçao kijken als grootste eiland en met een overgrote meerderheid in de Staten (14 van de 22 statenleden)?

"Inderdaad. Wij moeten de schuld bij ons zelf zoeken. Ons gebrek aan onderhandelings- bekwaamheid en het feit dat wij de kleine eilanden zelf teveel zeggenschap hebben gegeven bij de herverdeling van het aantal

Afscheid van Aruba met pijn in het hart

statenzetels toen Aruba in 1986 opstapte. Op dat moment hadden St. Maarten en Bonaire twee zetels, na de herverdeling hadden de kleine eilanden er samen 8, een toename van 300 procent! En nu willen wij hun kwalijk nemen dat zij die macht gebruiken? Het merkwaardige is dat Curaçao zichzelf slechts twee extra zetels toebedacht, zodat men op 14 kwam, hetgeen net niet genoeg is voor een tweederde meerderheid die nodig is om belangrijke bestuurlijke wijzigingen door te drukken. Je zou kunnen zeggen dat dit dom is geweest, of naïef of erg democratisch, omdat men aan minderheden de democratische mogelijkheid geeft beter voor hun belangen op te komen".

GELD

Er wordt door Curaçaose politici ook herhaaldelijk gesteld dat de kleine eilanden teveel geld opeisen en dat dit ten koste gaat van Curaçao. U heeft dit als minister van Financiën van dichtbij kunnen bekijken, is dat inderdaad zo?

"Absoluut niet. Vijftien jaar lang heb ik deel uitgemaakt van de kern van de centrale regering. Als minister van Financiën, gevolgmachtigd minister, minister van Economische Zaken, vice-premier, statenlid, direkteur van het Departement van Economische Zaken en in geen van die hoedanigheden heb ik ooit de kleine eilanden als een zo grote last ervaren die het opsplitsen van de Antillen rechtvaardigt. En geen enkele collega van mij, ambtelijk, noch politiek, heeft zich ooit in die zin uitgelaten. Als ik een schatting moet doen, is het percentage van de landsbegroting, dat bestemd is voor de kleine eilanden, niet groter dan 10 tot 15 procent van het totaal.

Oud-premier mr. Miguel Pourier heeft onlangs een onderzoek gedaan en zijn bevindingen zijn dat Bonaire op dit moment het Land, netto 8 miljoen kost, maar dat St. Maarten daarentegen netto 10 miljoen produceert voor het Land. Er blijft dus netto 2 miljoen over die naar de eilanden St. Eustatius en Saba kunnen gaan om hun tekorten te dekken. Het argument dat de kleine eilanden ons geld kosten, is dus volkomen onjuist en een stelling van mensen die het volk misleiden".

Kosten die kleine eilanden onze bestuurders dan teveel tijd?

"Ook dat is onjuist. De problemen van de kleine eilanden zijn zo kleinschalig dat ze snel opgelost kunnen worden. Het zijn ministaatjes met mini-problemen en de tijd die b.v. een minister spendeert aan dit soort vraagstukken, is over het algemeen minimaal. Met uitzondering van bv. de minister van Welvaartszorg die zich voornamelijk inspant voor de eilanden. En vergeet dit niet: de Antillen mogen Curaçao geld kosten, maar ze scheppen ook werkgelegenheid op Curaçao voor Curaçaoënaars".

Je hoort ook het argument dat een 'autonoom Curaçao' betekent dat je één van de twee bestuurslagen kunt elimineren. Zijn er andere alternatieven waarmee je de hoge kosten verbonden aan een dubbele bestuurslaag kan beperken?

"Er zijn daarvoor diverse modellen ontwikkeld, maar het lijkt erop alsof onze politici de rapporten niet lezen. Men kan de twee bestuurslagen integreren met behoud van een Antillen van Vijf. Mr. Carlos Dip heeft bijvoorbeeld uitvoerig een model uiteengezet, waarbij de eilandsraden leden kunnen afvaardigen naar een centraal orgaan, zonder daarvoor verkiezingen te houden. Een soort 'getrapte delegatie' dus, de bevolking kiest een eilandsraad en de leden van de eilandsraad benoemen afgevaardigen voor een centraal parlement en een centrale regering. Het Bestuurscollege, aangevuld met vertegenwoordigers van de andere eilanden zou dan bv. de regering van de Nederlandse Antillen kunnen worden".

VOORDELEN

U heeft een aantal argumenten aangevoerd om aan te tonen dat een autonoom Curaçao niet wenselijk is, wat zijn nu specifiek de voordelen van een Antillen van Vijf?

" Er is geen enkele geldige reden voor Curaçao om de Antillen te verlaten. En om een land op te splitsen moet je met hele goede argumenten komen aandragen. Om je bevolking een zo'n transcendentale vraag voor te leggen, moet je alle gelijk van de wereld aan je kant hebben en dat is nu zeker niet het geval. Alle argumenten wijzen er integendeel op dat het niet eens nodig is een referendum te houden. Voor we aan een referendum toe zijn, moeten we onszelf eerst van een hoop dingen overtuigen. Voor we over het wel of niet blijven samenwerken met de andere eilanden gaan praten, moeten we het eerst op Curaçao eens worden over een model dat aan die eilanden wordt voorgelegd. Maar dat is nooit gebeurd. Hoe kan je dan hard maken dat de kleine eilanden weigeren mee te werken? Waarmee meewerken? Hun is nooit iets voorgesteld!"

Curaçaose politici beweren dat al zou Curaçao een 'autonome status' krijgen er nog mogelijkheden van samenwerking met de andere eilanden open blijven in de vorm van protocollen

"Daar geloof ik niet in. Toen Aruba zich afscheidde, werd dat ook gesteld, maar behalve op het gebied van de rechtspraak is daar nooit iets van terecht gekomen. De politici beweren het volgende: we verlaten de Antillen, maar we blijven samenwerken met de kleine eilanden om te profiteren van de voordelen van een groter gebied. Maar dat is toch onzin. Waarom zou Curaçao dan eerst uit de Antillen moeten stappen? Als we de voordelen van een grotere bevolking en een grotere markt al hebben, waarom zouden wij die dan opofferen, om daarna kunstmatig via een instrument dat in het geval Aruba heeft bewezen niet te werken, weer de samenwerking proberen te herstellen?"

De samenwerkingsregeling en de gemeenschappelijke ministerraad met Aruba zijn nooit van de grond gekomen. Zou het dan met de andere eilanden wel lukken?"

"Wij hebben een vrijhandelsovereenkomst met Aruba, maar ook daar zijn voortdurend problemen mee, zoals zakenlieden kunnen bevestigen. Hetzelfde geldt voor het kapitaalsverkeer en voor het verkeer van werklieden. Aruba concurreert nu juist sterker met Curaçao op het gebied van bv. de offshore-industrie en de luchtvaart. Dat krijgen we straks ook met St. Maarten en Bonaire als we niet oppassen".

DEVIEZEN

Een vooraanstaande bankier heeft onlangs gesteld dat St. Maarten deviezen onttrekt aan het Land, is dat zo?

"Ook dat is een misvatting. St. Maarten helpt ons netto juist aan meer deviezen. Inderdaad is het zo dat als je uitsluitend naar de goederenbalans kijkt, St. Maarten meer goederen importeert dan exporteert. Maar als je kijkt naar de dienstenbalans en de kapitaalbalans, komen er daarentegen meer deviezen binnen dan er uitgaan. Je moet naar de totale betalingsbalans kijken en niet slechts naar een onderdeel daarvan. Als je naar de grote hotelprojecten op St. Maarten kijkt, zie je dat er meer deviezen binnen komen dan bij toeristen-projecten op alle andere eilanden samen, inclusief Aruba. Dat de Centrale Bank dat niet allemaal registreert, moeten we het niet verwijten aan St. Maarten".

"Wat mij ook bevreemdt is dat er de laatste tijd steeds wordt beweerd dat de kleine eilanden een hinderpaal vormen voor de ontwikkeling van Curaçao, maar zowel in de ministerraad als in de Staten wordt er desondanks broederlijk samengewerkt. Alsof er niets aan de hand is. Dezelfde politici die braaf met die van de andere eilanden samenwerken, komen de Curaçaose bevolking vertellen dat er niet met de kleine eilanden te besturen valt. Als dat zo is, waarom zit je er dan mee in de regering?

Wonderlijk is dat de kleine eilanden zelf niet naar voren zijn gekomen om te protesteren tegen hetgeen nu gebeurt, tegen verwijten aan hun adres die onwaar zijn".

U heeft zelf jarenlang gewerkt met de Curaçaose politici die zich nu zo opstellen. Hoe verklaart U hun houding?

"Voor mij is het ook een raadsel. Ik ben in 1988 uit de aktieve politiek gestapt en vraag me af wat is er sindsdien in hemelsnaam gebeurt dat zelfs de MAN en Don Martina nu die weg zijn ingeslagen? Van Winston Lourens heb ik het altijd wel gedacht. Hij dacht altijd tegengesteld en was een van de eerste die ging denken aan een 'Curaçao op eigen benen'. Hij moet Martina overtuigd hebben om ook die weg - die ik een verkeerde vind - op te gaan. Van de PNP is de houding te verklaren. Zij hebben altijd de leuze 'Kòrsow Promé' in het vaandel gevoerd. Maar van een man als Chin Behilia van Nos Patria begrijp ik het weer niet. Hij volgt de anderen blindelings, zonder zelf met deugdelijke argumenten te komen".

Ik wil toch weer terugkomen op de vraag welke voordelen er aan een Antillen van Vijf verbonden zijn, boven een 'autonoom Curaçao'

"Daar hoeven we eigenlijk niet eens naar te kijken. We hebben een land dat, weliswaar in veranderende constellaties, al 360 jaar bestaat. Wat dat betreft zijn wij ouder dan de Verenigde Staten die niet eens zo lang geleden hun 'Bicentennial' hebben gevierd. Kom ons nu

Vervolg op pag. 6

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

De Poolse werknemers van Metalplast-Buk hebben het beter dan de meeste van hun collega's. Hun salarissen zijn de laatste maanden flink gestegen en door trainingen binnen het bedrijf is ook hun vaardigheid toegenomen.

Taal blijft grootste obstakel bij communicatie

Nederlandse fabrikant leert Polen kneepjes van kapitalisme

BUK - Op kleding- en voedseltransporten zitten de Polen niet meer te wachten. Maar daarmee is voor de gemiddelde Poolse arbeider dan ook wel alles gezegd. Drie jaar op Amerikaanse leest geschoeide markteconomie heeft het welvaartspeil van de Poolse bevolking nauwelijks verbeterd. Terwijl de kosten voor het levensonderhoud sterk zijn gestegen, blijven de salarissen daarbij ver achter. Metalpl st-Buk, sinds april 1991 een meerderheidsbelang van de Nederlandse buizenfabrikant Wavin, lijkt vooralsnog niet meer dan de bekende druppel op een langzamerhand roodgloeiende plaat. Een groot probleem blijft de afwezigheid van buitenlandse investeerders. Die laten het afweten in verband met de grote politieke instabiliteit.

= door ANP-redacteur Jan Smit =

In het Poolse parlement zijn liefst achttien partijen vertegenwoordigd, waarvan de grootste, de democratische unie, bij de laatste verkiezingen van 27 oktober niet meer dan 12,3 procent van de kiezers achter zich wist te krijgen. Dat kleine draagvlak kostte in anderhalf jaar tijd twee kabinetten de kop. Sinds december vorig jaar staat de voormalige advocaat Jan Olszewski aan het hoofd van Poolse regering. Ook hij heeft zich door de drastische verhoging van de energieprijzen begin januari bijzonder impopulair gemaakt. Een van de weinige westerse bedrijven die het ondanks de chaos toch probeerden is de Nederlandse multinational Wavin. In 1989 legde de kunststof-buizenfabrikant via zijn Noorse dochter Nordisk-Wavin voor het eerst contact met de Poolse buizenfabriek Metalplast, gevestigd in Buk, twintig kilometer onder Poznan.

NIET EENVOUDIG

Wavin was op zoek naar een Poolse produktievestiging. Verbetering van de infrastructuur zou volgens het bedrijf leiden tot een scherpe stijging van de vraag naar kunststof-leidingssystemen. Daarnaast zou goedkope uitvoer vanuit Polen wellicht een bedreiging kunnen vormen voor de bestaande markten van Nordisk Wavin. Dit gevaar is verminderd nu Wavin zelf greep heeft gekregen op de Poolse produktie. Eenvoudig verliep de operatie allerminst. Iemand die daar alles over kan vertellen is de Deen Erling Kalriis, een globetrotter die voor de Nederlandse multinationals reeds verscheidene produktievestigingen op poten zette. Met de directie en werknemers van Metalplast-Buk kwam Kalriis al snel tot een akkoord. De oude fabriek moest worden geliquideerd. Samen met het Deens ontwikkelingsfonds voor investeringen in Oost-Europa zou Wavin 51 procent in een nieuw op te richten vennootschap verkrijgen. De rest bleef eigendom van het ministerie voor Techniek.

Aanzienlijk moeilijker verging het Kalriis in Warschau. Samen met Marion Slak, sinds 22 jaar directeur bij Metalplast-Buk, had hij vooral moeite iemand te vinden die over de verkoop durfde te beslissen. Voor het ministerie van Techniek was het de eerste privatisering. Pas na dertien maanden intensief overleg met de ministeries van Handel, Techniek en Huisvesting kwam het in maart 1991 tot een akkoord. Wavin kreeg 41 procent van de aandelen, een investering die de multinational omgerekend f 11,6 miljoen kostte, terwijl het Deense ontwikkelingsfonds voor ongeveer f 2,9 miljoen tien procent in handen kreeg.

TAALPROBLEEM

Voor Nordisk Wavin en Kalriis begonnen de problemen toen pas goed. Grootste obstakel was de taal. Engels, de voornaamste handelstaal, en Duits beheersten de 386 Poolse werknemers nauwelijks. Zelfs met directeur Slak kon Kalriis zich uitsluitend in zeer gebrekkig Duits verstaan. Inmiddels volgen dertig werknemers verplicht een cursus Engels. Sollicitanten die de taal niet machtig zijn, worden volgens Kalriis niet meer aangenomen. Een misschien nog wel groter probleem vormde de besluiteloosheid bij het personeel. Kalriis, tijdelijk aangesteld als adjunct-directeur - officieel onder, maar in de praktijk qua hierarchie boven Slak - ondervond dat op zijn eerste werkdag aan den lijve. In de gang bij de directiekamer zaten liefst veertien managers te wachten, allemaal op het programma voor de nieuwe dag.

Niet alleen de mentaliteit vormde een probleem, ook het sterk verouderde machinepark. Kalriis: "Metalplastik was net een normale Wavin-vestiging. Maar dan wel een van twintig jaar geleden". Het door Wavin ingebrachte kapitaal werd dan ook voornamelijk in machines geïnvesteerd. Inmiddels is een groot gedeelte van het machinepark vervangen. De fabriek heeft in een jaar tijd een ware metamorfose ondergaan. Er is een nieuwe produktiehal bij aangebouwd, waardoor de produktiecapaciteit aanzienlijk is vergroot. Vooral de vier keer zo grote produktiviteit van nieuwe machines was daarvoor verantwoordelijk.

Groot gemis binnen de organisatie vormde een verkoopafdeling. Kennis op dit gebied ontbrak totaal. Warschau bepaalde hoeveel Metalplast jaarlijks mocht produceren. Inmiddels wordt de de marketing vanuit de Deense vestiging geleid. Wavin heeft er speciaal voor gekozen geen westerse verkopers in Buk te detacheren. Karliis: "Veel Duitse bedrijven hebben dat wel gedaan, met vaak desastreuze gevolgen".

Ook voor het personeel is er het afgelopen jaar veel veranderd, alleen al op het gebied van de salariëring. Door een eenmalige verhoging stegen de lonen bij Metalplast-Buk vorig jaar met gemiddeld 80 procent. Een werknemer van Metalplast verdient momenteel omgerekend gemiddeld 760 gulden terwijl arbeiders bij staats bedrijven het met omgerekend 420 gulden moeten doen. Uiteraard moeten de salarissen wel worden gere lateerd aan de enorme geld ontwaarding. Zo werd over 1991 een inflatie gemeten van 60 procent. Voor het eerst vindt bovendien waar dering plaats op basis van verantwoordelijkheid.

NIET BREED

Werknemers van Metalplas hebben het naar westerse maatstaven gemeten dan ook niet breed. Zo moet een 51 jarige arbeider van Metal plast de vraag of hij maande lijks met zijn 640 gulden (2.400.000 zloty) nog wat over houdt glimlachend ont kennen. Hij heeft net genoeg om in de dagelijkse behoeften van zijn gezin vrouw, drie kinderen - te kunnen voorzien. De man prijst zich gelukkig met het gebruik van een appartement dat eigendom is van Metal plast. Bovendien neemt de onderneming een deel van de stookkosten voor haar reke ning, evenals de medische verzorging.

Wat opvalt is het grote aantal vrouwen bij Metal plast, bijna de helft van het totaal. Verschil in salaris tussen de beide sexen is er niet. Niet alleen op de werk vloer, ook voor directeur Marion Slak is er het afge lopen jaar veel veranderd. Sinds de komst van de nieuwe eigenaar is zijn macht sterk toegenomen. Vroeger moest hij voor elk wisse wasje toestemming hebben van de werknemersraad en de vakbond. "Dat leidde tot permanente disharmonie en trage besluitvorming. Nu is er veel meer duidelijkheid".

Over de samenwerking met Kalriis is Slak goed te spreken. Alleen de gewijzigde machtsverhoudingen leverden volgens Kalriis wat wrijving op. "Slak ging ervan uit dat hij het voor het zeggen had. Ik heb hem er toen weer even aan moeten herinneren dat niet hij, maar ik de meerderheidsaandeel houder vertegenwoordig. Gelukkig zijn we het daar nu over eens".

Intussen staat Metalplast-Buk volgens Kalriis weer grotendeels op de rails. Vorig jaar had de onderneming op de thuisbasis een marktaan deel van 17 procent. Eind dit jaar moet dat zijn uitgebreid tot dertig procent, waarmee de onderneming zich tevens marktleider mag noemen. Merkwaardig is dat Metal plast juist in het roerige 1991 een recordwinst behaa lde. Op een omzet van 155 miljard zloty (circa f 31 mil joen) werd een winst beh aald van 40 miljard zloty (f 8 miljoen), een winstmarge van liefst 26 procent. Vol gens Karliis houdt dit onder meer verband met de her waardering van activa, die het resultaat onevenredig heeft beïnvloed. Voor dit jaar zal het plaatje er 'heel wat minder florissant' uitzien. Directeur Slak beklemtoont dat Metalplast geluk heeft gehad. Veel andere bedrijven blijven aanmod deren door gebrek aan kapi taal. Begin januari hebben in verschillende bedrijfs takken reeds op beperkte schaal stakingen plaats gevonden. Slak, zelf -als zovelen- ex-communist, heeft zo zijn twijfels over de rigo reuze overgang naar een markteconomie. "Er is voor shocktherapie gekozen. Mis schien hadden we het gelei delijker moeten laten plaats vinden via een tussenstap van indicatieve planning zoals de Fransen dat plegen te doen".

Toch is hij over de toekomst van zijn land niet pessimis tisch. "Zolang er uitzicht is op verbetering zal de zaak niet escaleren. Bij Metalplast is dat zeker niet het geval".

Gebrek aan geld grootste bottleneck

GOS heeft grote moeite met handhaven vrije pers

= door ANP-redacteur Die derik Kramers =

DEN HAAG - Het zouden gouden tijden moeten zijn voor de pers in het Gemenebest van Onafhankelijke Staten. De censuur is afgeschaft, en met het uiteenvallen van de Sovjetunie onthullen de media gretig de schanddaden van meer dan 70 jaar Bolsjevistisch wanbeheer. Maar net als iedereen in het GOS worden de journalisten hard getroffen door de economische crisis.

Dat merken ook de Russische correspondenten in Nederland. Tass zal over enkele weken besluiten of de post van Jevgeni Kletsjkov in Den Haag wordt opgedoekt. Leonid Tsjernoesjkoer wacht mogelijk eenzelfde beslissing van zijn werkgever, het dagblad Komsomolskaja Pravda. "Wegens de financiële problemen hebben we al een aantal posten moeten sluiten in Oost-Europa en de 'kapitalistische' landen", zegt hij. "Maar verder is er voor ons eigenlijk niet zo veel veranderd na de couppoging in augustus en het verdwijnen van de Sovjetunie. We hadden ons al losgemaakt van de communistische jeugdbeweging Komsomol, die overigens al geruime tijd niet meer bestaat. En onze oplage is wat gedaald, maar staat toch nog op twaalf miljoen per dag".

PESSIMISTISCH

Zijn collega Stanislav Kondrasjov, een commentator van het dagblad Izvestija die dezer dagen Nederland bezoekt, is veel pessimistischer. "Het valt niet mee onafhankelijk te zijn op het financiële vlak. Tot de couppoging vielen we onder het presidium van de Opperste Sovjet, het Sovjetparlement, maar nu moeten we zelf opdraaien voor de verhoogde prijs voor papier. Daarnaast blijven we afhankelijk van officiële instanties voor de distributie, en die hebben hun tarieven ook verhoogd."

Financieel gezien leek het dan ook geen onzinnige beslissing van de Russische minister van Informatie, Michail Poltoranin, om de persbureaus van Rusland en de ex-Sovjetunie, Ria en Tass, samen te voegen. President Boris Jeltsin richtte een jaar geleden het Russische informatie-agentschap op, tegelijk met zijn eigen Russische tv-omroep, toen de conservatieve krachten de democraten van de Sovjetmedia weerden. Na de coup werd RIA versterkt door de overname van het Sovjetinformatiebureau Novosti, en met het verdwijnen van de Sovjetunie viel Tass, net als bijna alle Sovjet-instanties, in de Russische schoot. Toch waren RIA en het Russische parlement woedend over het decreet waarmee Jeltsin de twee bureaus omtoverde tot het officiële Russische staatspersbureau ITAR-Tass (Informatie- en telegraafagentschap van Rusland, plus de in het buitenland bekende merknaam Tass). Voorzitter Vjatsjeslav Bragin van de parlementscommissie voor mediazaken voelde zich gepasseerd: "Het besluit van Poltoranins 'Ministerie van waarheid' geeft geboorte aan een informatiemonster, terwijl er juist een onafhankelijk persbureau moet zijn."

PLURIFORMITEIT

Ook Tsjernoesjkoer meent dat het een persbureau gemakkelijker zal zijn voor een regering om de informatie in de hand te houden, maar hij maakt zich vooral zorgen over de pluriformiteit van de media. De leiding van RIA-Novosti probeert nog tenminste een deel van het bureau te behouden als onafhankelijk 'Volksconcern' waaraan andere media, instellingen en personen als aandeelhouders kunnen deelnemen. De democratische media in Rusland volgen op kritische wijze het beleid van hun 'eigen' democratische regering, een taak die des te belangrijker is nu Jeltsin zijn besluiten vaker per decreet dan via het parlement doorvoert. "De media hebben nu een opvoedende taak te vervullen, zeker nu partijen niet langer de politiek beheersen", aldus Kondrasjov.

Sommige journalisten klagen dat de pers minder vrij is dan onder Gorbatsjov. Zij verwijzen naar Jeltsins verbod op de communistische partijkrant Pravda daags na de couppoging (een besluit dat hij na heftige kritiek schielijk introk), en wantrouwen het 'Staatsinspectoraat voor de verdediging van de persvrijheid' dat de Russische autoriteiten in oktober oprichtten. "De Russische regering verwacht begrip en sympathie van de pers voor de enorme taak die zij onderneemt om een vrije markt in te voeren", zei de vroegere Sovjetpresident Michail Gorbatsjov onlangs in een vraaggesprek. "Maar het temmen van de pers kan alleen maar onherstelbare schade aanrichten aan het prestige van de regering".

Onder Gorbatsjovs Perestrojka-beleid werden de perscensuur en staatscontrole over de media juist geleidelijk afgebroken, waardoor een breed scala aan onafhankelijke kranten en persbureaus is ontstaan. Maar de overwinning op het centrale Sovjetgezag heeft niet alleen democraten aan de macht gebracht: in verscheidene republieken van de ex-Sovjetunie staan onafhankelijkheid en persvrijheid op gespannen voet met elkaar. "Onze krant werd in Georgië meteen door Gamsachoerdia verboden", aldus Tsjernoesjkoer. "In andere republieken hebben we Russische of inheemse correspondenten die trachten objectief te berichten, maar dat is wel lastig geworden als gevolg van het toenemende nationalisme. Veel kwesties zijn erg gevoelig geworden, en je wordt al snel verkeerd begrepen".

NIET ONBEVOORDEELD

Ook Izvestija worstelt met dit probleem, vertelt Kondrasjov. "Wij hebben een Oekrainse correspondent in Kiev, maar hij staat niet geheel onbevoordeeld tegenover de onafhankelijke Oekraine. We weten nog niet hoe we dit moeten oplossen, wellicht zullen we hem vervangen door iemand uit Moskou". Ook al wordt de Russische regering in de pers vaak beschuldigd van 'Bolsjevistische methodes', weinig journalisten vrezen een terugkeer naar de vroegere toestand. "Het is niet meer mogelijk de pers te breidelen zoals vroeger, de mensen schrijven nu wat ze denken", aldus Kletsjkov. Door het toegenomen aantal media is er voor zijn persbureau Tass zelfs meer dan genoeg werk, ondanks de economische crisis.

Hulp uit het westen is dan ook welkom, zegt Kondrasjov, "maar wij moeten de uiteindelijke redactionele verantwoordelijkheid houden". Op mediagebied merkt de modale Rus vooralsnog meer van het lichtzinnige vermaak dat uit het vrije westen komt aanwaaien. 'De 'yellow press' (roddelbladen en dergelijke) doet het goed maar vormt geen bedreiging van de serieuze pers. Het zijn duurdere bladen die geen massa-oplage hebben. Maar ze voldoen aan een nieuwsgierigheid, een zucht naar sensatieberichten die onder het vroegere bewind niet bevredigd kon worden".

Weer of geen weer, burgers van Moskou lezen hun krantje in het park. Met perestrojka is de persvrijheid wel groter geworden, maar door de economische crisis is het uitgeven van kranten een bijna onmogelijke zaak.

OP OUDE DAG NOG HEIMWEE NAAR DUSHI KÒRSOU

Rose Mary Allen zocht 'Holandeses' op

Curaçaoënaars op Cuba hadden een hard bestaan

ROSE MARY ALLEN is antropologe en werkt bij het Archeologisch/Antropologisch Instituut Nederlandse Antillen (AINA). Ze verdiept zich in mondelinge overlevering en probeert op die wijze delen van onze geschiedenis die nooit of onvolledig op schrift zijn vastgelegd, te achterhalen en te bewaren voor het nageslacht. Aan het begin van deze eeuw was er een grote economische boom op Cuba. De suikerrietindustrie bloeide en dat riet moest geplant en gekapt worden, vervoerd, verwerkt en verscheept. Er was op Cuba volop werk en goed betaald werk, terwijl op Curaçao het maar heel matig gesteld was met de economie. Bij het laden en lossen in de haven moest bijvoorbeeld hard gewerkt worden voor een laag loon en als je je werk niet erg goed deed, of klachten had, werd je eruit geschopt, want er zaten altijd rijen anderen te wachten op werk. De nieuwe olie-industrie stond nog maar in de kinderschoenen en ook daar was het zwaar werk voor weinig geld.

= door Nel Casimiri =

Veel Curaçaoënaars zijn in die jaren (1918-1921) naar Cuba vertrokken om daar een beter bestaan op te bouwen. Mensen die naar Cuba gingen, kwamen terug met geld en mooie kleren. Die hadden het gemaakt. Dat trok anderen aan, vooral omdat hier op Curaçao mensen rondliepen die arbeiders wierven voor Cuba. Als je je naam, of een kruisje als je niet kon schrijven, zette, kreeg je tien dollar uitbetaald. Dat geld werd verdeeld tussen de arbeider en zijn familie. Later op Cuba moest dat geld van het eerste loon terugbetaald worden, maar daar bekommerde je je pas later om, want de lonen op Cuba lagen hoog. Zo zijn er in een paar jaar tijd 2300 Curaçaoënaars naar Cuba geëmigreerd.

Rose Mary Allen bezocht oude Curaçaoënaars die in die tijd naar Cuba zijn gegaan en daarna weer op Curaçao zijn teruggekeerd. Ze waren oud, maar konden haar veel vertellen over Cuba en ook over de redenen waarom ze naar Cuba waren gegaan. En dat waren bijna altijd economische redenen. In de kerstkrant van 1986 heeft Rose Mary Allen daarover een artikel in de Amigoe geschreven: 'Ta Cuba mi ke bai'.

Maar zo rooskleurig als de situatie op Cuba aanvankelijk was, bleef hij niet. Er kwam een economische recessie en de lonen daalden, het leven werd moeilijker voor de arbeiders. Het was niet zo gemakkelijker meer om als rijk man naar Curaçao terug te keren. Weldra was het helemaal onmogelijk om op eigen kracht naar Curaçao terug te keren. Toen is door de Curaçaose overheid wel de mogelijkheid geschapen om op eilandskosten naar Curaçao terug te keren, maar daarvoor waren verschillende Curaçaoënaars toch te trots. Trouwens, waarom? Hier zouden zij weer op kosten van hun familie moeten leven en om dat te vermijden, waren zij juist weggegaan! Daarbij kwam dat verschillende Curaçaoënaars een relatie of een huwelijk waren aangegaan met een Cubaanse vrouw. En je verscheurt ook niet zo makkelijk zulke emotionele banden. Daarom bleven zij achter op Cuba, kwamen niet meer terug naar Curaçao.
Maar als er hier op Curaçao nog oude mensen leven die ooit naar Cuba zijn gegaan om suikerriet te kappen en die zijn teruggekomen, is de kans groot dat er op Cuba nog steeds Curaçaoënaars wonen die indertijd naar Cuba zijn gegaan, maar daar zijn gebleven. Die groep intrigeerde Rose Mary Allen en zij vond dat haar onderzoek niet compleet was als zij niet ook deze mensen op Cuba had bezocht.

Allen: "Er waren veel mensen achtergebleven, dat wist ik en die wilde ik ook spreken. Ze worden vaak voorgesteld als heel onverantwoordelijke mannen, die weg zijn gegaan, hun familie hebben achtergelaten en niets meer van zich hebben laten horen. Maar ik wilde ze toch spreken, omdat er ook andere kanten aan zitten. Mensen die emigreren en niet meer terugkeren naar hun vaderland, bewaren vaak oude tradities. Die worden niet aangetast, zoals wel gebeurt door allerlei modernisaties bij mensen die hier blijven. Ik wilde ook horen hoe zij denken over allerlei oude tradities en ik wilde gewoon verhalen van hen horen".

Was het de eerste keer dat u Cuba bezocht?
"Vorig jaar ben ik naar Cuba geweest om deze mensen op te zoeken samen met Marcel Frans (van de OKSNA). Hij zou de foto's maken. Maar we zijn toen geen mensen tegengekomen van de oudere generatie, wel van de tweede generatie. Mensen van de tweede generatie zijn kinderen van Curaçaose vaders. De oudere generatie konden we niet bereiken omdat die meer het binnenland in woonde. Ze wonen veelal in de buurt van Las-

JACOBO GEERMAN

tunas, dat is op het oostelijk deel van het eiland, zo'n 800 km rijden van Havana.
Op Cuba wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende eilanden van de Nederlandse Antillen (en Aruba). Of je nu van Aruba, van Bonaire of van Curaçao komt, iedereen wordt 'Holandés' genoemd. Toen ik daar kwam, met het doel de oude Curaçaoënaars op te zoeken, moest ik mijn doelstelling veranderen. Het was een te dure reis om alleen de mensen uit Curaçao te benaderen, terwijl men Arubanen en Bonaireanen ook als Hollanders ziet. Die heb ik dus ook meegeteld".

"We hebben vorig jaar dus vooral archiefonderzoek gedaan in Havana en gesproken met de tweede generatie. In het archief hebben we gezocht naar wat er aan materiaal te vinden is over de Nederlandse kolonie en ook hoe de wetten zijn voor de immigranten. Nu, volgens de wetten worden ze enorm beschermd, maar de werkelijkheid lag heel anders. En ook al hebben we toen de eerste generatie niet bereikt, we hebben wel gezien hoe we het moesten aanpakken, als we een volgende keer terugkwamen".

(Foto Ken Wong)

ROSE MARIE ALLEN
...onderzoek op Cuba...

Vorige maand is Rose Mary Allen weer terug geweest op Cuba. Nu alleen. Ze heeft daar met verschillende Curaçaoënaars, Arubanen en Bonaireanen gesproken. Ze zijn nu oud, wonen vaak in een bejaardentehuis, maar ze zijn hun land van herkomst niet vergeten. Integendeel. Hun nationaliteit hebben ze ook niet prijsgegeven. Ze zijn nog steeds Nederlanders. Dat is belangrijk voor ze.

"Jacobo Geerman komt van Santa Cruz op Aruba. Hij emigreerde in 1919 naar Cuba. Daar woont hij dus al meer dan zeventig jaar. Maar hij heeft zijn Nederlandse nationaliteit nog steeds niet ingewisseld voor de Cubaanse". En Olga Cruz-Perez (de dubbele achternaam is een Spaanse gewoonte die ze hebben overgenomen. Ook de naam Croes wordt nu als Cruz geschreven), heeft verschillende medailles gekregen voor haar bijdrage aan de Cubaanse revolutie, maar ze blijft toch fanatiek Hollandse. Het is zelfs zo erg dat ze niet meer met haar (half)broers praat, omdat die Cubanen willen zijn. Olga Cruz-Perez is als kind van 1 jaar met haar vader (Curaçao) en moeder (Venezuela) in 1919 mee naar Cuba gegaan. Er gingen dus niet alleen vrijgezellen naar Cuba, of mannen die hun gezin achterlieten. Soms ging het hele gezin mee".

"Andres Marquez Kirindongo werd geboren op Curaçao op 4 februari 1899. Zijn vader was Nicolaas Marquez, zijn moeder Rosa Kirindongo. Hij woont nu al bijna tien jaar in een bejaardentehuis en krijgt maar heel weinig bezoek. Iedere maand krijgt hij 30 pesos ouderdomspensioen. Dat zet hij op een spaarbankboekje en daar wil hij niets afhalen".

Rose Mary Allen hoorde het niet van hem zelf, maar denkt dat hij nog steeds spaart om toch naar Curaçao terug te kunnen keren.

"De drang om naar hun eiland terug te keren is bij deze oude mensen heel sterk. Ze hebben ook hun nationaliteit bewaard. Ook de mensen van de tweede generatie vertellen hoe hun vaders altijd terug wilden naar hun eiland. Die gesprekken waren af en toe zeer emotioneel. Ze begonnen te huilen. Hun vaders hadden zo graag terug gewild, maar ze waren getrouwd, ze hadden te veel kinderen en vaak hadden ze ook geen familie meer in het land van herkomst. Een Arubaanse vrouw vertelde hoe haar vader een keer, toen Fidel Castro op de televisie te zien was, zei dat hij Fidel Castro zelf zou vragen om hem terug te sturen naar Curaçao. Iedereen begon te huilen".

"Ook in hun laatste levensfase, nu ze in een bejaardentehuis zitten, verlangen ze erg naar Curaçao. En sommigen willen in hun doodsstrijd zo graag hun moeder terugzien. Het is heel triest hoe veel mannen eenzaam daar in een bejaardenhuis sterven. Vaak zijn ze niet getrouwd, hebben ze geen familie gesticht (al hebben ze soms wel buitenkinderen) omdat ze altijd teruggewild hebben".

Rose Mary Allen was ook op zoek naar culturele aspecten. Heeft ze gevonden wat ze zocht?
"Het blijkt dat ze vooral het voedsel onthouden hebben. De tweede generatie vertelde hoe hun ouders *funchi en yambo* aten of *funchi ku piská*, geen Cubaans eten. En een ander verhaal van de tweede generatie luidde dat hun vader hen voor het slapen gaan, bijeen riep om samen te bidden. Datzelfde vertelde pater Brenneker over Banda Bou".

Waren het vooral mensen van Banda Bou die emigreerden?
"Banda Bou, Banda Riba, vanuit de stad, overal kwamen ze vandaan. Andres Kirindongo werkte vroeger als koetsier van de pastoor. 's Avonds reed hij de pastoor rond als die bijvoorbeeld het H. Oliesel ging brengen. Hij had maar weinig te vertellen over het leven op Cuba, zijn geheugen gaat vooral terug naar de tijd voordat hij naar Cuba vertrok. Toen we het bejaardentehuis opbelden met de vraag of daar ook een 'Holandés' woonden, zeiden ze tegen me dat hij niet veel sprak. Maar tegen mij sprak hij wel, veel. Een deel van het interview ging in het Papiamentu. Hij verstond het wel, maar antwoordde in het Spaans, zoals ook de anderen. Maar ja, ze wonen vaak al meer dan 70 jaar op Cuba. Ik heb daar ook een Bonaireaan ontmoet, Martin St. Jago-Cecilia uit Rincon. Hij is op 2 mei 1902 geboren en in 1920 naar Cuba vertrokken. Hij heeft daar 16 kinderen, waarvan 2 buitenkinderen zijn. Ik heb een oude foto van hem met al zijn kleinkinderen en achterkleinkinderen".

Rose Mary Allen had niet alleen contact met 'Holandéses', maar ook met wat oude Cubanen, die in contact hadden gestaan met Antillianen. Julian Quintana Mosteriel werkte in Chaparra en vertelde over de Antillianen die daar kwamen werken. HIj kon vertellen wat ze aten en wat ze deden. Wat voor muziekinstrumenten ze bespeelden, wat voor opmerkingen (piropos) ze maakten als ze een vrouw zagen: "Galiña bieuw wanta mi kurpa?" en hij kon zelfs een lied in het Papiamentu zingen: *Nene Nene,*
Mi ke sa,
Caiman ta bisami,
Pone bo dochi abou
Pone dochi abou.

Wat Rose Mary Allen ook opviel was dat mensen die geen contact meer hebben met hun familie zo graag dat contact zouden willen herstellen. Zo vroeg Olga Cruz-Perez naar haar broer Marcello, kok op Aruba. Zou hij nog leven?

De revolutie op Cuba heeft ook invloed gehad op het leven van de 'Holandés' daar. Andersom de 'Holandés' ook op de revolutie, want een van de helden van de Cubaanse revolutie is Lorenzo Dalis (Daal). Hij is een Curaçaoënaar die in 1919 naar Cuba vertrok.

"Na de Cubaanse revolutie in 1970 heeft men de mensen die gewerkt hadden op de suikerplantages met pensioen gestuurd. Voorheen moesten zij doorwerken totdat ze stierven. Maar met de nieuwe regering kregen zij een pensioen en ook een stukje grond om te bebouwen. Curaçaoënaars bebouwden daarop dikwijls maïs. Daaraan waren ze gewend bij mensen die zich bezig hielden met de landbouw".

"Voorheen hebben ze het heel moeilijk gehad. Vooral door de kinderen werd veteld hoe zwaar hun ouders het hadden. Als ze ziek werden was er geen medische verzorging en vaak moest de vrouw meehelpen aan het gezinsinkomen door bijvoorbeeld hoeden te vlechten. Op de suikerrietvelden was maar een gedeelte van het jaar werk. In de *Tempo Muerto* was er geen werk. Dan konden de arbeiders wel dingen kopen in de winkel van de maatschappij, dingen die ze betaalden als er weer werk was. Maar werkten ze dan weer en verdienden ze weer geld, moesten eerst die schulden worden afbetaald. Soms gingen ze dan met niets naar huis".

LORENZO DALIS (DAAL)
...held van de revolutie...

Rose Mary haalt de loonlijsten voor de dag van zo'n bedrijf, de San Manuel Sugar Company, uit 1934 en wijst een voorbeeld aan:

"Kijk, Porfirio Pari, dat is een 'Holandés'. Hij werkte 68 dagen en verdiende 6,00 pesos. Maar hij heeft al een schuld van 3,00 pesos. De mensen hadden het heel moeilijk in die tijd. Er werd veel geld verdiend in 1918 tot 1920. Daarna ging het sterk achteruit. Er was toen op Cuba niet veel meer te verdienen. De meesten keerden terug, degenen die gespaard hadden, kwamen terug. Maar anderen die niet gespaard hadden of door andere omstandigheden vast zaten, bleven daar. In de loop der jaren zijn er nog meer teruggekomen. In de jaren 1940-1950 trok de economie weer aan en kon je weer wat sparen, maar veel te verdienen was er niet".

Worden of werden vreemdelingen gediscrimineerd op Cuba?
"Er is een groeiende haat tegen vreemdelingen. Vooral de Haïtianen worden als honden behandeld. Daarom leggen de Nederlanders ook zo de nadruk op hun paspoort. Dat doen de Jamaicanen ook, ze laten weten dat ze Britse onderdanen zijn. De Cubanen hebben daar respect voor. De Haïtianen worden heel slecht behandeld. Daar bestaan ook veel vooroordelen tegen".

Antillianen die naar Cuba gingen, reisden per boot. Hoe ging dat vervoer? Een van die boten vol Antillianen is vergaan. Staat dat ergens beschreven?
"Dat er een boot met man en muis vergaan is, wist ik niet. Wel weet ik van een boot die gezonken is, maar waarvan de opvarenden zijn gered. Maar die boten waren vaak heel slecht. Ik heb verhalen gehoord over te weinig eten, te weinig water, te veel mensen aan boord".

Het is de bedoeling dat al het materiaal dat Rose Mary Allen verzameld heeft, verwerkt wordt in een boek. Daartoe gaat zij alle banden met verhalen uitwerken. De eerste verhalen van mensen die wel teruggekeerd zijn naar Curaçao heeft ze al op papier staan. Nu komen daar deze nieuwe verhalen bij. Dat boek verschijnt in het Papiamentu.

"Ik heb gekozen voor het Papiamentu, omdat ik vind dat de mensen hier kennis moeten nemen van hun eigen geschiedenis. Het is wel de bedoeling het daarna te vertalen. Ook voor de Cubanen zelf is het belangrijk. Zij hebben mij erg geholpen met het archiefwerk".

Bestaat er op Cuba ook belangstelling voor dit onderzoek?
"Ja, heel veel. Men wist wel veel van de Haïtianen en de Jamaicanen, maar met die aantallen vergeleken is het aantal Antillianen natuurlijk niet zo groot geweest. Voor onze samenleving was het 50% van de arbeidskrachten, dus heel veel. Maar wat voor hen belangrijk is, is zo'n figuur als Lorenzo Dalis. Hij heeft bijgedragen aan een voor hen belangrijk historisch proces".

Was hij de enige Antilliaan die mee heeft gedaan met de revolutie?
"Er waren er meer, maar hij had een vrij hoge functie in het leger. Zijn naam keert telkens terug, maar zij wisten niet zozeer dat hij een 'Holandés' was. Ook het feit dat al deze andere mensen daar zijn geweest heeft bijgedragen aan hun economie".

Is het historisch besef, en dan niet alleen over de revolutie, maar ook van daarvoor, op Cuba groot?

"Zeker meer dan hier. De interesse bestaat zeker. Het zijn aspecten van hun geschiedenis. Maar ook van de onze!"

Een archieffoto waarop men mannen aan het werk ziet bij het kappen van suikerriet op Cuba (afgestaan door Marcel Frans)

ANDRES MARQUEZ KIRIDINGO

= door Jeannette van Ditzhuijzen=

TUINIEREN IN DE TROPEN

Spelen met kleur in de tuin

EEN TUIN bestaat bij de gratie van kleuren. Ook in tuinen met louter palmen en andere niet-bloeiende planten en struiken speelt de kleur een rol. Want de ene tint groen is de andere niet. In een bloementuin is het al wat complexer. Zet je alle kleuren door elkaar heen, of ga je proberen de tuin op kleur in te delen? Dat laatste is het ideaal van velen, maar oh, wat is het moeilijk, om dat te realiseren. Want het is maar zelden dat je een geheel lege tuin gaat beplanten. Je zit bijna altijd opgescheept met de erfenis van je voorganger. Die hield van gele en rode struiken, en wat moet je dan met je voorkeur voor paarse en roze bloemen?

En als je al de kans krijgt om een tuin naar eigen inzicht 'in te richten', dan maak je onherroepelijk fouten. Zelfs ervaren tuiniers trappen er in. Ze vergeten voor het gemak dat die kleine plantjes flink uitdijen en zetten ze dus te dicht op elkaar. Of ze hebben er toch weer niet aan gedacht dat een bepaalde struik veel sneller groeit, zodat je na een tijd de struik erachter niet meer ziet. Het is ook niet altijd een kwestie van ervaring. Een plant die in de ene grondsoort ruim een meter hoog wordt, wordt ergens anders niet hoger dan een centimeter of vijftig.

En zo kan er ook met de kleuren van alles misgaan. Die roze bloemen die je op een bepaalde plaats gedacht had, willen het daar nou juist helemaal niet doen: te donker, te vel zon, te winderig, of te droog. Dus moet je ze verpoten. Maar waarheen? Op een plek uit de wind staan al gele bloemen, en geel met roze? En daar waar ze wat minder zon krijgen, staat al een rood bloeiende struik, dus dat is ook al niet de combinatie die je in je hoofd had.

Dat is ook de reden waarom het soms jaren duurt voordat je een tuin helemaal naar je zin hebt ingedeeld. Al doe je nog zoveel moeite, de omstandigheden werken niet altijd mee.

Als je bij voorbeeld eindelijk een aantal blauwe en blauwpaarse bloemen bij elkaar hebt staan, komt er ineens zo'n wilde gele bloem die besluit om midden in die blauwe enclave haar zaadjes te laten vallen. De bloem op zich is prachtig, maar niet op die plaats. En omdat je het te laat ziet, is de plant alweer zo groot, dat je haar ook niet rigoreus wilt uitspitten. Maar wie zijn kleurenpalet niet wil laten verstoren, zal toch hard moeten zijn: blauw is blauw en alle andere kleuren moeten daar verdwijnen.

En dat is nou mijn probleem. Ik vind het zo moeilijk om rigoreus te zijn. Waarom moet ik zo'n gele plant nou hardhandig verwijderen? Kennelijk heeft zij het daar reuze naar haar zin. En wie ben ik om te besluiten dat ze daar niet mag bloeien?

Zo ben ik wel vaker inconsequent. Ik houd bijvoorbeeld helemaal niet van rode bloemen. Het ergste vind ik roze rozen, maar ook andere rode bloemen zie ik liever gaan dan komen. Maar waarom, oh waarom, heb ik dan wel twee roodbloeiende struiken in mijn tuin staan? Ik kan niet eens beweren dat het een erfenis van vorige bewoners is; ik heb ze ook niet van iemand gekregen die dagelijks komt

De bloemen van de cayena bloeien maar een dag, als de hagedissen er tenminste vanaf blijven. (foto F.A. de Graaff)

controleren of ze er nog staan. Nee, het is veel erger, ik heb ze zelf gekocht.

De ene is een vuurrode fajalobi, *Ixora macrothyrsa*, de andere een rode cayena, in Suriname matrozenroos geheten. En nu ik het woord Suriname opschrijf, weet ik ook waarom ik deze twee planten gekocht heb: uit heimwee naar mijn tuin in Suriname.

Daar had ik een typische tuin 'met erfenis'. Hij stond vol grote struiken en bomen en er was maar een klein plekje waar ik zelf nog wat kon planten. Naast elkaar stonden daar onder het balkon een rode fajalobi en een rode en een gele cayena, oftewel de *Hibiscus rosa-sinensis*. Het was mijn eerste 'eigen' tuin, dus ik was al heel tevreden dat er zoveel in stond. Het zou toen niet in mij opgekomen zijn om die twee rode struiken niet mooi te vinden. En ze zijn natuurlijk ook niet 'niet mooi'. Ze zijn eigenlijk prachtig, zeker als ze volop bloeien, wat ze in Suriname het hele jaar door doen.

Toen ik dus op Curaçao aankwam, wilde ik iets terug uit die eerste tropentuin. En een van de eerste planten die ik hier te koop zag, was een fajalobi, wat vurige liefde betekent. Hoewel ik diep in mijn hart wist, dat ik geen rood in mijn tuin wil, heb ik hem toch gekocht; en de plant heeft zich dankbaar getoond. Ik zette haar op een plek, die achteraf wel erg warm en uit de wind is. Desondanks neemt zij er genoegen mee dat zij slechts twee à drie keer per week water krijgt; bovendien groeit en bloeit ze volop.

Hetzelfde geldt voor de cayena. Ik zocht een wat grotere struik die een lelijk stuk uit het zicht moest houden. Bij een verkoop voor een goed doel zag ik deze rode cayena, die al vrij groot was; en met mijn Surinaamse tuin in het achterhoofd ben ik toen toch weer gezwicht.

Alleen doet deze het minder goed dan de fajalobi. Dat ligt niet aan de grond of aan de standplaats, maar aan die kleine veelvraten die elke Curaçaose tuin onveilig maken: de hagedissen. Ze zijn dol op de bloemen en vreten ze al op als ze nog in de knop zitten. De rijke bloei uit Suriname (waar de hagedissen door de grotere vochtigheid veel meer te eten hebben) haal ik hier dus niet. Maar dat ligt beslist niet aan de kleur rood.

Want ook de witte cayena die ik als heel klein struikje kocht, werd het slachtoffer van de hagedissen. Daar zaten nog zo weinig knoppen aan, dat die elke morgen al weggevreten waren voor ze open konden gaan. Van pure ellende heeft die struik het toen maar definitief opgegeven. En daaruit blijkt maar weer dat je nooit helemaal kunt bepalen hoe je tuin eruit ziet. Dat bepalen de bloemen en planten zelf wel.

= door Elisabeth Hollander

ONDERWIJS ANDERS BEKEKEN

Eigen wortels

EEN GOEDE VRIEND vond het tijd worden een waarschuwende geluid te laten horen: er dreigde nu toch echt te veel 'God en godsdienst' in deze rubriek over onderwijs te sluipen en behulpzaam verwees hij naar de hele pagina Kerk en Wereld elders in de Ñapa.

Deze goedbedoelde opmerking maakte weer eens duidelijk, hoe groot de weerstand binnen de Antilliaanse cultuur is ten aanzien van de maatschappelijke relevantie van godsdienst.

Godsdienst is òf emotie, òf devotie, ter bevrediging van bepaalde persoonlijke behoeften, het liefst binnen de geborgenheid van een kleine gelijkgestemde groep, en men schuwt de veelvuldige confrontatie met de vragen en uitdagingen van het leven van alle dag in de moderne wereld.

SCHILD

Hiertoe slingert men te pas en te onpas kwistig bijbelteksten als een beschermende schild om zich heen, waartegen elk mens met enig inzicht in de menselijke psyche, of ieder die iets afweet van maatschappijanalyse, of die gewoon maar beseft, hoe de mechanismen van onze moderne wereld in elkaar zitten, zich te pletter loopt. En dat alles onder het kritiekloos gezag van de pastoraal-verantwoordelijken in ons bisdom.

Geen wonder dat het opvoeren van "God en godsdienst" in een maatschappelijke discussie over bijvoorbeeld onderwijs, als "not done" wordt beschouwd. Zelfs niet nadat de minister van Onderwijs de voortrekkersrol van de onderwijsvernieuwing in de handen heeft gelegd van het R.K. Centraal Schoolbestuur.

HANDICAP

Een grote handicap hierbij is ongetwijfeld, dat het Tweede Vaticaanse Concilie en het daaruit voortvloeiende nieuwe gedachtengoed van de Kerk grotendeels aan het eiland voorbij zijn gegaan. Terwijl juist hierin de sleutel ligt tot een nieuwe eigentijdse dynamiek en dan voor het eerst in de geschiedenis vanuit de eigen wortels. Wie zich in 1992 wil verdiepen in wat de 500 jaar na Columbus werkelijk betekend hebben, zal ontdekken hoe ook op Curaçao de evangelisatie, goed bedoeld en onbewust, onvoorspelbaar desastreus is geweest.

Laten we er nu eens van uit gaan, dat godsdienst niet vrijblijvend is en dat de kerk wel degelijk maatschappelijk relevante richtlijnen kan aanreiken voor het onderwijs op de drempel van de 21ste eeuw, waar zouden we dan moeten beginnen? Waarom niet meteen de koe fors bij de horens gepakt en de ethische kwestie naar voren geschoven: de fundamentele vraag naar het omgaan met goed en kwaad.

REINE ZIEL

Toen, dit jaar precies 150 jaar geleden, de eerste katholieke school op Curaçao gesticht werd, werd het katholieke denken nog volledig beheerst door de zorg om de reine ziel. De aangeboren erfzonde werd zo snel mogelijk na de geboorte door de doop weggewassen, waarna op ongeveer zesjarige leeftijd de inwijding in het biechtgeheim volgde, wat voor de rest van het leven een soort 'laundrymat-effect' in stand hield.

Na elke zonde, hoe groot ook, werd de ziel in de biecht weer schoongewassen mits natuurlijk aan een aantal voorwaarden was voldaan. Het hele denkpatroon lag dogmatisch spijkervast. Jezus was als een Goddelijke Zondebok voor onze zonden gestorven en had de wereld gered, maar het bleef oppassen voor zijn grote tegenstander: de duivel, die nu verder verantwoordelijk was voor al het kwaad in de wereld.

Ook op Curaçao drong dit "zondebok denken" diep door in de cultuur en is nog terug te vinden in tal van dagelijkse uitdrukkingen zoals: 'e skèr a korta'mi' of 'e glas a slep kai for di mi man', waarbij we niet schromen om zelfs levenloze voorwerpen op te zadelen met ons menselijk falen.

FLINK KNAUW

De naïeve zelfingenomenheid van het Christendom, waardoor de christen zich met Gods hulp, exclusief kon identificeren met het goede alleen kreeg echter een flinke knauw toen er zich in Europa een aantal zaken afspeelden, die alle wreedheden van de heidense Romeinse keizertijd ver achter zich lieten.

De hele zwakheid van de Christelijke ethiek werd op gruwelijke wijze duidelijk gemaakt toen in het brave Christelijke Europa, in het midden van de twintigste eeuw de Holocaust plaats vond, waarbij zes miljoen Joden domweg werden vernietigd. Dit gebeurde niet ergens in een achterlijk oerwoud of op een ver afgelegen kannibalistisch eiland, nee deze massamoorden vonden plaats in het bolwerk van de Christelijke beschaving, in Europa. Hoe was dit in Gods naam mogelijk.

ZIEKE PLEK

Het was de dieptepsychologie die de vinger op de zieke plek wist te leggen. De theologen waren er altijd van uitgegaan dat "goed" en "kwaad" twee aparte werelden waren. Een mens was of goed, deed wat God wilde en ging naar de hemel of hij was slecht en volgde de duivel naar de hel waar de kerk eventueel een handje bij hielp door heksenverbranding, kettervervolging en excommunicatie.

De dieptepsychologie reikte echter aan dat goed en kwaad heel dicht bij elkaar liggen en dat ieder mens niet alleen letterlijk maar ook figuurlijk altijd zijn schaduw met zich meedraagt. Bedreven kwaad laat zich niet verdringen, ook niet als God zelf het vergeven heeft uit de psyche van de mens. Het zoekt hoe dan ook een uitweg. Deze nieuwe inzichten ondergroeven niet alleen het 'laundrymat-effect' van de Biecht, die dan ook in deze vorm geruisloos uit het systeem verdween, maar vereiste een heel nieuw uitgangspunt voor de ethiek.

Kwaad moet niet langer uitgedreven worden maar het is nu zaak:

- kwaad te accepteren als realiteit.
- kwaad te herkennen en te erkennen.
- de verantwoordelijkheid er voor te nemen.
- het te verwerken.
- en te integreren.

Ziedaar de nieuwe ethische code voor het onderwijs van de 21ste eeuw. Zo'n onderwijs kan niet anders dan alle gevoelens en gedragingen van de leerling ernstig nemen en dat betekent dynamiet onder het huidige depositaire systeem.

Het tragische echter bij deze hele ethische ontwikkeling is, dat toen de Europese missie hun zwart-wit denken gebaseerd op een strenge scheiding tussen 'goed' en 'kwaad' hier op de Antillen plantte, dit ten koste ging van het genuanceerde antropologische eigen model van Kompa Nanzi, de personificatie van Goed en Kwaad in een persoon!

TOERISME

Invasie van Nederlanders

= door Stijn Jansen =

U WEET HET allemaal wel: ze kwamen in grote getale naar 'nos dushi Kòrsow', maar ze gingen ook weer in grote getale. Begin jaren tachtig beheersten de Venezolaanse toeristen het beeld. In Punda en Otrobanda zaten het Plaza en het Hilton altijd vol. In 1980 kwamen 93.137 Venezolanen naar Curaçao. Dat was meer dan 50% van het totaal aantal toeristen in dat jaar.

Echter in 1983, kelderde de Bolivar en de Venezolanen bleven ook weer en masse weg. In dat jaar maakte nog maar 24.863 Venezolanen de oversteek. De 'Man di Dios' hing net even niet boven het eiland. De overheid zag zich genoodzaakt om de grote hotels over te nemen. De 'Holding Company Curaçao N.V.' werd geboren en het toerisme op Curaçao raakte in een crisis waar het pas eind jaren 80 weer uitgekomen is.

GELIJKENIS

De huidige situatie vertoont een treffende gelijkenis met toen. Nederland heeft de Antillen herontdekt. Dagelijks wordt Curaçao overspoelt door toeristen uit Nederland. De officiële C.T.D.B. tabel 'Visitor arrivals on Curaçao 1991' geeft in dit geval niet helemaal de juiste proporties weer. Wanneer we deze tabel omrekenen naar aantal overnachtingen, dan blijkt dat de Nederlanders een aandeel van meer dan 50% hebben in het totaal aantal overnachtingen op Curaçao. Betrekken we dit vooral op onze 'grote hotels', door geen rekening te houden met de koop-toeristen uit het Caraïbische gebied, dan bedraagt dit aandeel zelfs meer dan 60%.

Een andere parallel met de Venezolaanse situatie begin jaren 80, is het feit dat ook nu de trek over de Oceaan ingegeven is, door gunstige valuta-verhoudingen. Het wegzakken van de Amerikaanse dollar ten opzichte van West-europese valuta eind jaren 80, betekende verhoogde koopkracht en relatief lage vliegtarieven. Bovendien maakte een aanvaardbaar prijsniveau op het eiland, Curaçao interessant qua verblijfkosten. Plotseling was een groot aantal mensen in staat om de 'droomreis-van-hun-leven' te maken. Er wordt Nederlands gesproken op Curaçao en daarenboven zijn er prima rechtstreekse vluchten met de K.L.M. naar het eiland. De ideale situatie dus.

De Nederlandse toeristen van nu zijn de Venezolanen van toen. Op zich een zegen, maar deze afhankelijkheid van één markt houdt ook een groot gevaar in. Specialisten schatten dat als de dollar zich zou herstellen en zou stijgen naar ± Dfl. 2,35 tot Dfl. 2,40, Curaçao wel eens 40% van zijn Nederlandse toeristen zou kunnen verliezen. Dat zou dan vooral de 'grote hotels' treffen. Het is dan ook de vraag of een concept als bijvoorbeeld van Van der Valk in de huidige opzet, nog wel zo succesvol zal zijn. 'Een ezel stoot zich nooit twee keer aan dezelfde steen'. Curaçao moet leren van het verleden zodat de geschiedenis zich niet zal herhalen.

VOORBEREIDEN

Hoe kunnen we ons voorbereiden? Eerst en vooral is een ijzersterk produkt de beste garantie om elke klap op te kunnen vangen. De huidige voorspoedige situatie met dito financiële ruimte, moet gebruikt worden om te bouwen aan een onderscheidend en kwalitatief hoogstaand toeristisch produkt. Zover zijn we nu nog niet. De Nederlandse markt mag Curaçao nooit meer uit handen geven. Op dit moment houdt die markt voornamelijk zichzelf in stand, zonder dat Curaçao daar veel aan hoeft te doen. Wanneer de gunstige valuta situatie echter zou veranderen, dan moet Curaçao een dusdanig structureel, sterke positie bij enerzijds het Nederlandse publiek en anderzijds de Nederlandse reiswereld

bemachtigd hebben, dat de vraag in stand gehouden kan worden. Ook in dit verband is het kwalitatief hoogstaande produkt zoals bovengenoemd, van belang. Wanneer de prijzen stijgen dan gaat de vraag naar kwaliteit domineren. Kwaliteit die dan geleverd zal moeten worden. Belangrijk is bovendien dat Curaçao een sterke positie op een gelimiteerd aantal, strategisch gekozen markten opbouwt, zodat de risico's goed gespreid zijn. Een conjuncturele zwakte in de ene markt kan dan opgevangen worden door een opleving in een andere markt. Het opbouwen van een sterke positie op een markt kost veel geld en mankracht. Een te grote spreiding van de fondsen en mankracht die Curaçao ter beschikking heeft voor haar marketing, zou kunnen leiden tot een situatie waarbij we op veel markten aanwezig zijn, maar overal te 'dun' om enig blijvend effect te kunnen resulteren. Daarom moet het aantal markten waarop Curaçao actief is, beperkt blijven.

Naast Nederland, is met name een sterke positie in de V.S. van levensbelang voor Curaçao vanwege de omvang van deze markt, de traditionele gerichtheid van deze markt op het Caraïbisch gebied en het feit dat de koppeling van de Antilliaanse gulden aan de dollar, deze markt veel minder kwetsbaar maakt.

Tenslotte is het voor Curaçao van belang om een hoogstaand en professioneel marketing apparaat verder uit te bouwen. Een dergelijk apparaat moet in staat zijn om veranderende omstandigheden te onderkennen en er tijdig op in te spelen. Curaçao heeft een evenwichtig en duurzaam toeristisch produkt nodig dat er voor zorgt dat de 'Man di Dios' altijd boven het eiland blijft hangen.

DIEETTIPS

Vakantietips voor diabetici

= door Olivia Wong Loi Sing =

VAKANTIE voor een diabeet hoeft niet iets te zijn om tegenop te zien. Iedereen die op vakantie gaat bereidt zich er op voor en ook voor een diabeet wijkt die voorbereiding niet veel af van wat gangbaar is. Hieronder een paar handige tips:

* Neem extra koolhydraten mee, zoals wat suikerklontjes, een blikje limonade of druivensuikersnoepjes of een blikje met juice of een vrucht;
* Voor patiënten die met insuline worden behandeld: zorg ervoor dat u extra insuline, injectiespuiten, naalden en een huiddesinfectans bij u heeft;
* Zorg voor een verklaring van uw behandelende arts waarin wordt vermeld dat u diabetes heeft en welk insulinepreparaat of welke tabletten u gebruikt. Met zo'n verklaring voorkomt u moeilijkheden met de douane i.v.m. het in bezit hebben van injectiespuiten. De verklaring kan het beste in het Engels of Spaans;
* Neem testmateriaal voor urine- of bloedonderzoek (test-strips) mee;
* Vraag uw arts om een reserve recept;
* Als laatste: neem polissen van reis- en/of ziektekostenverzekering of fotokopieën daarvan mee. Dit allemaal kunt u het beste in uw handbagage bij u dragen. Volgende week een aantal tips waar u op kunt letten tijdens het reizen.

Kinderboeken

De zilveren stoel: een Narnia-verhaal

= door Nel Casimiri =

[EU]STAAS EN JILL zitten [op] een Engelse kostschool. Het is een heel moderne, experimentele school, waar men in plaats van straf geven met de leerlingen praat en probeert ze te begrijpen. Hoe groter de probleemgevallen, hoe leuker en interessanter de leraren en directie dat vinden. Er zijn heel veel vervelende kinderen op die school en Eustaas en Jill vinden het er vreselijk. Ze worden erg geplaagd. Eustaas heeft al eens meegedaan met een avontuur in het land Narnia. Om Jill te troosten vertelt hij haar ervan. Het is moeilijk te geloven, maar ze vragen toch Aslan om hen beiden daar te brengen. Dat lukt, net op tijd, voordat de andere plaaggeesten hen weer te pakken krijgen.

In Narnia woont een oude koning, die verdriet heeft [illegible] hem kan opvolgen. Zijn zoon is namelijk vele jaren geleden van hem weggeroofd. Niemand in Narnia weet waar de jonge prins gebleven is en of hij nog wel leeft. Maar Aslan geeft de kinderen de opdracht hem te gaan zoeken. Zij krijgen daa[rbij] hulp van de moeras[...] Puddelgum. Dat is [een] zwartkijker, maar hij [...] hen wel te ontsnappen [illegible] ook aan de groene [illegible] de prins onder haar [illegible] tien jaar [illegible] Elke nacht [illegible] betovering bijna verbroken wordt, wordt hij op eigen verzoek vastgebonden op een zilveren stoel....

OOK ANDERE

Dit is niet het enige verhaal over het land Narnia van C.S. Lewis. Ook 'Het betoverde land achter de kleerkast', 'Prins Caspian', en 'De reis van het drakeschip' spelen zich in dat land af. Gewone kinderen kunnen daar terecht komen en de vreemdste avonturen beleven. De grens tussen dood en leven vervaagt, net als de grens tussen fantasie en werkelijkheid. Met andere woorden, C.S. Lewis schept een wereld waarin een kind zich thuis kan voelen: niets is onmogelijk, het kind zelf beslist wat wel en niet kan. Het blijft dicht bij zichzelf, maar de wereld om hem heen past zich aan aan zijn werkelijkheid. Het begint als een verantwoord psychologisch probleemboek, ontpopt zich in een sprook[illegible] mannetjes, dwergen, slangen, een heks, het moraliserende ligt er gelukkig niet te dik bovenop. Na de avonturen helpen de sprookjesfiguren ook de kinderen door in te grijpen op school. De problemen daar worden teruggeschoven in de wereld van de volwassenen.

De zilveren stoel is een leuk boek voor kinderen van zo'n twaalf, dertien jaar oud. Het werd voor het eerst gepubliceerd in 1953. Madeleine van den Bogenkamp-Gordeau vertaalde het en het werd in 1991 uitgegeven door Leopold/Amsterdam met illustraties van Annemarie van Haeringen. Voor de kinderjury van 1992 was het een van hun favorieten!

Blank aan de top, zwart als dienaar

'Negerhutten weg': Martinique tussen twee wereldoorlogen

MET 'NEGERHUTTENWEG' is eindelijk een Nederlandse vertaling beschikbaar van Joseph Zobels klassieke Caribisch werk 'La rue Cases-Nègres'. Buiten het Caribisch gebied kreeg dit werk vooral bekendheid door de verfilming ervan in 1983. Joseph Zobel zelf had niet verwacht dat zijn roman uit 1950 zo bekend zou worden. Aan de vertaler van de Engelse versie schreef hij tenminste: "Moet ik u zeggen hoe gelukkig ik ben met de verschijning van 'La Rue Cases-Nègres' in het Engels? Het is niet mijn ambitie om in dozijnen talen te worden vertaald, maar het ontbreken van een Engelse editie was een leemte die eindelijk is opgevuld".

= door Jos de Roo =

Joseph Zobel vond dat zijn roman, waarin hij een levendige beschrijving geeft van het leven tussen de twee wereldoorlogen op het eiland Martinique, tenminste ook toegankelijk moest zijn voor de Engelstalige Caribische eilanden; en in het verlengde hiervan is het gelukkig dat het Nederlandstalige Caribische gebied er nu ook kennis mee kan maken. De grootmoeder M'man Tine van het jongetje José is namelijk het arche-type van de Caribische moeder in de literatuur. José's moeder werkt als dienstmeisje in de stad en M'man Tine neemt op de plantage de zorg voor José op zich. In het eerste deel van de roman wordt zij beschreven door de ogen van de jonge José en dat levert een prachtig portret op van een pijp rokende, oude plantage-arbeidster, die weet dat zijzelf niets anders meer kan doen dan zwoegen als een beest op de suikerrietvelden, maar die er alles voor over heeft dat haar kleinzoon het beter zal krijgen. Daarvoor moet hem beleefdheid worden bijgebracht en moet hij scholing krijgen. In overdrachtelijke zin is het belangrijk dat zij hem leert zelfstandig te zijn tijdens de lange dagen dat zij op het veld zwoegt.

BLANK EN ZWART

M'man Tine leert José hoe de wereld in elkaar zit: de blanken aan de top en de zwaarten als nederige dienaren. Maar ze leert hem ook tegelijkertijd dat er een kans is om aan de suikerrietvelden te ontkomen. Joseph Zobel geeft een beeld van het leven op de plantages zoals dat eeuwenlang plaats vond. Opvallend is dat er niet medelijdend over wordt gedaan. Dat komt door het perspectief van José, die de wereld om zich heen als een feitelijke gegevenheid aanvaardt: dat komt [illegible] de plantagearbeiders er het beste van maken.

In deel twee gaat José naar school en wordt zijn wereld ruimer omdat de school in een ander [illegible]. Hier wordt José zich bewust van de ongelijkheid in de maatschappij, omdat hij als huissloof wordt misbruikt op het adres waar hij tussen de middag (onder de veranda!) zijn eten mag nuttigen. Als hij in verzet komt, staat M'man Tine tot zijn verbazing achter hem; zij verhuist, zodat hij thuis kan eten.

In het derde deel is José op het lyceum in Fort de France. Daar krijgen de thema's van de roman een duidelijker omschrijving. Een overheersend thema is het raciale. De blanken vinden hun uitverkoren positie een vanzelfsprekendheid; de zwarten zijn zich bewust van de onrechtvaardigheid hiervan, maar kunnen er niet veel tegen doen. Hij verbaast zich over de serviele houding van de zwarten in de stad, maar zij kunnen niet veel anders, willen zij hun baan niet kwijt raken.

Een tweede thema is de sociale mobiliteit die er voor zwarten toch is door scholing. De nadruk die M'man Tine legt op het belang van scholing, de opofferingen die zij zich getroost, de liefde die José heeft voor lezen en boeken waaruit hij andere werelden leert kennen, het is allemaal de herkenbare Caribische realiteit die later in vele romans opnieuw wordt uitgebeeld. De thema's komen samen in het eind van de roman, als M'man Tine sterft. José staat dan voor zijn eindexamen en hij zal zeker succesvol worden; haar taak zit erop. De roman besluit dan ook met een lofrede op de handen van M'man Tine, als José zich haar gezicht voor de geest probeert te halen.

"Het lukte niet. (...) Het waren haar handen die ik [illegible] het witte laken. Haar zwarte, gezwollen, vereelte handen, gebarsten bij iedere plooi, met in iedere barst aangekoekt vuil. Vingers met korsten, in alle [illegible] vergroeid, met [illegible] toppen, omsloten door nagels die dikker, harder en vormeloser waren dan de hoeven van een beest dat over rotsen en schroot, door mest en slijk had gedraafd. (...)

Een van die handen had op een dag mijn kleine hand omklemd om me naar school te brengen — een gevoel dat ik nog terug kon halen. Mooi waren ze natuurlijk niet geweest, die handen. Daarvoor hadden ze te veel vlekken weggepoetst, te veel lasten getrokken en getild. En iedere dag hadden ze zich gekromd en samengeperst en zich, ten prooi aan scherpe rietbladeren, rond de stoel van de hak geklemd om de Route Didier mogelijk te maken".

KLASSIEKER

Met "Negerhuttenweg" heeft Joseph Zobel een van de klassieke Caribische romans geschreven. Zijn andere vier romans en drie verhalenbundels zijn lang zo bekend niet geworden. In de beschrijving van de intieme relatie tussen M'man Tine en José ontstijgt de roman de Caribische thematiek en geeft hij het beeld van de universele opofferende moeder. Joseph Zobel is erin geslaagd de lezer het gevoel te geven dat hij deelneemt aan die intimiteit, ook als de sociale omstandigheden in het Caribisch gebied inmiddels gelukkig drastisch zijn veranderd.

Mede-auteur van de generatie van Zobel is Aimé Césaire en hij werd burgemeester van Fort de France. Zijn gedachtengoed, de négritude, heeft Zobel beïnvloed, al speelt dat in de roman "Negerhuttenweg" geen rol, of het moest zijn dat de uitsluitende aandacht voor de onderliggende zwarte klasse als een vorm van négritude wordt gezien. De invloed voltrok zich meer in het persoonlijk leven van Zobel. Als vele intellectuelen uit het Franstalige Caribische gebied vertrok hij naar Frankrijk, waar hij studeerde en doceerde. In 1957 vertrok hij naar Afrika, waar hij in Senegal onder meer Cultureel adviseur werd van Radio Senegal.

Joseph Zobel, Negerhuttenweg. Vertaald uit het Frans door José Rijnaarts Ambo/Baarn, Novib/Den Haag, NCOS/Brussel. 220 blz.

'Opgroeien in Oranjestad'

= door Wim Rutgers =

HOE SAMENHANGEND is een roman of hoort die te zijn wil hij het predikaat 'roman' verdienen? Over Michiel van Kempen's onlangs verschenen verhalenbundel *landmeten* staat er op de achterflap te lezen, dat deze bundeling van verhalen gelezen zou kunnen worden als hoofdstukken uit een roman; met Denis Henriquez' 'roman' (de aanduiding staat op de voorkaft) *Zuidstraat* lijkt het net andersom, want die zou heel goed als een serie zelfstandige verhalen gelezen kunnen worden.

In negen hoofdstukken vertelt Denis Henriquez hoe Binchi en Alejandro, die uit de veelheid van namen als hoofdpersonages aangemerkt kunnen worden, tijdens hun middelbare schooltijd opgroeien te midden van gezin, familie, buren en kennissen, over kattekwaad en ouderlijke straf, over school en leraren, over verliefdheid en de eerste sexuele contacten, over wat jonge jongens die levensgenieters willen zijn allemaal kan overkomen.

Daarbij komen steeds weer andere personages uit het straatleven in het middelpunt van de vertellers-belangstelling te staan. Het gebeuren wordt niet vanuit het perspectief van de twee jongens zelf verteld, maar van buitenaf over hen. De onzichtbare en alwetende verteller staat erbij en kijkt ernaar, hij registreert nauwgezet maar op literaire afstand: *de twee jongens proberen hun mollige Dulcinea te behoren, gelijk een koor in een Grieks drama betreurden ze het lot van hun buurvrouw Teresita: ze trokken als Don Quichot en Sancho Panza door het [illegible] van de geest..*

PL[illegible]

Vaak heeft [illegible] zelf [illegible] in en doet hij [illegible] waarbij [illegible] [illegible] van de personages [illegible] spraak [illegible] *zijn lijfjes rinkelend [illegible] verst zo mooie liefde [illegible] als een geslagen [illegible] achterdeur van [illegible]* *'Oro et Deflora' was het devies van de oude kruisvaarders, had een Italiaanse zeeman hem [illegible] verteld.* en zo zou ik met citeren kunnen doorgaan.

Elk hoofdstuk vormt als het ware een afgerond geheel, zodat aan het begin van elk volgend de lezer weer in een heel nieuwe situatie moet worden binnengeleid. Van enige chronologie is daarbij alleen in de hoofdverhaaldraad sprake — het opgroeien van de twee jongens. Wat de aanloop van een episode betreft grijpt de verteller vaak ver in de tijd terug, eer hij weer tot een vertel-heden komt. Alleen door de Zuidstraat als samenbindend decor en door de dwarsverbanden van de hoofdtelings gefocuste personages ontstaat er een zekere eenheid in deze roman. Volkskrant-criticus Willem Kuipers vergelijkt *Zuidstraat* met *De Kapellekensbaan* van de Belgische Louis Paul Boon, maar hij had beter in een andere richting kunnen kijken om verwanter overeenkomsten te vinden.

Denis Henriquez romandebuut vertoont qua inhoud enige overeenkomsten met de Caribische 'novels of childhood', want vanaf de lagere school volgen we de ontwikkeling van de jongens tot het einde van de middelbare school en wel het moment dat ze het eiland verlaten om in het buitenland hun verdere beroepsopleiding te volgen. Maar terwijl in deze romans vaak het opgroeien van [illegible] sym[illegible] ont[illegible] de roman [illegible] een portret van [illegible] samenleven in [illegible] Veel [illegible] nog te denken [illegible] als van Edward [illegible] (1976) of van V.S. Naipaul: *Miguel [illegible]* Met name in [illegible] even[illegible] meer[illegible] de [illegible] van [illegible] die op deze wijze het karakteristieke leven in een straat en buurt van zeer verschillende kanten belichten.

In Denis Henriquez' straat wonen mensen van allerlei slag en soort, van uiteenlopende economische positie, afkomstig van de Engelse eilanden, Madeira, Santo Domingo, Bonaire, een macamba en natuurlijk autochtone Arubanen, kortom een Caribische multiculturele samenleving. Mensen die hun roddeltjes hebben, maar vooral en in de eerste plaats solidair zijn met elkaar. De straat als hoofdpersonage beeldt het leven in een kleine middenstandswijk in het Oranjestad van de jaren veertig en vijftig uit.

Opgroeien in Oranjestad, daarvan was ook sprake in het eerste jeugdboek van de Arubaanse Desirée Correa: *Mosa's eiland*, maar dan in een heel andere wijk. Wat een verschil tussen deze twee jongens in de Zuidstraat en het meisje Mosa in de Rancho! Waar Mosa als meisje steeds meer bekneld raakte in de ontoegankelijke wereld van de volwassenen, hebben deze jongens een relatief onbezorgde jeugd en gaan ze aan het einde een open toekomst vol verwachting tegemoet.

Denis Henriquez, Zuidstraat
De Bezige Bij, Amsterdam 1992 196 blzz.

DENIS HENRIQUEZ (*Aruba 1945) studeerde natuurkunde, was leraar op het Colegio Arubano en geeft al jarenlang les op een middelbare school in Rotterdam. In het verleden publiceerde hij korte verhalen in het onderwijsblad *Vorm*. Zijn verhaal 'Hamburger' verscheen in *Amigoe* I en XI 1986. De Arubaanse uitgeverij Charuba publiceerde zijn op Lewis Carell gebaseerde *Soño di Alicia* en de gedichtenbundel *Kas pabouw*. In 1990 won Denis Henriquez de 'Prijsvraag van het Antilliaans Verhaal', uitgeschreven door het Corps Consulaire.

In 1991 verscheen voor de Arubaanse en Nederlandse televisie de film *Dera Gai*, waarvoor Denis Henriquez het script schreef. Het hoofdstuk 'Het feest van San Juan' in zijn debuut-roman *Zuidstraat* is kennelijk op dit script geïnspireerd.

KERKEN VERDEELD OVER HERDENKING

Deelnemers aan indiaans theologisch congres '1992'

Ons vuur brandt onder de as van de historie

CHRISTOFFEL COLUMBUS was bijna een heilige geweest. In de vorige eeuw is druk gelobbyd om de ontdekkingsreiziger tot hoger heerlijkheid te bevorderen. Maar in 1891 werd duidelijk dat het er niet in zat: Columbus had immers een onwettige zoon. Dat hij een volkerenmoord in gang zette, speelde bij de besluitvorming geen rol.
Honderd jaar na de mislukte poging zullen weinig Rooms-katholieken de 'ontdekker' van Amerika de hoogste kerkelijke eer meer gunnen. Dat neemt niet weg dat er in de Rooms-katholieke kerk, zeker in het Vaticaan, grote waardering bestaat voor het feit dat Columbus de nieuwe wereld in aanraking met het Evangelie heeft gebracht.
Vijfhonderd jaar na Columbus is de evangelisatie van het Amerikaanse continent - ook wel 'de nieuwe evangelisatie' genoemd - zelfs verheven tot officieel programma van de RK kerk. Paus Johannes Paulus II reikte het thema al in 1984 aan voor de kerkelijke herdenking van Columbus, die in het najaar van 1992 in Santo Domingo wordt gehouden.

De officiele viering in de Dominicaanse Republiek heeft grote verdeeldheid gezaaid onder de kerken in Zuid- en Noord-Amerika. De protestantse kerken vrezen dat de RK kerk vijf eeuwen christendom "triomfalistisch" zal herdenken, terwijl zij beter de indianen om vergeving kan vragen voor de door christenen aangerichte "volkerenmoord". Maar ook in de RK kerk zelf wordt soms met argusogen gekeken naar 1992, vooral door kerkleiders en theologen die zich tot spreekbuis hebben gemaakt van de armen, de indianen en de zwarten. Bevrijdingstheologen als Leonardo Boff en Gustavo Gutierrez dringen net als de protestanten aan op bescheidenheid en boetedoening.

OPGESLOKT

Zij hebben goed geluisterd naar geluiden van de inheemse bevolking zelf, voor wie er in 1992 helemaal niets te vieren valt. "Wat vijf eeuwen geleden plaatsvond, was helemaal geen ontdekking. En ook geen echte evangelisatie. Wat plaatsvond, was een invasie die uitliep op een volkerenmoord", aldus

Grootste volkerenmoord

een groep oorspronkelijke bewoners van 'Abya-Yala'. "Meedogenloze uitbuiting en uit Europa afkomstige ziekten hadden de dood van 75 miljoen zusters en broeders tot gevolg", vervolgen zij. "Er werden ons een vreemde ideologie en een vreemd geloof opgedrongen en ons eigen geloof werd ondermijnd. De RK kerk en ook andere kerken hebben steeds in verbinding gestaan met de machten die ons vernietigd hebben."

Tempels, godenbeelden en heilige boeken werden vernietigd. Gedreven monniken wilden het ware katholieke geloof brengen en dienden daartoe eerst af te rekenen met de 'duivelse' goden van de Maya's, Inca's en Azteken. "opdat hun bloem zou leven, hebben ze onze bloem vernield en opgeslokt", aldus een zestiende eeuws Maya-gedicht.

ZEG EENS

Slechts een enkele tijdgenoot van Columbus protesteerde tegen het geweld tegen de indianen. "Jullie allen verkeren in doodzonde wegens jullie wrede behandeling van deze onschuldige mensen", begon de Dominicaner pater Montenesius zijn donderpreek vlak voor Kerstmis 1511 op het eiland La Hispaniola. "Met welk recht houden jullie de indianen in zo'n verschrikkelijke slavernij? Met welk recht voeren jullie oorlog tegen deze vreedzame mensen, nemen jullie te vuur en te zwaard hun land in bezit,", vroeg de pater. "Jullie moorden de indianen uit door jullie niet te stillen honger naar goud. Zeg eens, zijn indianen soms geen mensen?"

De preek viel slecht bij de Spaanse kolonisten. Zij brachten snel de koning op de hoogte, die op zijn beurt eveneens ontstemd was. Was de pater soms vergeten dat paus Alexander VI hem de heerschappij over de nieuwe wereld had toevertrouwd? De Spaanse paus had als tegenprestatie slechts geeist dat de nieuw ontdekte volken tot "ons heilig geloof" bekeerd zouden worden.

Het verzet werd enkele jaren later overgenomen door Bartolome de las Casas, die vanuit de nieuwe wereld tien reizen naar het koninklijk hof in Spanje maakte "om de hel van Las Indias duidelijk te maken". Hij fulmineerde

...een indiaanse moeder van de Innomami-stam in Braziliaanse Amazonie met haar kind dat aan malaria lijdt; sinds kort hebben de indianen bij presidentieel decreet de beschikking gekregen over negen miljoen hectare grond en water. In feite is het een kwestie van herkrijgen...

(AFP-satellietfoto)

vooral tegen het zogenaamde encomienda-systeem, dat kolonisten de macht gaf over indianen, die in ruil voor hun arbeid konden rekenen op bescherming en kerstening.

Het protest van de priester leidde er uiteinde-

Paus: geen triomfalisme

lijk toe dat deze vorm van slavernij, althans op papier, in 1542 werd afgeschaft. Mede als gevolg hiervan werden echter steeds meer slaven uit Afrika naar de nieuwe wereld overgebracht. Tot groot verdriet van Las Casas: "Pas later heb ik ingezien dat de slavernij van de negers net zo erg is als de slavernij van indianen. Negers en indianen hebben dezelfde rechten."

In 1524 arriveerden twaalf Franciscanen in Nieuw-Spanje, het huidige Mexico. Voordat ze aan het werk gingen, voerden ze een openbare dialoog met Azteekse priesters. "Jullie goden zijn duivels", concludeerden ze. Zeven jaar later meldden zij: "Wij hebben meer dan een miljoen indianen gedoopt, vijfhonderd tempels verwoest en meer dan twintigduizend godenbeelden vernietigd". In 1539 waren er zes miljoen gedoopte indianen.

WEERSTAND

Maar de Franciscanen werden steeds meer gekweld door de vraag of de indianen zich wel echt bekeerden. Op zoek naar een antwoord ontdekten zij dat kennis van de indiaanse taal, cultuur en godsdienst onontbeerlijk was. Zo ontwikkelden zij gaandeweg een indiaan-vriendelijke evangelisatiemethode, die echter aan het Spaanse hof en in kerkelijke kringen groeiende weerstand opriep.

Tijdens een bezoek aan Mexico kondigde paus Johannes Paulus II de zaligverklaring aan van 'de martelaarskinderen van Tlaxcala'. De kinderen waren door monniken ontvoerd en werden, na een gedegen opleiding in het klooster, teruggestuurd naar hun indiaanse gemeenschappen om daar "alles wat niet christelijk was te veroordelen". Hetgeen zij met de dood moesten bekopen.

Onder indianen is verrast gereageerd op dit initiatief van de paus. Niet alleen omdat het om een redelijk onbekend voorval gaat, zegt Guillermo Bonfil. "Wij voelen ons bovendien gekrenkt door het feit dat men heiligen maakt van degenen die onze cultuur probeerden te vernietigen. Voorvallen als deze zijn er honderden in de ongeschreven bladzijden van onze geschiedenis."

De paus denkt daar anders over. Tijdens een ontmoeting met indianen in Brazilie, in oktober 1991, zei hij: "De kerk stond altijd aan Uw zijde en zal dat blijven doen." Hij prees "de waardevolle missionarissen die zich eeuwenlang opofferden, opdat de heilsboodschap van Christus het hart, het leven en de cultuur van de indiaanse volkeren zou kunnen doorlichten."

De paus heeft bezworen dat de viering in Santo Domingo, tijdens de vierde algemene vergadering van de Latijnsamerikaanse bis-

Onze bloem vernield

schoppenconferentie (CELAM), "sober" zal zijn en "zonder triomfalisme". Hij wil "een nuchtere, pastorale bezinning op verleden, heden en toekomst van de kerk in Latijns-Amerika."

Met name de protestantse kerken, verenigd in de CLAI, hebben zo hun vraagtekens bij deze pauselijke bescheidenheid. De CLAI heeft de 140 lidkerken opgeroepen zich te distantieren van elke vorm van triomfalisme. De kerken moeten "boete doen voor de pijn, de slachting en de dood van de volken van dit land". Tijdens de herdenking moet niet vijfhonderd jaar kerstening, maar vijfhonderd jaar verzet van de indianen centraal staan.

IRRITATIES

De kritische houding van de protestanten heeft irritaties opgeroepen bij de Celam. "Degenen die kritiek hebben op de kerstening van Amerika zijn nauw verbonden met de protestantse hervormingsdrift die belang heeft bij verzet tegen het katholicisme in Latijns-Amerika", aldus voorzitter kardinaal Nicolas Lopez Rodriguez. Hij zal niet aanvaarden dat de kerstening van Amerika wordt gezien als begin van "vernietiging en volkerenmoord".

Lopez Rodriquez, aartsbisschop van Santo Domingo, stoort zich hevig aan de "intensieve campagne" van de protestantse kerken, waarin de confrontatie tussen Spanje en de indianen wordt zwartgemaakt. "Het is schandelijk dit historisch moment negatief voor te stellen. Iedereen die een positieve kijk op de ontmoeting tussen Europeanen en Amerika afwijst, staat veraf van de historische waarheid."

Ook de 150.000 religieuzen in Latijns-Amerika, verenigd in de CLAI, staan uiterst kritisch tegenover de eigen geschiedenis. Hun project 'Palabra y Vida' (Woord en leven), waarin vanuit het perspectief van onderdrukte bevolkingsgroepen de afgelopen vijfhonderd jaar wordt bekeken, moest onder druk van het Vaticaan worden stopgezet.

FEEST

Dan zijn er de bevrijdingstheologen die geen gelegenheid voorbij laten gaan om hun kritiek te spuien. "Europese christenen veroverden het continent en veroorzaakten de grootste volkerenmoord aller tijden", zegt Leonardo Boff. En de verovering gaat nog steeds door, in de vorm van economische uitbuiting en politieke achterstelling van indianen en zwarten en de vernietiging van hun cultuur.

"De katholieke missionarissen en protestantse zendelingen predikten niet alleen het evangelie, maar ook de Europese cultuur", aldus Boff. En ook hieraan is nog geen einde gekomen. De documenten voor 'Santo Domingo' zijn sterk Europees gekleurd. Zolang dat het geval is, zal het christendom in Latijns-Amerika volgens Boff "etnocentrisch en racistisch" blijven.

Maar er is in 1992 ook reden om feest te vieren, vindt de theoloog die al jaren het Vaticaan op zijn hielen heeft. Laten we de veertigduizend-jarige geschiedenis van de oorspronkelijke volkeren herdenken, laten we de overleving van inheemse en Afro-Amerikaanse godsdiensten als Voodoo, Candomble en Yoruba vieren, adviseert hij.

De kerk moet het herdenkingsjaar aangrijpen om de inheemse bewegingen te ondersteunen. Zij moet breken met het neo-kolonialisme en duidelijk de kant kiezen van armen en onderdrukten. Als dat de 'nieuwe evangelisatie' van de RK kerk is, staat Boff er volledig achter. De eerste evangelisatie van Latijns-Amerika stond in het teken van onderdrukking, de tweede moet in het teken van de bevrijding staan.

SCHULDEN VERGEVEN

Maar Boff en andere bevrijdingstheologen vrezen dat de Latijnsamerikaanse bisschoppen in het herdenkingsjaar hun principiele keuze voor de armen, die zij in 1968 in Medellin maakten en elf jaar later in Puebla bekrachtigden, zullen laten varen. Als gevolg van het benoemingenbeleid van paus Johannes Paulus II, zijn de progressieve bisschoppen in de Celam inmiddels veruit in de minderheid.

■ *...Paus Johannes Paulus II tijdens zijn recente bezoek aan Brazilië. Bij een ontmoeting met vertegenwoordigers van 35 indiaanse stammen kreeg hij de hoofdtooi aangereikt van de Xavanten en een wandelstok. De paus werd door de indianen gevraagd om zijn invloed aan te wenden om een einde te maken aan het uitmoorden van de indianen door de grootgrondbezitters. De vrucht van vijf eeuwen kerstening...*

(AFP-satellietfoto)

Gustavo Gutierrez heeft het rijke Noord-Amerika uitgedaagd in 1992 de enorme

Vergeef ons onze schulden

buitenlandse schulden van het zuiden kwijt te schelden. 'Vergeef ons onze schulden' is in dit geval "heel concreet, en wij hebben ook het historische recht om dit te vragen als we denken aan het goud dat gestolen is van de indianen, van dit continent". De gigantische schuldenlast betekent de dood voor vele Zuid-Amerikanen, aldus Gutierrez.

ALTERNATIEF

De indianen zelf willen dat de kerk hun godsdienst en geloofsbeleving eindelijk serieus neemt. En hun strijd om de grond ondersteunt. "God is aanwezig in onze grond, in onze organisatie, in ons leven. Hij toont zich in onze geschiedenis, in onze onderlinge betrekkingen, in onze traditie. Het simpele feit dat wij hebben kunnen overleven, is het gevolg van Gods aanwezigheid onder ons. Hij blijft ons ook nu ondersteunen in onze strijd."

"Wij moeten 1992 aangrijpen om duidelijk te maken dat we er, ondanks alles, nog steeds zijn", concludeerden de deelnemers aan een congres over indiaanse theologie. "Dat onder de as van de geschiedenis ons vuur brandt. Dat wij als indianen niet vechten voor een onzeker cultureel en maatschappelijk alternatief: Wij belichamen dat alternatief."

...er valt weinig te vieren... (AFP-satellietfoto)

Marco de Castro

Vervolg van pag. 1

niet vertellen dat wij 'geen land zijn'. Toegegeven, we zijn eeuwenlang een kolonie geweest, maar toch een land met een volk. We hebben onderling culturele verschillen, mensen met verschillende huidskleur en verschillende religies. Maar daar zijn we juist altijd zo trots op geweest. Wij wonen op vijf eilanden die veel onderlinge contacten onderhouden. Er zijn inter-huwelijken, een vrij intensief handelsverkeer, werknemers van het ene eiland die op een ander eiland werken. Er zijn familiale contacten en contacten op het gebied van handel, industrie, toerisme, cultureel- en sportgebied en ga zo maar door. De voordelen van een groot land t.o.v. een kleinschalig land kent iedereen. Eenheid maakt macht en overal om ons heen zien we een streven naar grotere eenheden: in Europa, in het Caribisch gebied en in Latijns Amerika".

CHAOS

"Ik vraag me trouwens af of de politici die nu zo hard roepen om een 'autonoom Curaçao', hebben stil gestaan bij het scenario dat ons te wachten staat wanneer wij de Antillen verlaten. Dat betekent immers dat de rest van de Antillen blijven bestaan, met hun Centrale Bank, goud- en deviezenvoorraad, de Antilliaanse gulden, de ALM, de SVB, de landsambtenaren en ga zo maar door. Curaçao moet dan, net zoals dat indertijd met Aruba is gegaan, zijn eigen instellingen gaan opbouwen en tot een boedelscheiding zien te komen met de andere eilanden. Ik zie het al: een Antillen met de hoofdstad op St. Maarten en een vooruitstrevende St. Maartense politicus die zegt: laat de ALM maar hier komen en laat die landsambtenaren maar bij ons komen werken. Trouwens je kan er op rekenen dat Nederland in zo'n geval veel meer aandacht gaat schenken aan de kleine eilanden en aan Curaçao laat weten: nu kunnen jullie je eigen zaken wel regelen. Ik moet er niet aan denken wat voor chaos ons dan te wachten staat".

Vóór het jaar 2000: 500 km per uur

Vliegen op nul meter hoogte met Duitse toekomsttrein

DAAR GA JE DAN. Licht vibrerend, zonder rukken komt de Transrapid op gang. Zittend in een zetel kijk je vanaf vijf meter hoogte over het weidse, groene landschap van Eemsland, een verlaten streek in de noordwest hoek van Duitsland, waar kanongebulder van oefenende artillerie al sedert mensenheugenis voor lief wordt genomen.

Met een licht aanzwellend zoemen maakt de TR 07 snelheid. Gevoelens van opwinding komen bovendrijven. Steeds sneller flitst de verweesde streek voorbij. Een nieuwe belevenis. De trein zweeft gedragen door elektromagneten, over de bijna 32 kilometer lange *Magnetschnellbahn*, een testtraject met twee lussen (doorsnee 3380 en 2000 meter), begin- en eindpunt in de periferie van het dorp Lathen. Dit is dus wat de bij dit experiment betrokken onderzoekers 'vliegen op nul meter hoogte' noemen. De Transrapid helt in een bocht lichtjes naar een kant over (12 graden), wat het gevoel van vliegen nog wat versterkt.

TESTRIT

Na de eerste sensatieprikkel, strekken we de benen en lopen door het luxueus uitgevoerde compartiment naar achteren. Niet ver, want een schuifdeur (verboden toegang) verspert de weg. Achter donker getint glas zien we enkele technici gespannen op monitors turen. In hun gedragingen en reacties worden we gadegeslagen door Gerd Hugenberg, een van de vurigste pleitbezorgers voor de Transrapid, hèt vervoersmiddel van de toekomst. Althans als we hem en zijn vele medestanders mogen geloven. Hugenberg, sedert 1977 nauw bij de ontwikkeling van de snelle magneettrein (ook wel magneetkussentrein genoemd) betrokken, wijst op een minuscuul schermpje boven de bestuurderscabine, waar digitaal de snelheid van de Transrapid wordt aangegeven. "Wat denk je ervan? Al tweehonderd kilometer!" Er klinkt trots in zijn stem. Ofschoon Hugenberg reeds de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt, blijft hij 'honorair' als voorlichter aktief. Het enthousiasme voor 'zijn' project lijkt geen grenzen te kennen. Het acceleratievermogen is inderdaad overweldigend. Waar treinen als de ICE en de TGV 30 kilometer nodig hebben om een snelheid van 300 km per uur te bereiken, haalt de Transrapid die in 5 kilometer. Gefixeerd kijken we naar de snelheidsmeter: 250-275-300-310-314-300-200-100-50-0. Zo gladjes als de Transrapid is vertrokken, komt hij ook weer zonder schokken tot stilstand. De bestuurder zet de koptelefoon af waarmee hij tijdens de rit vanuit zijn cabine (medewerkers spreken van piloot en cockpit) steeds contact onderhield met de basis. Alles verliep zoals het moest verlopen. Geen bijzonderheden. We kunnen ons dan ook vinden in het door voorstanders gekoesterde oordeel van bondspresident Richard von Weizsäcker na zijn kennismaking met de Transrapid: 'Aangenamer dan weg, spoor en vliegtuig'.

HIGH TECH

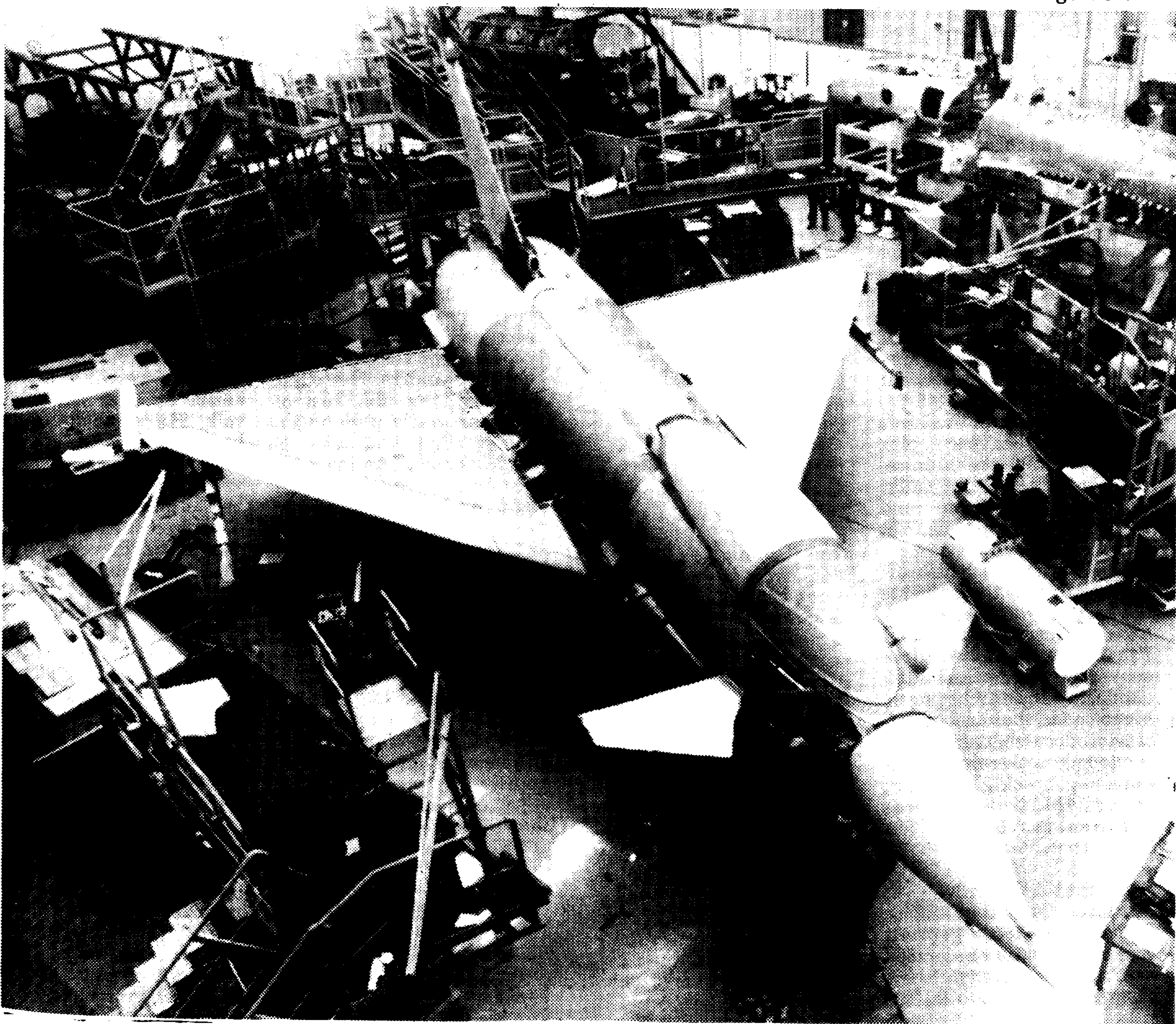
Meer dan vijftig hoog gekwalificeerde technici zijn dagelijks bij de TVE te Lathen met de experimentele magneettrein in de weer. Trein is overigens niet het juiste woord, want de techniek verschilt zoveel van dat conventionele vervoermiddel dat een vergelijking van beide systemen al bijna niet meer opgaat. Sedert kort verkeren de medewerkers aan de TVE in een lichte staat van euforie. Want het gaat er steeds meer naar uitzien dat hun high-tech project, waaraan al meer dan twintig jaar met wisselend succes wordt gewerkt, eindelijk erkenning krijgt. De 1,6 miljard mark, die het Ministerie van Onderzoek sedert begin van de jaren zeventig in research en ontwikkeling van de Magnetschnellbahn investeerde, zijn niet verdwenen in een bodemloze put.

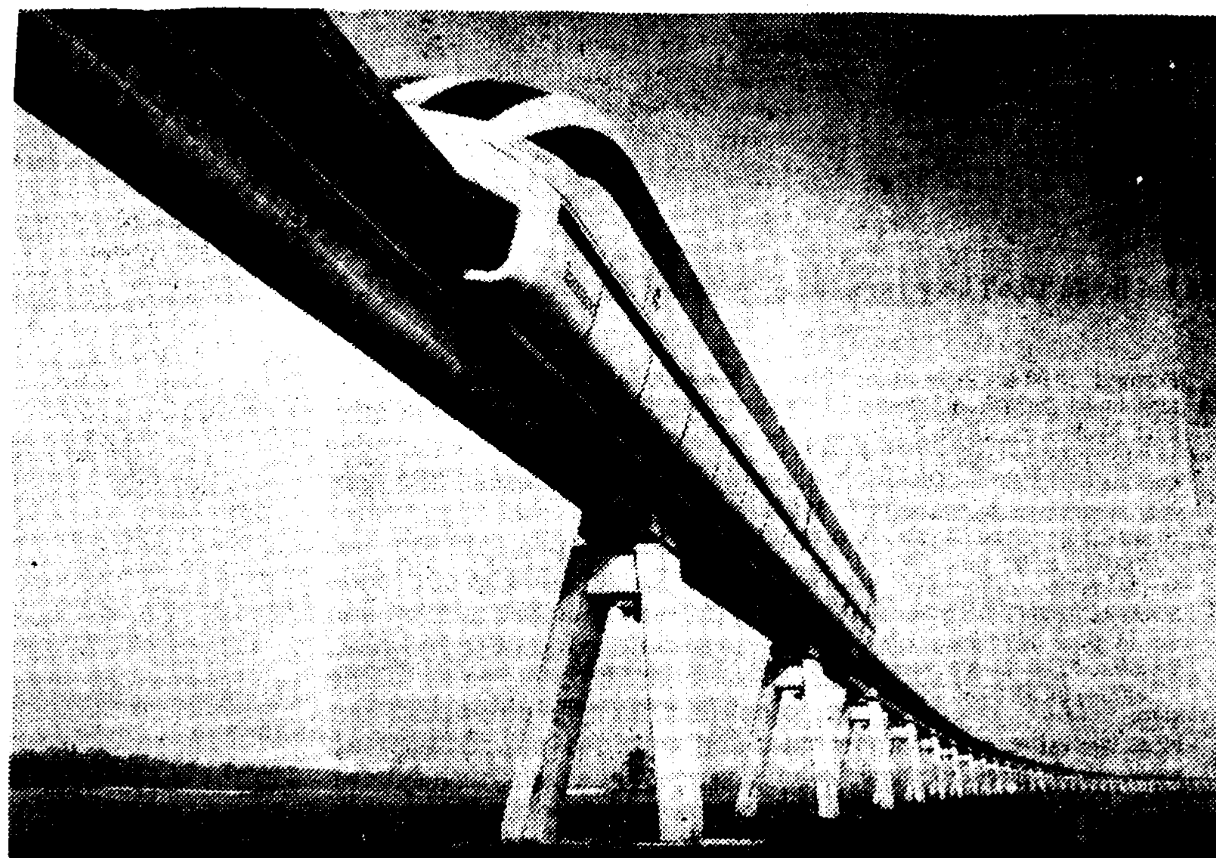
EENWORDING

De éénwording van de twee Duitslanden kan op de verdere ontwikkeling van de magneettrein een positieve uitwerking hebben. Want de overheid laat er zich veel aan gelegen liggen de voormalige DDR met zijn krakkemikkige infrastructuur te ontsluiten. Nog dit jaar hopen de belanghebbenden bij de Transrapid (Lufthansa, Bundesbahn en een industrieconsortium) de vergunning te krijgen voor de aanleg van het eerste baanvak, een verbinding tussen de metropolen Hamburg en Berlijn, waarmee naar schatting een bedrag van 7,5 miljard mark gemoeid zal zijn. "Vóór we kunnen gaan bouwen - er gaat alleen enorm veel tijd zitten in de onteigenings- en milieuprocedure - zijn we twee, drie jaar verder", voorspelt ingenieur Wolfgang Raasch, bedrijfsleider van het gigantische testcomplex in Lathen. "Maar ik ben er zeker van dat we nog vóór het jaar 2000 met een snelheid van 500 kilometer per uur in 55 minuten van Hamburg naar Berlijn zweven. Het is het vervoermiddel van de toekomst. Eerst was er het wiel, daarna de magneet".

Het hele systeem van de Transrapid is gebaseerd op de aantrekkingskracht van elektromagneten, anders dan in Japan, waar men gekozen heeft voor de elektrodynamische techniek. Een elektronisch regelsysteem (100.000 correcties per seconde) waakt ervoor dat de afstand tussen rails en trein constant 10 millimeter blijft. Voor de aandrijving van de geavanceerde treinen wordt de lineair motor gebruikt. Het primaire aandrijfgedeelte van de lineair motor zit bij het Transrapid-systeem in de speciale rails, waardoor het treinstel als het ware door een zich verplaatsend magnetisch veld voorwaarts wordt getrokken. Hetzelfde systeem kan door een omkering ook als rem functioneren. De aanstormende trein stelt het magnetisch veld van de baansegmenten zelf in werking, waardoor het energieverlies tot een minimum wordt beperkt. Overigens is het begrip van voortdenderende trein op de Transrapid niet van toepassing, want hij produceert aanmerkelijk minder decibels dan de conventionele snelle treinstellen als de ICE of de Franse TGV. Maar een 'fluistertrein' zoals de Transrapid ook wel wordt genoemd, is de magneettrein ook weer niet. Bij een snelheid van 300 kilometer per uur ontwikkelt hij een geweldige turbulentie, een geluid dat aan een storm windkracht 10 doet denken.

MUNCHEN - Het prototype van het controversiële Europese gevechtsvliegtuig 'Jaeger 90' wordt momenteel in de fabriek van Messerschmitt-Boelkow-Blohm (MBB) klaargemaakt voor de eerste vlucht. Een tweede prototype wordt later dit jaar vervaardigd in de Britse fabriek in Warton. In totaal worden er zeven prototypes gebouwd van de Jaeger 90 in het kader van het gemeenschappelijk project EFA (European Fighter Aircraft) waarbij Duitsland, Engeland, Italië en Spanje betrokken zijn. Met de eigenlijke produktie zal pas in 1996 worden begonnen.

De trein van de toekomst raast met windkracht 10 over het proefbaanvlak

Alsnog octrooi Harvard-muis

VORIG JAAR oktober heeft de onderzoeksdivisie van het Europees Octrooibureau in München toch een octrooi verleend op de 'Harvard muis' nadat een eerdere aanvraag van de Harvard Universiteit in Boston was afgewezen. De Harvard muis is een aan de Amerikaanse Harvard Universiteit gekweekte muizestamk die een menselijk kankergen, het *myc*-gen, bevat, dat via genetische manipulatie is ingebracht. De muis kan worden gebruikt voor het testen van stoffen op mogelijk kankerverwekkende eigenschappen.

De octrooi-aanvraag werd indertijd afgewezen met een beroep op artikel 53b van h[...] Europese Octrooiverdra[...] Dat artikel verbiedt h[...] octrooieren van rassen v[...] planten en dieren. Toen [...] was de veronderstelling d[...] het octrooi verworpen worden om de Harvard U[...]versiteit zelf de gelegenhe[...] te geven in beroep te gaa[...] tegen deze beslissing. Toeg[...]kend na een beroepsproc[...]dure zou het octrooi sterke[...] staan dan wanneer het onmid[...]dellijk zou zijn verleend. O[...] die manier werd eventue[...] opposanten het gras voor [...] voeten weggemaaid.

BEROEP

Harvard ging inderdaa[...] vrijwel onmiddellijk i[...] beroep en in 1990 werd d[...] oorspronkelijke beslissing to[...] niet-verlenen dan ook terug[...] verwezen naar de onderzoeks[...] divisie van het Europee[...] Octrooi Bureau. De divisi[...] stelt nu bij haar jongst[...] besluit vast, dat het nie[...] aangaat om een hele klass[...] van nieuwe technieken t[...] verbieden op grond van d[...] mogelijke gevaren voor d[...] openbare orde en de goed[...] zeden. Zij concludeert dat d[...] voordelen van de betreffend[...] techniek voor de menshei[...] groter zijn dan de nadeler[...] die de muizen ondervinden. Dat geldt, aldus de 'exami[...]ners' alleen voor dit special[...] geval, de Harvard-muis. Onderzoekers die ander[...] genen in andere diere[...] inbouwen, moeten dus no[...] maar zien dat ze een octroo[...] krijgen. Het nu verleend[...] octrooi zet echter wel de toon voor de nabije toekomst

Glas zonder platina voor lastechniek

IN LASERAPPARATUUR wordt gebruik gemaakt van optisch glas van zeer hoge zuiverheid. Daarom wordt het glas in de fabriek bereid in smeltkroezen van platina, een chemisch zeer inert materiaal. Toch komt er tijdens de bereiding nog wat platina in de smelt terecht, zodat het uiteindelijke glas minuscule platinadeeltjes bevat. Deze deeltjes zijn tijdens controles vaak niet aantoonbaar en zijn bij gewone lasertoepassingen ook niet hinderlijk. Maar bij lasers van hoog vermogen zijn zij dat wel, en daarom wordt bij de Schott Glaswerke in Mainz een nieuwe techniek gebruikt om het aantal platinadeeltjes tot vrijwel nul te reduceren. Platinadeeltjes in laserglas kunnen zoveel energie absorberen, dat zij tot boven hun kookpunt (circa 4100 K) worden verhit en in het glas exploderen. Door deze 'mini-explosies' ontstaat er schade, die het glas op den duur onbruikbaar maakt. Deeltjes ter grootte van ongeveer 5 micron kunnen bij gewone lasertoepassingen beschadigingen van groter dan een kwart millimeter veroorzaken. Volgens onderzoekers van Schott is het een probleem waar 'alle belangrijke producenten van hoogwaardige glassoorten voor lasers' mee worstelen. Nu kan het platina zich in twee vormen in het glas bevinden: in de vorm van afzonderlijke metaaldeeltjes of in ionogene, 'onopgeloste' vorm. In het laatste geval kan het veel minder schade veroorzaken en het nieuwe bereidingsproces van Schott is er dan ook op gericht om het platina dat tijdens de bereiding toch in het glas komt, zoveel mogelijk in opgeloste toestand te houden en zich niet tot deeltjes te laten ophopen (het woord 'opgelost' mag hier worden gebruikt, omdat glas in feite een onderkoelde vloeistof is). Dit wordt bereikt door het creëren van een oxyderende atmosfeer boven de glassmelt en het handhaven van hoge temperaturen. Met behulp van de nieuwe techniek produceert Schott nu glasvolumes tot vier liter die vrij zijn van platinadeeltjes. De gemiddelde grootte van de toch nog onstane deeltjes is kleiner dan 5 micron. De hogere concentraties platina in deze glassoorten veroorzaakt wel een grotere absorptie van blauw licht. Dit leidt tot een wat hogere temperatuur en tot een geringer 'pomprendement' van de laser. De absorptie is echter te gering om het prestatievermogen van grote lasersystemen, zoals de NOVA van het Lawrence Livermore National Laboratory in de V.S te verminderen.

'Heilig bloed' van Napels minder wonderbaarlijk

Tot de belangrijkste relikwieën in de katholieke kerk behoort het bloed van de vroegste heiligen, liefdevol opgeboren in kleine glazen flesjes. Het bloed is gestold, maar wordt op hoogtijdagen weer vloeibaar onder de handen van religieuze leiders. Zo hebben generaties gelovige katholieken zich vergaapt aan het wonder van Napels, waar een oud medicijnflesje wordt bewaard met het bloed van Sint Januaris.

Sinds 1893 is zijn gestolde bloed in Napels om de paar maanden weer tot stromen gebracht. Duizenden toegestroomde gelovigen waren hier rechtstreeks en miljoenen andere via de televisie getuige van. Maar volgens Luigi Garlaschelli, als organisch chemicus verbonden aan de Universiteit van Pavia, is hier gewoon sprake van *thixotropie*: sommige gels worden vanzelf weer vloeibaar als men ze roert of schudt en vervolgens weer stroperig als ze een tijdje rustig blijven staan. Thixotropie kan met middeleeuwse technieken worden opgeroepen.

Typerend voor de bloedceremonie, die bij verschillende kamertemperaturen wordt opgevoerd, is dat het glazen relikwie herhaaldelijk wordt omgekeerd om te zien of het bloed al gestold is. Hierdoor worden op het kritieke moment bepaalde afschuifkrachten opgeroepen, die de massa vloeibaar maken. Dat is een natuurwet, er komt gee[...] bedrag aan te pas. Het ver[...]schijnsel werd in het labora[...]torium nagebootst met ee[...] gehydraeerde ijzerchloride verbinding (met moleculai[...] geboden water) waaraan voor[...]zichtig kalk werd toegevoegd. Darna werd deze oplossin[...] enkele dagen lang gedialy[...]seerd met behulp van gedes[...]tilleerd water. Hiervoor wer[...] een speciale dialysemem[...]braan gebruikt, maar da[...] had ook een vel perkamen[...] of een middeleeuwse varkens[...] of koeiedarm kunnen zijn

OP VULKANEN

IJzerchloride is in de vorm van het mineraal molesiet op de hellingen van actieve vul[...]kanen zoals de Vesuvius t[...] vinden. De aldus ontstan[...] oplossing liet men een paa[...] dagen staan indampen to[...] een volume van 100 milli[...]liter. Daarna werd ee[...] snufje zout toegevoegd e[...] het resultaat was een don[...]kerbruine opgeronnen bloe[...] gelijkende thixotrope mass[...] waaruit na een uur een mooie gel ontstond. Door dez[...] zachtjes te schudden werd het spul weer vloeibaar en vice versa. Ook uit andere grondstoffen kan een thixo[...]troop gel worden bereid e[...] daarmee is het wonder van Napels nu voor leken ver[...]klaard. Nadere chemische analyse van de relikwieën is alleen mogelijk door de flesjes te openen, maar daarvoor heeft de Universiteit van Padua geen permissie uit Rome ontvangen. Inmiddels, zeggen de onderzoekers, is dat offer ook niet meer nodig.

Experimenten samen met kunstenaarsvriend

Westlandse tuinder kweekt kunststukjes van paprika

= door John Huijs, Gelderlanderpers =

HET NEDERLANDSE WESTLAND, Europa's moestuin. Het ene glastuinbedrijf naast het andere. Voor Westlandse begrippen heeft ook Jack Alblas (37) in Wateringen een heel gewoon tuindersbedrijf: 2,2 hectare glas met daaronder eindeloze rijen paprikastruiken. Niets speciaals op het eerste oog. Dat Jack op biologische wijze vijf verschillende kleuren paprika's teelt, waar de meeste collega's zich op één kleur concentreren en ongedierte met de gifspuit te lijf gaat, lijkt het enige bijzondere aan het bedrijf. Jacks echte liefde gaat echter uit naar een piepklein kastje, pal naast het eigenlijke bedrijf. Daarin staat een keur aan paprikasoorten te pronken in de Hollandse nazomerzon. De vruchten uit dat kastje hoeven niet te voldoen aan de strenge standaardeisen van het Centraal Bureau voor de Tuinbouwveilingen. Ze hebben de meest bizarre vormen, kleuren, terwijl de smaak varieert van mierzoet tot heet als de hel.

Eén van de laatste paprikasoorten die in Jacks paradijs zijn geboren is tegelijkertijd een heel oude: de 'oerpaprika', zoals Columbus hem meebracht van zijn reizen naar Zuid-Amerika. Althans, wat het uiterlijk betreft.

Jack: "Of hij hetzelfde smaakt als de oerpaprika, dat weet ik niet. Van de smaak van de oorspronkelijke paprika bestaan geen beschrijvingen en zelf heb ik die natuurlijk niet kunnen proeven".

Dit jaar is het vijfhonderd jaar geleden dat Columbus de paprika introduceerde in de Oude Wereld. Het heeft bijna net zo lang geduurd voordat de vrucht behoorlijk wortel schoot in de Nederlandse bodem. Want in commercieel opzicht gedijt de paprika in Nederland pas een jaar of tien. In 1965 consumeerde de Nederlander nog maar 1,3 ons van de rode of groene vruchten per jaar. Dat was in 1980 opgelopen tot één kilo. In 1987 hapte Nederland al ruim twee kilo per persoon weg. En vorig jaar bedroeg de consumptie drie kilo en twee ons, vijfentwintig keer zoveel als in 1965.

Het gros van alle paprika's die we verorberen, is nog altijd rood en groen. Maar om gelijk een wijdverbreid misverstand uit de weg te ruimen: de rode en de groene paprika komen van dezelfde struik. De rode is alleen maar rijper dan de groene. Langzaam maar zeker begint men ook te wennen aan de gele en oranje paprika die vaak samen met een rode en een groene soortgenoot in één netje in de supermarkt liggen. Waarom zou je ook meer kleuren wensen? Er is toch ook geen hond die om paarse peentjes komt? En waarom zou je je druk maken over de vorm van de paprika? Je snijdt hem immers in stukken en gooit hem in pan of saladebak. Of je zet hem rechtop en vult hem met rijst of gehakt en dan is de zogenaamde bloekpaprika zoals de Nederlandse tuinders hem telen verduveld handig, want de onthoofde vrucht blijft keurig rechtop staan.

Daar komt nog bij dat de blokvorm makkelijk is bij het automatische sorteren en verpakken. Bovendien is de Nederlandse blokpaprika minder kwetsbaar bij het transport dan de grillige vruchten die bijvoorbeeld de Hongaren al decennia lang als volksvoedsel telen. Dat komt goed uit wanneer je toevallig 's werelds grootste paprika-exporterende natie bent. Aan al deze overwegingen heeft Jack Alblas geen enkele boodschap. Hij voelt zich niet verplicht om het te laten bij het telen van paprika's zoals de keurmeester op de veiling of de consument die graag zien.

NACHTMERRIE

Jack vindt het gewoon leuk om te experimenteren met de vorm en de kleur van de paprika. Jarenlang al goochelt hij met de vruchten, bijvoorbeeld door de temperatuur in de kas te laten schommelen. Een nachtmerrie voor de commeriële teler, maar Jack geniet van de bizarre vruchten die dit oplevert. Temperatuurschommelingen vergroten de kans dat bij de vorming van bepaalde paprikasoorten de stuifmeeldraden vergroeien tot vruchtvlees. Dat levert sierlijk gekrulde, maar o zo transportgevoelige vruchten op. Puntie paprika's van felgeel tot zachtlila zijn ook te vinden in Jacks glazen wieg. Aan de paprika die er exact uitziet als een vleestomaat en die hij net als 'de punt' verkreeg door kruising, beleeft de kweker net zoveel lol. Kruisingen van de paprika met familiegenoot de hete peper schuwt hij evenmin. Het zoet ogende, maar in werkelijkheid loeihete kruisresultaat leidt volgens Jack regelmatig tot verwarring bij vrienden en kennissen die de kweker volpropt met zijn paprika's

Jack, lachend om de bedriegelijke vrucht die uit zijn groene vingers is gekomen: "Er zijn kennissen die de hete paprika per ongeluk in gerechten hebben verwerkt die eigenlijk zoetig moeten zijn. Wanneer je daar nietsvermoedend een hap van neemt, zit je wel even te blazen". Eigenlijk is niets de Westlander te dol als het gaat om uiterlijk en smaak van de paprika en hij doet er alles aan om dat enthousiasme uit te dragen. Hij liet de vrucht verwerken in het bruidsboekt van zijn vrouw Monica.

Exclusieve 'groenteboetieks' tot in de Verenigde Staten toe, benaderen Jack om in hun zaak met een paar vruchten te kunnen pronken. De winkelier kan ze meestal aan de straatstenen niet kwijt, zo weet Jack, "maar een paar bijzondere produkten in de winkel werken dikwijls toch omzetverhogend omdat je er als winkelier mee suggereert tot de nieuwste snufjes toe compleet is".

KUNST

Zijn kunstenaarsvriend Adri Huisman, ook een tuinderszoon uit het Westland, is eveneens al jaren in de ban van het vorm- en kleurpotentieel van de paprika. Deze beeldhouwer studeerde aan de Rotterdamse kunstacademie zelfs af op een paprikaproject. Hij was het ook die brood zag in de ontwikkeling van de 'oer-paprika' zoals Jack die toevallig terugkweekte uit de Surinaamse paprika en die hij in het 'Columbusjaar' 1992 wil gaan promoten. Samen stelde het tweetal vorig jaar curieuze paprika's ten toon in De Zonnehof in Amersfoort: een bonte verzameling vruchten in weckglazen aan de muur. De expositie met als titel: 'De synthetische dimensie' bestond verder uit werk van (industrieel) ontwerpers, filosofen, architecten, beeldende kunstenaars, componisten en bedrijven. Een paprika naast een surfplank. Toch is het geen pure liefhebberij die Jack drijft bij het ontwerpen van nieuwe paprika's. Op de achtergrond spelen ook commerciële en zelfs idealistische gedachten mee. "Wil je de belangstelling voor de paprika houden zoals die op dit moment is, dan zul je steeds met iets nieuws moeten komen. Dat mijn haute-couture-paprika's in velerlei opzicht niet aan de eisen van de handel voldoen, doet niet ter zake. De paprika blijft alleen populair en daarmee een vrij constant commercieel succesvol produkt voor de teler, als je hem steeds op een andere manier onder de aandacht brengt. In dat opzicht is de tentoonstelling in Amersfoort erg belangrijk geweest voor de paprika".

Jack Albas (links) en Adri Huisman zijn allebei verslingerd aan de paprika.

VIES

"Bovendien moet je steeds inspelen op de wens van de consument. Neem nu de bruine paprika, die momenteel in zeer geringe aantallen in exclusieve winkels te koop is. Die paprika verkoopt niet omdat de consument hem er vies vindt uitzien". Jack scharrelt een bruine paprika op uit de berg verschillende vruchten die voor hem op tafel ligt. Het ding ziet er inderdaad vies uit. "Wanneer je zoiets merkt, moet je die paprika gaan veranderen. Ik heb er nu een geteeld die veel lichter van kleur is en er daardoor een stuk smakelijker uitziet. Een aardige bijkomstigheid is dat mijn lichtbruine paprika tijdens de groei minder snel scheuren krijgt, een euvel waar zijn voorganger nogal eens mee te kampen heeft".

"Ook het imago van de paprika kun je bijschaven door met het uiterlijk en de smaak te spelen. Het is een bekend gegeven dat vooral de oudere Nederlanders het niet erg hebben op de paprika. Die mensen hebben vaak niet veel gereisd en staan daardoor niet zo open voor nieuwe produkten en gerechten. Jonge mensen daarentegen zijn helemaal gewend aan de smaak van de paprika. Dat kun je uitbuiten. Waarom bijvoorbeeld als 'tussendoortje' geen zoete paprika in plaats van een appel?"

KAMERPLANT

Maar Jack gaat nog verder. Hij ziet in de paprika en in veel andere groente- en fruitgewassen ideale kamer- en kantoorplanten. Samen met Adri Huisman doet hij zijn best om de tuinbouw dichter bij de mensen te brengen. Adri Huisman: "Met de sierplanten zoals die overal in tuinen, in huizen en in kantoren staan, hebben de meeste geen enkele binding. Vruchtdragende planten staan van nature veel dichter bij de mens vanwege het voedsel dat ze opleveren. Bovendien kun je met eten niet knoeien zoals met sierplanten wel mogelijk is. De regels voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen op voedselplanten zijn behoorlijk pittig". Volgens het ideaalbeeld dat Jack en Adri voor ogen staat, woont de mens in kassen. De huidige kassenbouwtechniek kan volgens hen veel gerieflijke woningen opleveren. Omdat je niet alle bestaande woningen kunt slopen, zou je volgens het duo op daken van flats en kantoorgebouwen en tussen rijtjeswoningen glazen overkappingen kunnen bouwen waar de bewoners of kantoormensen met steun van professionele tuinders vruchtplanten onderhouden.

DROOMBEELD

Het klinkt allemaal erg utopisch, maar met de verwezenlijking van dit droombeeld maakt het tweetal al een voorzichtig begin. Een architect uit Voorburg heeft bij wijze van experiment twee koepels op een nieuwbouwproject in die gemeente gebouwd. Jack en Adri bedenken momenteel samen met de bewoners een plan voor de inrichting van een gemeenschappelijke kruidentuin onder het glas. Nog wat verder van realisering is een plan voor de bouw van 3000 kaswoningen in Dordrecht. Jack: "Als dat doorgaat... We willen er bijvoorbeeld eetbare bloemen gaan kweken. Fantastisch toch".

HAAL JE op de tast een tomaatje uit de groentebak van je ijskast, blijkt het een paprika te zijn. Dat kan alleen maar een paprika van de Westlandse tuinder Jack Alblas zijn. Voor deze *haute coutere-paprikateler*, zoals hij zichzelf ziet, zijn de vorm en ook de kleur van het familielid van de nachtschaden geen vast gegeven. De vruchten die hij samen met kunstenaar Adri Huisman bedenkt en teelt zijn ware kunststukjes. Centrum voor beeldende kunst *De Zonnehof* in Amersfoort stelt ze zelfs ten toon.

Goden keizers en bakkerijen: Ostia in tijd van de Romeinen

= door Theo Holleman, Gelderlander =

DE OVERLEVERING wil dat de vierde koning van Rome, Ancus Marcius (642-616 vC), de havenstad Ostia stichtte. Maar overleveringen willen zoveel. Vaststaat dat 'Rome's Rotterdam' tijdens de Tweede Punische Oorlog (218-201 vC) een belangrijke marine-basis was. In de eeuwen daarna ontwikkelde de haven zich tot het aanvoerpunt van handelswaar voor Rome. Claudius (41-54) en zestig jaar later Traianus breidden het havencomplex uit. Met Ostia (40.000 inwoners) ging het bergaf nadat Constantijn de Grote rond 330 het zwaartepunt van het Romeinse Rijk naar Constantinopel (Istanbul) had overgeplaatst. De ooit roemruchte havenstad werd een *ghost-town* en verviel in ruïnes. Pas in het begin van deze eeuw kregen de restanten aandacht van de archeologen. Maar naar huidige maatstaven documenteerden de eerste onderzoekers hun bevindingen gebrekkig en later, onder Mussolini, was opgraven een kwestie van leegspitten.

BAKKERIJEN

Het Nederlands Instituut te Rome heeft steeds geijverd voor archeologisch onderzoek naar de oude havenstad. Dit resulteerde in publicaties over muurschilderingen en in 1985 bijvoorbeeld in de allereerste wetenschappelijke beschrijving van een 'Ostiaans' huizenblok (door Boersma van de VU Amsterdam). Drs.J.Th.Bakker kwam als student archeologie al naar Ostia. Hij was geïnteresseerd in de relatie tussen architectuur en samenleving en stuitte in dat verband op een merkwaardig religieus element in een bakkerij.

BRANDWEERLIEDEN

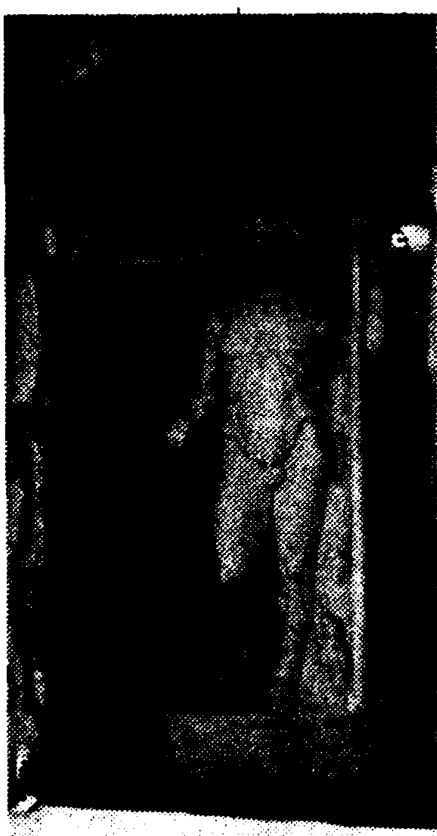
Al in de Republikeinse Tijd subsidieerde de overheid graanprijzen. Gaius Gracchus liet dit 122 vC in de wetgeving vastleggen. Plubius Clodius ging verder. Om de gunsten van de plebejers te winnen stelde deze volkstribuun in 58 vC voor de inwoners van Rome gratis graan te verstrekken. Geen enkele machthebber na hem, ook de keizers niet toen Rome meer dan 200.000 'graangerechtigden' telde, heeft het gewaagd deze maatregel terug te draaien. Graan was dus ongetwijfeld het belangrijkste dat in de haven van Ostia werd aangevoerd. Bakker: "Iedereen praatte over de graandistributie en hoe dat in zijn werk ging, maar niemand vroeg zich af wat er daarna mee gebeurde. Zou elke Romein, zeshoog achter, z'n eigen meel gemalen en brood gebakken hebben? Dat is onvoorstelbaar. Denk alleen maar eens aan het brandgevaar! Sirks, een jurist, stelt daarom dat de bakkers op een goed moment ook voor die 'graangerechtigden' brood gingen bakken. Je kon bij hen je graan inleveren en elke dag tegen een kleine vergoeding brood halen. De situatie in Ostia lag anders. Het staat namelijk lang niet vast of ook daar gratis uitdelingen plaatsvonden. Wel zeker is dat in Ostia gestationeerde brandweerlieden recht hadden op gratis graan. Zeker is ook - en dan heb ik het over het begin van de derde eeuw - dat er een contract bestond tussen de keizer en de bakkers van Ostia en dat dit contract het bakken van brood voor brandweerlieden en keizerlijke slaven regelde. Religie doordrenkte het Romeinse leven. Daar was het officiële Pantheon, waarvan de goden om beurten op voorgeschreven wijze aandacht kregen. Elke familie had verder eigen huisgoden: Laren en Penaten en goden op wie men bijzonder gesteld was. Wegen, kruispunten, markten en ga zo maar door, alles bezat zijn hemelse beschermers.

En al had de staat formeel bepaald wie tot de goedgekeurde gouden hemel behoorde, niemand nam er aanstoot aan als zijn buurman naast Jupiter, Fortuna of Mercurius, de Egyptische Isis of de Perzische Mithras een warm hart toedroeg. Alleen met subversief geachte godsdiensten werd korte metten gemaakt. Tegen deze achtergrond is het niet vreemd dat de directe nabijheid van de verheven keizer - via dat broodcontract - iets bij de bakker losmaakte.

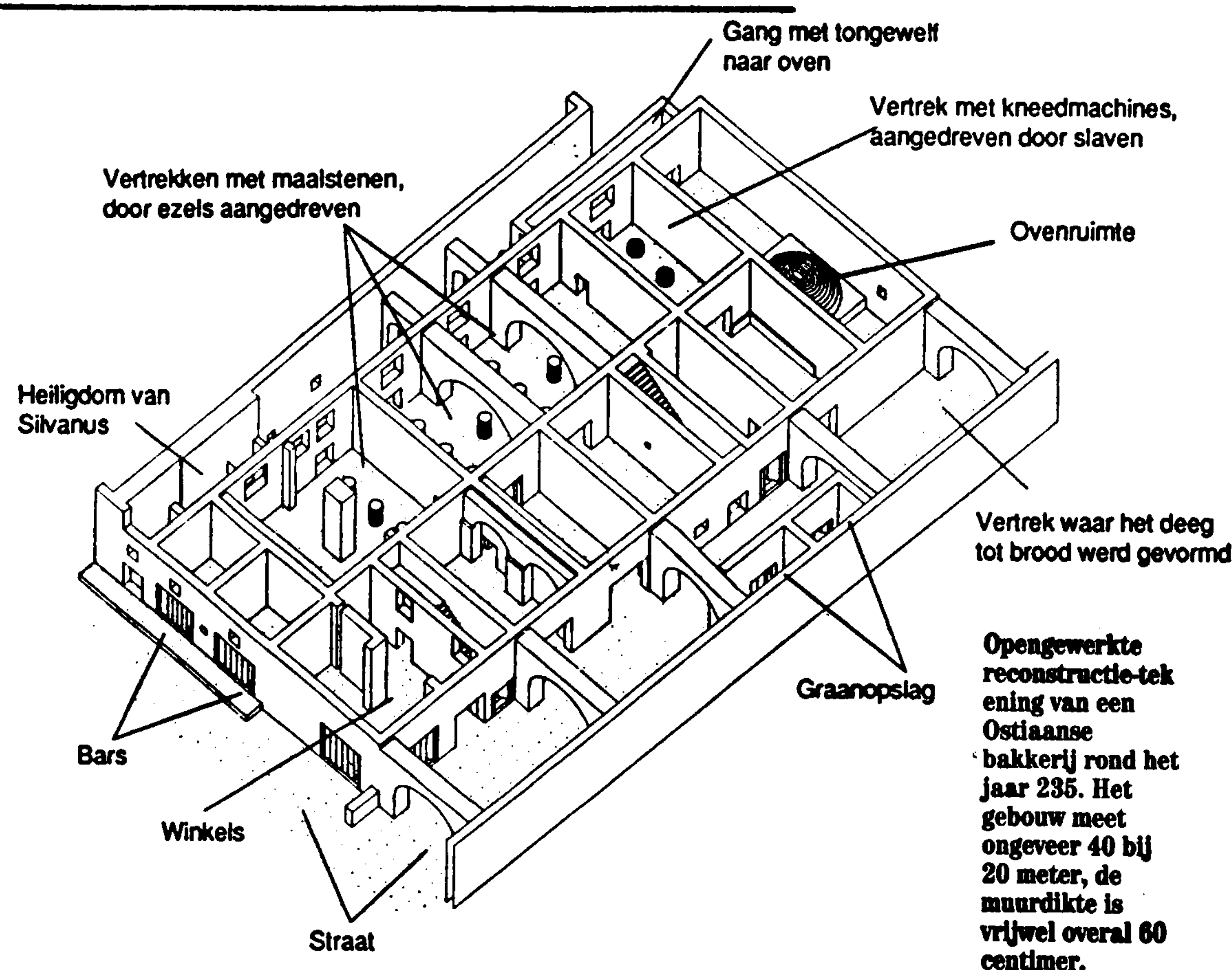
Bakker: "In een van de bakkerijen is ergens achteraf een heiligdom ingericht. Op de muren staat een aantal figuren geschilderd: Castor en Pollux, de beschermers van de zeevaart; Isis en Hapocrates wijzend naar de Egyptische herkomst van het graan; Annona de personificatie van de voedselvoorziening. Verder zijn er afbeeldingen van Augustus en Alexander de Grote aanwezig. De figuur van de bosgod Silvanus verwijst naar de keizer én naar het gewone volk. Hij symboliseert een brug tussen beide. Ik denk daarom dat deze specifieke verzameling figuren in de bakkerij betrekking heeft op een keizercultus. Gegeven opschriften zal de verering Septimus Severus (193-211) en Caracalla (211-217) ten deel zijn gevallen. Dateringen van het gebouw onderschrijven dat. Bovendien is van Caracalla bekend dat hij zich met Alexander de Grote identificeerde".

KAPOT

Op de vraag naar het vervolg van zijn onderzoek kan Bakker geen antwoord teven. Hij gaat dit jaar nog wel op zijn bevindingen promoveren. Maar onvrede met het archeologische bedrijf en gebrek aan werkgelegenheid hebben Bakker doen besliten zich omte scholen. Hij vond een baan in de automatisering. Over Ostia wil hij nog wel iets kwijt: "De stad wordt grootscheeps gerestaureerd. Kapot gerestaureerd als je het mij vraagt. Gebouwen gaan verloren voor wetenschappelijk onderzoek omdat ze worden gerestaureerd nog voor ze behoorlijk zijn beschreven. De verantwoordelijke *Sopritendenza* houdt zich doof voor de internationale kritiek en gaat gewoon door. Daar kan ik nog steeds erg boos over worden".

Privé-heiligdom gewijd aan Jupiter

Opengewerkte reconstructie-tekening van een Ostiaanse bakkerij rond het jaar 235. Het gebouw meet ongeveer 40 bij 20 meter, de muurdikte is vrijwel overal 60 centimer.

De Benetton-fabriek in het Armeense Armenië heeft geen gebrek aan gemotiveerd personeel.

Kook mee met May

Stokvis met kool

VANDAAG een recept voor de vasten: stokvis (bakiou) met kool. U heeft hiervoor nodig:
1 pond stokvis;
1/2 witte kool, klein gesneden;
1 flinke ui, fijn gesneden;
5 tenen knoflook, fijn gesneden;
1/2 hete peper (of meer als U wilt, zonder zaadjes en fijn gesneden)
2 tomaten, ontveld en ontpit;
1/2 cup droge witte wijn;
gemalen zwarte peper;
olijfolie (goed merk).

U weekt de stokvis 12 tot 24 uur. Af en toe het water verversen. Dan de stokvis ongeveer 15 minuten koken tot ze zacht is. Alle vellen en graten verwijderen, in stukjes snijden of breken. Als U weinig tijd heeft, kunt U de stokvis met koud water opzetten. Tot het kookpunt brengen en meteen het water afgieten en met vers water weer aan de kook brengen. Ongeveer 15 minuten laten koken.

Verhit de olijfolie en bak de uien, knoflook en peper zachtjes op een middelmatig vuur gaar. Voeg dan de schoon gemaakte stokvis toe en even mee laten bakken. Dan de tomaten en tot slot de kool, de witte wijn en de peper toevoegen. Sluit de pan en op een zacht vuur 20 minuten laten smoren tot de kool gaar is.

U kunt er witte rijst bij serveren en/of gekookte zoete aardappelen, gekookte bakbananen, gekookte pompoen en hard gekookte eieren (wat U het lekkerste vindt). Succes en eet smakelijk.

MAY

Pionieren in de post-communistische chaos

Benetton-kleren voor burgers van GOS

RUZANNA KOLOYAN, spijkerbroek en geel shirt, hangt met een verlangende blik over de toonbank. Twee meter verderop, ver buiten het bereik van de 16-jarige scholiere, liggen de voorwerpen van haar begeerte hoog opgetast. T-shirts in felle kleuren, sweaters en joggingbroeken, rokjes en blouses. Allemaal voorzien van het keurmerk van westerse kwaliteit in de voormalige Sovjetunie: het Benettonlogo. Het Italiaanse modeconcern dat in het westen opzien baart met omstreden reclamecampagnes, werkt sinds een jaar in de Sovjetunie. Jerevan, hoofdstad van Armenië, is de eerste stad in het verkruimelde communistische rijk waar de Benettonkleding te koop is voor roebels. Weliswaar heeft Moskou al langer een Benettonwinkel, maar daar kunnen alleen toeristen met harde dollars terecht.

De winkel van Jerevan is een paradijs voor de westerse Benettonliefhebber. Een T-shirt dat in Nederland 29 gulden kost gaat er voor 14 gulden over de toonbank, een broek (in Nederland 99 gulden) voor 15 gulden, een sweater (89 gulden) voor 17 gulden. De prijzen in roebels variëren van 190 tot 280, forse bedragen in een land waar het gemiddeld maandinkomen schoomelt tussen de driehonderd en vierhonderd roebel. Ruzanna Koloyan schudt haar zwarte krullen op de vraag of Benetton te duur is. "De spullen zijn mooier en van betere kwaliteit dan de westerse kleding die je in andere particulieren winkels kunt kopen. Bovendien kosten die nog meer".

MADONNA

De hoge ramen en ruime luxueuze inrichting van Benetton vallen op in de Armeense hoofdstad. Kledingstukken liggen op soort en kleur gesorteerd in vakken van donkerrood hout. Uit onzichtbare boxen zingt Madonna over maagdelijkheid. De meeste staatswinkels ogen groezelig en hebben niets op de schappen. De particuliere winkeltjes die het afgelopen jaar zijn opgebloeid zitten in kleine ruimtes in het sousterrain van flatgebouwen langs de hoofdstraten van het centrum. In de ruimte achter de winkel, het onderkomen van de directeur, stap je weer terug in de GOS. De schaarse verlichting komt van een peertje dat aan het plafond bungelt. De muren zijn kaal, de vloer is vies. De stopcontacten zitten als open wonden in de wand. Op het bureau van de directeur springt het telraam in het oog. De rekenmachine is hier nog niet doorgedrongen. "Het vinden van personeel is geen probleem", zegt David Rostomian, een grijze vijftiger met een stevige buik. "Toen de mensen hoorden dat de zaak open zou gaan, kwamen ze vanzelf". De directeur verdient negenhonderd roebel in de maand, meer dan twee maal zoveel als de meeste van zijn landgenoten.

Verkoper Vartan Avetisian krijgt maandelijks 750 roebel. "In een andere winkel zou ik maar 250 verdienen". Hij reikt de vele kijkers kledingstukken aan om te betasten en van dichtbij te zien. Achter de toonbank zijn twee pashoekjes, maar het zijn bijna alleen maar buitenlanders die daar gebruik van maken. De Armeniërs die de kleding kunnen betalen, kopen zonder te passen. "Hier komen veel mensen, die veel geld besteden. Niet alleen Armeniërs, maar ook westerlingen. Burgers uit andere delen van de voormalige Sovjetunie reizen speciaal naar Jerevan om kleren aan te schaffen. "Op straat schettert het Benetton-logo je van menige borst of dij tegemoet.

RUINES

De prijzen kunnen in roebels berekend worden omdat de kleding in Jerevan zelf wordt gefrabiceerd. Benetton ging in 1990 een joint-venture aan met het staatstextielbedrijf Aias en nam de produktiehal over. De fabriek staat aan de rand van Jerevan op een rommelig, slecht onderhouden industrieterrein. Na een speurtocht tussen hele en halve ruïnes en gebouwen waar nog enige activiteit schijnt te heersen, is daar opeens de Italiaanse vlag boven een deur. Binnen zijn tientallen vrouwen aan het werk in een enorme hal. Anahit Antonian naait twee repen stof aan elkaar. "Ik verdien bij Aias vierhonderd roebel en krijg nu bij de gezamenlijke onderneming evenveel. Ik kan meer verdienen, tot zes- zevenhonderd roebel per maand, maar er is geen materiaal". De naaisters krijgen stukloon: hoe meer ze produceren, hoe hoger hun inkomen. De fabricage van Benettonkleding ligt sinds enkele dagen tijdelijk stil. Er is geen goede katoen en de naaisters maken T-shirts van mindere kwaliteit zonder het Benettonmerkje. Anahit Antonian zal over enkele maanden mede-eigenares zijn van het bedrijf. Produktiemanager Zagik Hovhannisian: "Alle arbeiders mogen dan een aandeel in de fabriek kopen. Hoeveel ze moeten betalen hangt af van de staat, die de waarde van de fabriek bepaalt".

ITALIANEN

Anna Zussa, jong en slank, blonde haren in een staartje, zit alleen in haar kantoortje achterin de hal. Glazen wanden scheiden haar van de bedrijvigheid. Zij is een van de twee Italiaanse managers die door het moederbedrijf naar Armenië zijn gestuurd om het Armeense kader op te leiden. Een Armeniër is formeel directeur. Benneton heeft het hele land afgezocht naar een partner, zegt Zussa. "We hebben deze fabriek gekozen om de goede kwaliteit van de machines, overigens van westerse makelij, waardoor we maar weinig apparaten hier naar toe hoefden te halen. Benetton wil overal in de wereld aanwezig zijn met winkels en fabrieken. Dat is onze filosofie. De Sovjetunie was tot voor kort een witte vlek. Daarom wilden we ons hier, liefst als eerste, vestigen. We hebben een internationale naam hoog te houden". Benetton lijkt in zijn opzet te zijn geslaagd. Het is het enige bedrijf dat voor roebels werkt, afgezien van MacDonald's in Moskou dat zijn hamburgers voor Sovjet-geld aan de inwoners van de hoofdstad slijt. De roebels wil Benetton, aldus de Italiaanse, gebruiken voor andere projecten. "De winkel in Jerevan is de eerste van een keten in de voormalige Sovjetunie, die uiteindelijk moet uitgroeien tot driehonderd zaken".

Aan de daadwerkelijke start van de produktie, in oktober 1990, gingen enkele jaren van taaie onderhandelingen vooraf. "De Armeniërs wilden per se een meerderheidsaandeel van eerst zeventig en later eenenvijftig procent. Wij stonden dat niet toe, zodat we zijn uitgekomen op een verdeling van vijftig/vijftig.

HARDE HAND

De Italianen sloegen met harde hand aan het reorganiseren. Anna Zussa: "Eerder werkten hier zevenhonderd mensen, nu zijn het er nog maar 160. Wel hebben we vastgelegd dat we de ontslagenen geleidelijk aan weer in dienst zullen nemen". Zij vindt haar werknemers goed gemotiveerd. "Het eerste jaar was moeilijk. Onder het Sovjetsysteem was het niet nodig om op kwaliteit te letten. Maar de mensen hebben nu geleerd wat wij eisen. Zij waren bereid om te leren. Twee jaar lang hebben ze op ons gewacht. Ze waren heel gelukkig dat we kwamen: werken voor de Italianen heeft stijl, vinden ze".

Binnenkort wil de fabriek een eigen weverij openen, waar ex-werknemers kunnen werken. Een textielververij had al in bedrijf moeten zijn. Anna Zussa: "De ververij zou eerst in 1990 klaar zijn, toen in 1991 en nu is gezegd 1992. Maar ik weet zeker dat het nog zes jaar zal duren voor we hier ons materiaal kunnen verven". Oorzaak van de misère is het gebrek aan bouwmaterialen. Cement, stenen zijn overal in het land schaars, maar in Armenië is het tekort extra schrijnend. De republiek Azerbedjan, waarmee Armenië al enkele jaren een sluipende oorlog voert over de Armeense enclave Nagorno-Karabach, blokkeert de doorvoer van materialen naar het buurland. Om dezelfde reden voert de fabriek nog steeds dure katoen in uit Italië als grondstof voor de Benettonspullen. Anna Zussa: "In het contract is vastgesteld dat de partners voor katoen moeten zorgen. Er is katoen van goede kwaliteit in de Aziatische republieken, maar de stof komt niet hier". Uit de woorden van Zussa valt op te maken dat de Italianen de speciale omstandigheden op de Kaukasus hebben onderschat en mogelijk zelfs in de luren zijn gelegd door de Armeniërs. "Ik wist niets van een blokkade voor ik hier kwam. Eerder, vóór de joint-venture rond was, kwamen we wel eens hier en troffen we de fabriek leeg aan. Dan zeiden ze dat de mensen met vakantie waren. Ik verwonderde me er toen wel eens over dat ze hier zo vaak vrij hebben".

HELPEN

Na deze woorden strijkt ze een blond haartje uit haar oog en staart in de verte. Gaf ze eerder kalm antwoord op de vragen, nu valt ze plotseling uit. "De grote problemen zitten in het systeem. Als ze willen dat we doorgaan, moeten ze wel wat doen voor hun mensen, moeten ze ons een beetje helpen". De fabriek loopt met horten en stoten. De energie is een groot probleem. In Jerevan valt de elektriciteit meerdere malen per dag uit. Anna Zussa: "Wij hebben een week lang geen energie gehad tussen tien en vijf uur. Alles ligt stil, de mensen zitten met de armen over elkaar. Als je dan uiteindelijk belt met de centrale om te horen wanneer je weer elektriciteit krijgt, weten ze het niet. "Nu overwegen we om een generator aan te schaffen en zelf onze energie op te gaan wekken. Afgelopen winter hadden we hier helemaal niets: geen energie, geen heet water. Je moet hier altijd in tranen uitbarsten om iets voor elkaar te krijgen". De stroom komt niet alleen onregelmatig, maar wisselt ook in sterkte. "We hadden een machine van 220.000 gulden uit Italië laten komen voor een deel van de produktie waarvoor we hier geen apparaten hadden. Na twee maanden ging hij kapot door de voortdurende schommelingen in de elektriciteitssterkte".

Ze knijpt de handen samen en glimlacht moeizaam. Het licht valt op de wallen onder haar ogen. "Ik heb het hier soms heel moeilijk. Als het in de fabriek goed gaat, ben ik gelukkig. Maar af en toe zie ik geen uitweg meer. Er zijn veel dingen die ik hier niet begrijp. "Ik logeer al een jaar in Razdan, het beste hotel van de stad. Onlangs kon ik voor het eerst rechtstreeks naar Italië bellen. Voor het referendum over de onafhankelijkheid van Armenië hadden ze een internationale lijn naar het hotel gebracht. Over enkele dagen is de verbinding weer verdwenen. Waarom is die er niet altijd"?

OP STRAAT GEZET

Door de grote toevloed van buitenlandse gasten bij het referendum dreigde de Italiaanse, terwijl ze al een jaar vast gast was in het hotel, zelfs op straat gezet te worden voor enkele weken. "Ik was heel boos op de directeur. Is dit het nieuwe systeem, schreeuwde ik hem toe. Uiteindelijk bond hij in, maar ik moest toch voor enkele dagen iets anders zoeken". Toen Benetton haar vroeg om naar de Sovjetunie te gaan, stemde ze zonder morren toe. "Ik dacht dat het hetzelfde zou zijn als in de Verenigde Staten of elders in de wereld..."

De grote problemen om de fabriek gaande te houden worden ten dele gecompenseerd door de warme ontvangst van de mensen. "In de Verenigde Staten vind je dat gevoel niet. Ze brengen me koffie, ze verzorgen me als ik ziek ben. Toen ze hoorden dat ik uit het hotel moest, kwamen ze me een voor een tijdelijk onderdak aanbieden". Zucht. "Ze begrijpen dat je alleen bent en heimwee hebt".

Jerevan, een overvolle stad met anderhalf miljoen inwoners, kent nauwelijks een nachtleven. Discotheken zijn tot hooguit elf uur open. Bioscopen met nagesynchroniseerde films bieden weinig vertier voor de westerling die de taal niet verstaat. Bovendien spreken alle acteurs en actrices met dezelfde, meestal zware, Russische stem. In de theaters vind je toneel, opera, muziek, zang en dans. Een enkele keer treedt een buitenlandse popgroep op.

DATSJA

"Mijn vrije tijd breng ik door in mijn hotelkamer, mijn datsja noem ik het. Wonder boven wonder heeft het hotel een schotelantenne op dak en kan ik CNN kijken. In het weekend blijf ik binnen en luister naar muziek. Als ik me verveel ga ik mijn haar maar wassen, dan is er weer

Vervolg op pag. 10

ONDER DE LOUPE

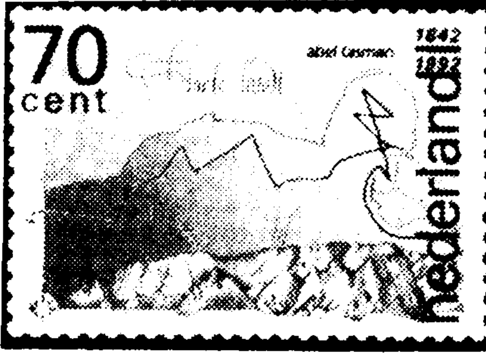
Tasman: Nederlandse Columbus

DE SPAANSTALIGE WERELD EN Italië maken dit jaar veel ophef over de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika door Christoforo Colombo oftewel Cristobal Colon, de Genuese zeevaarder die in dienst van koning Ferdinand en koningin Isabella van Spanje de nieuwe wereld openlegde. Maar Nederland heeft dit jaar zijn eigen Columbus. Het is de in Grootegast (Groningen) geboren Abel Janszoon Tasman (1603-1659). Als schipper van de Oostindische Compagnie maakte hij onder M.H. Quast een tocht naar de "Goudeilanden" en in 1642 en 1643 een reis ter ontdekking van het "Grote Zuidland". Tijdens die tocht erkende hij het land dat hij Van Diemensland noemde en dat nu naar hem Tasmanië heet.

Op zijn koers verder oostwaarts bereikte hij de westkust van Nieuw-Zeeland dat hij "Statenland" doopte. In 1644 voer Tasman opnieuw uit om het eerder verkende gebied nader te bekijken. Frans Visscher bracht het vervolgens in kaart. Tasman moet niet zo'n makkelijke vlootvoogd zijn geweest. Evenals zijn voorganger Columbus moest hij lange tochten maken onder grote ontberingen en had hij te maken met oproerig scheepsvolk. Opvarenden dienden een klacht wegens mishandeling tegen hem in. Hij werd ontslagen en leefde als welgesteld koopman verder in Batavia, nu Jakarta.

= door Victor Hafkamp =

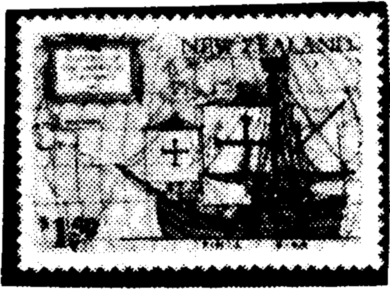

Op 12 maart was er een klein Tasman-feestje in het landelijke Grootegast. Commissaris van de koningin in Groningen, Henk Vonhoff, de ambassadeur van Nieuw-Zeeland in Nederland, J.G. Ammundsen en de voorzitter van de Stuurgroep Abel Tasman-herdenking, A.L. Schneiders, kregen van de voorzitter van de Raad van Bestuur Koninklijke PTT, ir. Dik, allen een postzegel overhandigd die de PTT die dag uitgaf ter ere van de 350ste verjaardag van Tasman's ontdekking van Nieuw-Zeeland. De zegels van 70 cent is van de hand van een Luxemburgse ontwerper: Heng Glasener. Hij maakte gebruik van een kaart uit het logboek van Tasman. Op de tekening staat het Driekoningeneiland ten noorden van Nieuw-Zeeland met beelden van de indertijd zeer strijdlustige locale bevolking die Tasman's schepen de "Zeehaen" en de "Heemskerck" in de Moordenaarsbaai aanviel. Voor de zegel zijn de kleuren geel, rood, blauw en zwart gebruikt.

SCHEPEN

De "Heemskerck" en de Zeehaen zijn te zien op twee van de vier zegels die Nieuw-Zeeland uitbrengt ter herdenking van de reizen van zowel Tasman als van Columbus. De schepen van Tasman zijn afgebeeld op zegels van 45 en 80 cents met op de achtergrond enkele routekaarten. Op de andere exemplaren (1 en 1.50 dollar) staan de "Santa Maria" resp. de "Pinta" en de "Niña" van Columbus.

Die schepen zullen dit jaar

NEW ZEALAND
45c

vaak te zien zijn op zegels die de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika tot thema hebben. De Europese landen hebben dat historische feit als thema gekozen voor hun jaarlijkse Europa-uitgifte. Jersey geeft op die uitgifte een voorbeeld van Brits chauvinisme, want Columbus is alleen maar achtergrondfiguur op de zegels van 22, 28 en 39 pence met de portretten van bekende Britse zeevaarders die na Columbus naar het nieuwe werelddeel reisden: sir Walter Raleigh, sir George Carteret en John Bertram.

De schepen van Columbus zijn o.a. ook te zien op uitgiften voor het Columbusjaar van het Pacific eiland Norfolk (45 cents, 1.05 en 1.20 dollar) en van Saint Helena. Dat laatste eiland zette Columbus' vloot op exemplaren van 35 en 50 pence en reserveerde twee andere zegels (15 en 25 p.) voor modernere schepen, de "Eye of the wind" en de "Soren Larsen".

Voor wat betreft de Europese landen noem ik Malta dat twee Europazegels

uitgaf (10 en 35 cents) met de schepen en het portret van Columbus, Zwitserland dat de "Santa Maria" en Columbus' standbeeld afbeeldde op zegels van 50 en 90 rappen, en San Marino. Dat laatste staatje kwam — evenals vorig jaar — met twee zegels voor de "celebrazioni colombiane"; 200 en 1500 lire met portretten van de Genoese zeevaarder en een routekaartje.

Vanzelfsprekend komen veel Latijnsamerikaanse

= door dr M. de Grood =

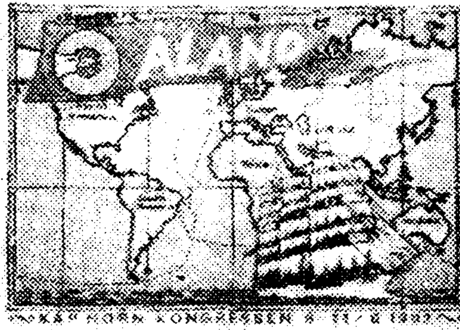
landen ook in 1992 weer met zegels die in het teken van het Columbusjaar staan. Venezuela bracht onlangs vijf zegels uit (twee van 12, twee van 40 en een van 50 bolivares) met o.a. Columbus die voor de katholieke Spaanse koningen verschijnt en ook weer de afbeelding van de "Santa Maria". Alle zegels zijn bedrukt met het logo van het Columbusjaar, een gekroond getal "500".

Ook Albanië leverde zijn aandeel in de emissies rond Columbus en andere zeevaarders. Het kwam met drie exemplaren (30 en 90 quintards en 1.80 lek) met portretten van Vitus Bering, naar wie de Beringstraat is genoemd, Columbus en Magelhaens, de Portugese zeevaarder. Zeker veertig posterijen in Europa alleen al zullen ter gelegenheid van 500 jaar ontdekking van Amerika speciale zegels uitgeven.

KAAPHOORN-CONGRES

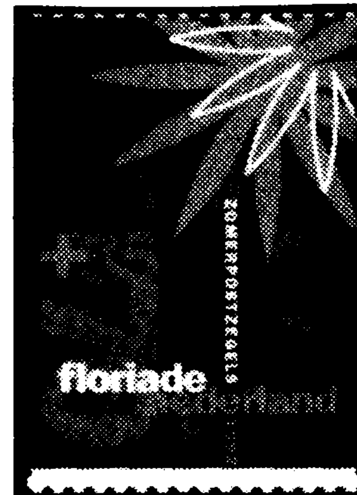
Er zijn natuurlijk ook nog andere uitgiften die de zee, de scheepvaart enz. tot onderwerp hebben en die niets te maken hebben met het Columbusjaar. Aaland, dat staatkundig bij Finland hoort, maar een grote mate van autonomie kreeg, wijdde de eerste zegel van 1992 aan het Kaap Hoorn-congres dat van 8 tot 11 juni in de hoofdstad Mariehamm wordt gehouden. De zegel toont een wereldkaart met de zeeroute die oceaanzeilers volgden in de vroege twintigste eeuw als ze koren van Australië naar Europa transporteerden. Op de zegel volgens het eerste klas-tarief (2.20 mark) staat de viermaster "Herzogen Cecilië" en het logo van de Associatie van Kaap Hoorn-vaarders.

Tot het thema scheepvaart horen zeker ook de havensteden. In verscheidene landen komen zegels uit voor stedenjubilea. De havenstad Kiel in de deelstaat Sleeswijk -Holstein bestaat 750 jaar en de Duitse post heeft voor dat jubileum een zegel van 60 pfennig met een stadsen havengezicht laten verschijnen. Ook in Brazilië een jubileum van een haven. De Braziliaanse post gaf een zegel uit van 300 cruzados voor het 100-jarig jubileum van de haven van Santos.

BLOEMEN TE KUST EN TE KEUR

In Nederland wordt binnenkort de internationale tuinbouwtentoonstelling Floriade 1992 gehouden. De plaats van de expositie is Zoetermeer, vlakbij Den Haag. De

Floriade is ook het thema van de zomerzegels, een jaarlijkse Nederlandse uitgifte met toeslagen ten bate van sociale en culturele doeleinden. De serie bestaat dit jaar uit drie zegels (60+30, 70+35 en 80+40 cent).

Ook komt er weer een postzegelboekje met drie zegels van 60, twee van 70 en een van 80 c. met de toeslagen. De zegels zijn ontworpen door een Brit: Neville Brody uit Londen. Op de zegels zien we gestileerde bloemvormen die door de ontwerper niet direct zijn afgeleid van bepaalde bloemsoorten.

Brody heeft bij zijn ontwerpen gebruik gemaakt van de computer. Op 7 april krijgt de Nederlandse staatssecretaris van landbouw en natuurbeheer, drs Dzjenzjis Gabor, de eerste exemplaren uit handen van directeur Scheepbouwer van PTT Post. Suriname kwam in februari ook met zegels met een floramotief. Op zes zegels (50, 60, 75, 125, 150 en 250 cent) werden diverse soorten orchideeën in beeld gebracht.

De verdwijning van de Sovjet-Unie en de vorming van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten heeft ook grote gevolgen voor de postzegelwereld. Die krijgt er uitgiften bij van diverse nieuwe onafhankelijke staten. Estland, Letland en Litouwen hadden vorig jaar al diverse uitgiften. De federale republiek Rusland startte begin januari met eigen zegels met het opschrift "Rossija". De zegels hadden de Olympische Winterspelen in Albertville, Frankrijk, tot thema.

Op de ontwerpen van resp. 14 kopeken en 1 en 2 roebel zien we achtereenvolgens een skiloper, een deelnemer aan het skiballet en bobsleeërs. Vorig jaar kwam er in Armenië al een eerste zegel uit en het wachten is dus op de lawine uit andere voormalige Sovjet-republieken.

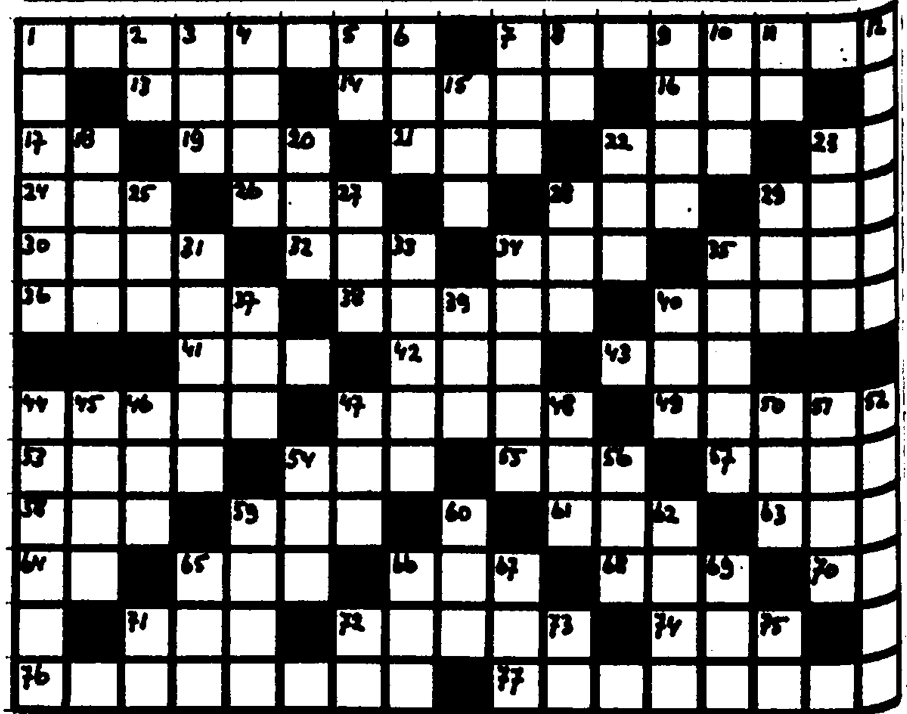
Wie met iets nieuws wil beginnen kan dus zijn blik richten op Oost-Europa. Want ook Slovenië en Kroatie zetten zich schrap om eigen zegels te laten verschijnen.

Benetton in GOS

Vervolg van pag. 9

een uur voorbij. Ik ben wel eens uit geweest, maar het is moeilijk als je alleen bent. Niet alleen door de taal. De cultuur is hier totaal anders. Ze trouwen als ze achttien zijn en met hun dertigste hebben ze vijf kinderen. De mannen zien je als een te veroveren object en staan je op de hoek van het hotel op te wachten". Anna Zussa denkt nog minstens twee jaar nodig te hebben voor haar werk in Armenië. "Als ik wegga zullen Armeniërs deze fabriek zelf moeten runnen. Ik ben daar sceptisch over. Het is heel moeilijk om hier mensen te vinden die zelfstandig kunnen denken. Ik vrees dat daar nog wel generaties overheen zullen gaan. Maar ik ben met dit werk begonnen en moet het nu ook afmaken".

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Draai; 7. Vogel; 13. Diereneigenschap; 14. Communicatiemiddel; 16. Rivier in Rusland; 17. Bijwoord; 19. Moment; 21. Strik; 22. Stop; 23. Tin; 24. Venijn; 26. Slome; 28. Mak; 29. Zeeplant; 30. Nobel; 32. Beteuterd; 34. Koud; 35. Deel van een trap; 36. Gedroogde vrucht; 38. Aardappel; 40. Verblijfplaats; 41. Keukengerei; 42. Een weinig; 43. Hoofddeksel; 44. Geestelijke; 47. Soort stof; 49. Flauw; 53. Edelgas; 54. Waterkering; 55. Plooi in een kraag; 57. Bijwoord; 58. Rivier in Nederland; 59. Kleefmiddel; 61. Paardje; 63. Vreemde munt; 64. Radon; 65. Mager; 66. Slang; 68. Titel; 70. En anderen; 71. Honingdrank; 72. Slot; 74. Elektrisch geladen deeltje; 76. Vervelend mens; 77. Bezitter.

VERTIKAAL: 1. Familielid; 2. Bijwoord; 3. Voordeel; 4. Delicaat; 5. Nummer; 6. Bitter vocht; 7. Betaalplaats; 8. Voertuig; 9. Plaats in Noord Holland; 10. Hoofdeinde; 11. Voorzetsel; 12. Dunne lat; 15. Mager; 18. Eiland bij Venetië; 20. Strik; 22. Menig; 23. Voertuig; 25. Hoofddeksel; 27. Dierlijke liefkozing; 28. Vogelverblijf; 29. Artikel; 31. Schijnen; 33. Els; 34. Keukengerei; 35. Heilig voorwerp van Indianen; 37. Gevangenis; 39. Boom; 40. Persoonlijk voornaamwoord; 44. Duwen; 45. Edik; 46. Vat; 47. Toiletartikel; 48. Windvlaag; 50. Deel van het oor; 51. Inval; 52. Risico; 54. Gek; 56. Meubelstuk; 59. Kleur; 60. Rivier in Rusland; 62. Getal; 65. Europeaan; 66. Jong dier; 67. Groet; 69. Plaats in Noord Brabant; 71. Familielid; 72. Voegwoord; 73. Zuivelproduct; 75. Voorzetsel.

WINNAAR VORIGE WEEK

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Henny Botterop
Landhuis Santa Barbara,
Bonaire

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe, Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 6. lappendeken; 8. aardstralen; 9. Manchester; 12. dagzijde; 14. elf; 15. ereleden; 16. ure; 18. spa; 19. rijstijl.

VERTIKAAL: 1. slaapmiddel; 2. sporen; 3. verschrijven; 4. ader; 5. enen; 7. kalveren; 10. smederij; 11. afstel; 13. greep; 16. ut; 17. rij.

Ziek en Gezond

Wees voorzichtig met een vuiltje in het oog

ONZE OGEN zijn een kostbaar bezit. Aandoeningen van het oog zijn al gauw een belemmering in onze dagelijkse bezigheden en we moeten er daarom bijzonder zuinig op zijn. Een van de meest voorkomende aandoening is, dat we een 'vuiltje' in het oog krijgen.

Het oog is een van nature ook een goed beschermd orgaan. De bekleding van het oog, het bindvlies (de conjunctiva) is een zeer gevoelig orgaan. Wat de hele voorzijde van het oog bekleedt, waar de eerste tak van de aangezichtszenuw (nervus trigeminus) heen loopt. Ons gevoel waarschuwt dan ook dadelijk, als er iets in het oog zit. We krijgen pijn, we knijpen onze oogleden dicht en het oog begint te tranen. De tranen komen uit de traanklier, die aan de binnenzijde boven het oog is gelegen. De tranen proberen het oog schoon te spoelen.

Het traanvocht wordt afgevoerd door een klein kanaaltje, wat in de binnenste ooghoek begint en verbinding heeft met de neus. Als iemand huilt kun je dat merken: de neus begint te lopen. Vandaar dat ze van iemand, die huilt, ook wel zegt dat hij aan het 'snotteren' is, waarbij datgene wat uit de neus komt niets anders is dan de tranenvloed.

Wanneer er een los stukje zand of vuil in het oog komt, dan kan dit door de tranenvloed worden weggespoeld en via de neus verdwijnen. Dikwijls is het nodig om enkele malen met de oogleden te knipperen, waardoor dat wegspoelen gemakkelijker gaat. U kunt dat nog bevorderen door het bovenooglid onder het onderste ooglid te trekken.

Er wordt ook wel aangeraden om met een punt van een zakdoek of met de punt van een gaasje het stofje uit het oog te verwijderen, maar geen elke manipulatie aan het oog is niet ongevaarlijk. Het kan ook voorkomen, b.v. bij metaalbewerkers, dat het een stukje metaal is, wat zich in het bindvlies of zelfs dieper in het oog heeft vastgeslagen. In dat geval zullen de tranen het niet weg kunnen spoelen. Probeer nooit zelf het ingeslagen stukje te verwijderen. Het is dan het beste een dop of een kartonnen bekertje op het oog te zetten, dit vast te plakken en het slachtoffer naar een arts of nog liever naar een oogarts te brengen.

Iedere beschadiging van het oog kan een littekentje geven, wat een blijvende stoornis bij het zien geeft. De arts kan het na verdoving wegnemen en zonodig het bindvlies hechten. Erger is het, wanneer het een zg perforerende oogverwonding is, waardoor het hoornvlies geopend wordt en er een verbinding met de voorste oogkamer ontstaat. Deze is gevuld met vocht, wat kan weglopen. Een operatief herstel is dan zeker nodig.

Het komt wel voor, dat mensen er mee blijven rondlopen. Je ziet dan dat het pijnlijk en moeilijk is het oog te openen, het wordt rood en blijft tranen. Het oog wordt rood vooral in de buurt van het ingeslagen voorwerp. Dit gaat pas over als een deskundige behandeling is toegepast. We kennen de term lasserogen: rode, tranende ogen, die voortdurend blijven tranen, omdat minutieuze ijzerdeeltjes in het oog zijn geslagen. Al deze zaken kunt u voorkomen door bij het lassen steeds een bril te dragen.

De oogarts beschikt over tal van middelen, o.a. kleurstoffen om precies te zien, waar het bindvlies verwond is. Onder verdoving kunnen dan deze ijzerdeeltjes worden verwijderd met behulp van fraisjes, magneetjes enz. Het bindvlies geneest snel en met weinig littekens.